

Kar štirje temeljni kamni

Ob letošnjem prazniku brežiške občine

Prireditve v počastitev praznika brežiške občine 28. oktobra, so se začele 11. oktobra z jesenskim krosom med Savo in Krko. Vrstile se bodo vse do 29. oktobra. Jutri ob 13. uri bo rokometni turnir za pionirke in pionirje v Artičah, v soboto ob 9. uri pa kegljaški turnir v Čateških Toplicah. V nedeljo ob 10. uri bo slovesnost v Dečnih Selih. Prometu bodo izročili razširjeno in asfaltirano cesto Dečno selo - Sromlje. V ponedeljek ob 10. uri bodo položili temeljni kamen za novo poslopje postaje milice v Brežicah, v sredo, 25. oktobra ob 10. uri, pa temeljni kamen za dom učencev in knjižnico v Brežicah. Isti dan ob 13. uri bodo vzdali temeljni kamen za proizvodno halo Obrtnega kovinarskega podjetja v Dobovi. Za četrti temeljni kamen se bodo občani zbrali 26. oktobra ob 10. uri na slovesnosti za Slovinom v Šentlenartu. Po dolgem čakanju se jim bo uresničila obljuba o gradnji nove pekarnice.

SEVNIČANA NA SVETOVNEM KONGRESU

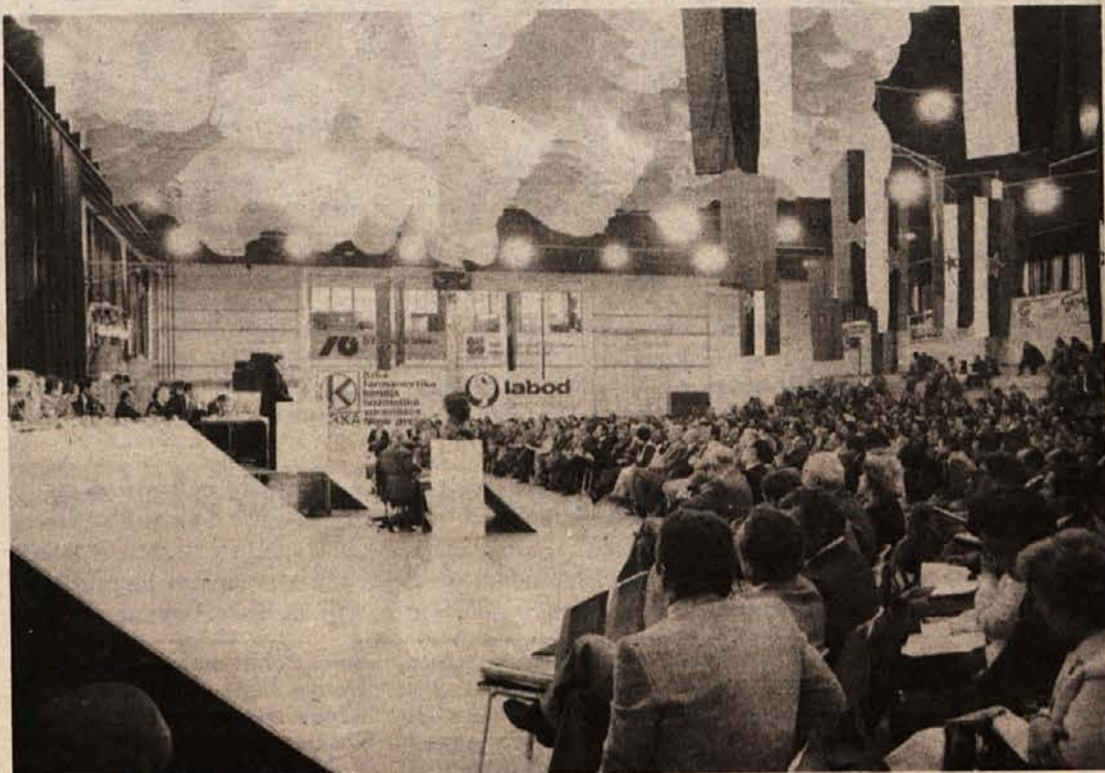
Včeraj so se sestali člani astronavičnega aerokluba Vega iz Sevnice na posebnem sestanku, na katerem sta člana tega prizadnega kluba Sašo Zupanc in Rudi Dolenšek posredovala vtise z nedavnega XXIX. kongresa Mednarodne astronavske zveze v Duborniku. Najbolj znani strokovnjaki s tega področja so v okviru svoje mednarodne organizacije prvič zasedali v naši državi. Pokroviteljstvo je bil prevzel predsednik republike - Josip Broz. Izjemna čast je pripadla ARK Vegi iz Sevnice, ki je na pobudo Jugoslovanske zveze iz Beograda smela na kongres poslati dva svoja člana. Tako sta se dober teden mudila v Duborniku Sašo Zupanc, študent I. letnika kemije in tajnik kluba Rudi Dolenšek, zaposlen v radeški Papirnici - tozd Mufon. Duša občinske zveze za tehnično kulturo v Sevnici in ustanovitelj ARK Vega Marjan Žnidarič se kongresa ni mogel udeležiti, ker je pri vojakih, V enoti, kjer služi Kadrovski rok ima največ zasluga za ustanovitev astronavičnega raketnega kluba „Bratstvo in enostnost“. Kot delegat svoje enote se je udeležil v soboto končanega kongresa ZSMS v Novi Gorici.

LABODU KOŠUTO - Na nedavnem beograjskem XIX. mednarodnem sejmu oblačil „Moda v svetu“ je novomeška tovarna Labod prejela do sedaj najvišje priznanje za svoje izdelke - srebrno košuto za moško srajco.

V drugi polovici tedna bo spremenljivo vreme, občasno bodo padavine predvsem v zahodni in osrednji Sloveniji. Večjih temperaturnih sprememb ne bo.

SLOVESNA NOVOMEŠKA ŠPORTNA DORANA - Nad tisoč delegatov iz vse Jugoslavije in gostov iz tujine je prisluhnilo izmenjavi izkušenj in pogledov na uresničevanje ustavne zamisli občine oziroma mesta. (Foto: J. Pavlin)

Titova čestitka

Delegatom XXII. skupščine Stalne konference mest Jugoslavije

Vsem delegatom XXII. skupščine Stalne konference mest Jugoslavije, s katero proslavljate tudi 25 let plodnega in uspešnega dela te organizacije, pošiljam čestitke in najpriskrnejše pozdrave.

Vprašanja nadaljnega razvoja socialističnega samoupravljanja v občini, ki jih boste obravnavali na vaši skupščini, imajo velik pomen ne samo za uresničevanje vodilnega položaja v občini, temveč tudi v družbi v celoti. Delovni ljudje ne morejo z uspehom uresničevati svoje ustavne in politične vloge v širših družbenopolitičnih skupnostih, če uresničevanje te vloge naleti na težave in ovire v njihovi najbližji družbenopolitični skupnosti.

Prepričan sem, da boste glede na to, da se zavedate velikega pomena in odgovornosti, ki je na naših občinah, kritično in samokritično razčlenili dosedanje prakso in prispevali k hitrejšemu razvoju samoupravljanja v občini in v celotni družbi. V vsem tem vam želim veliko uspehov.

JOSIP BROZ - TITO

Igalo 10. okt. 1978

KULTURA V NOB V SEVNICI

V torek ob 18. uri so v galeriji na sevnškem gradu odprli razstavo „Kultura v NOB na Slovenskem.“ Ob 19. uri so godbeniki pihalnega orkestra radeške papirnice izvedli koncert. Razstava bo odprta do 27. oktobra. Tokrat je galerija še v gornjem nadstropju, predvidoma naj bi jo preselili v nižje prostore.

V občinah si krojimo usodo

Stalna konferenca jugoslovanskih mest in občin dva dni zasedala v Novem mestu - Predsedniku Titu prvo zlato plaketo, enako odličje tudi Edvardu Kardelju - Poudarki iz govora dr. Antona Vratuše - Naslednje zasedanje bo čez dve leti v Kragujevcu

Novo mesto je prevzelo težko nalogo, ko se je spustilo v organizacijo tako ugledne in obsežne prireditve, ki je imela ob 25-letnici delovanja še jubilejni značaj. V dolenski metropoli so se poleg delegatov iz več sto občin, mest, republik in obeh pokrajin, zbrali 13. in 14. oktobra tudi gostje iz tujine.

Skupščini v Novem mestu so prisostvovali tudi Dragoslav Marković, predsednik skupščine SFRJ; Jakov Blažević, predsednik predsedstva SR Hrvatske; Marin Cetinić, podpredsednik Zvezne konference SZDL; Dragoljub Stavrev, podpredsednik zveznega izvršnega sveta, ter številno

Dr. Anton Vratuš: ob razširjenih vlogi družbenega samoupravljanja je treba vnovič preveriti obstoječe rešitve in mehanizme samoupravljanja.

zastopstvo iz Slovenije na čelu z Vido Tomšič in dr. Marjanom Brecljem, članoma predsedstva SRS; Mitjem Ribičičem, predsednikom Republiške konference SZDL; dr. Antonom Vratušo, predsednikom izvršnega sveta SRS, in drugimi.

Zasedanje je bilo v novi športni dvorani, za to priložnost zunaj in znotraj lepo urejeni. Prvi dan zasedanja so po uvodnih in pozdravnih besedah prebrali pismo, ki ga je skupščini napolnil predsednik Tito; uvodni referat o „Nadaljnem razvoju socialističnega samoupravljanja v občini“ je imel Jovan Dejanović, predsednik skupščine Novi Sad. Prvi dan konference so tudi izrekli posebno priznanje in zahvalo Edvardu Kardelju za njegov izredni doprinos pri osnovanju in začetnem delu skupščine, kot za njeno družbeno afirmacijo.

Na dvodnevem zasedanju tribune jugoslovanskih mest in občin (poslej se bo imenovala stalna konferenca mest in občin Jugoslavije) je spregovorila cela vrsta delegatov in gostov, posebej pa je bil opazen tehten prispevek dr. Antona Vratuše, predsednika izvršnega sveta skupščine SR Slovenije.

Dr. Anton Vratuš je poudaril, da je stalna konferenca jugoslovanskih mest postala pomemben in nepogrešljiv dejavnik v graditvi naše samoupravne socialistične družbe, saj je sčasoma zrasla v dragocen instrument in mesto za izmenjavo izkušenj, ne samo med komunami, temveč v razvoju sistema družbenega samoupravljanja in komunalnega sistema nasploh. Stalna konferenca mest je v svojem 25-letnem delovanju dala številne pobude in je bila dragocen svetovalec v reševanju neposrednih nalog v mestih in ob-

Že pripravljajo razprave

Marijan Pureber znova izvoljen za predsednika medobčinskega sveta Zveze sindikatov za Dolenjsko

V ponedeljek, 16. oktobra, je v prisotnosti 15 delegatov za slovenski kongres sindikatov v Novem mestu zasedal medobčinski svet Zveze sindikatov. Predvsem so se dogovarjali, kaj bodo delegati iz štirih dolenskih občin govorili na kongresu.

PRIZNANJA PRIZADEVNIM

Na nedavnem prazniku kolektiva Itas Kočevje so podelili priznanja najbolj prizadevnim članom tega kolektiva. Prejeli so jih: Anton Mate, Jože Gorše, Pavel Komac, Nelka Klun, Stane Kenda, Cveto Tomc, Boris Gorjanc, Anton Lisac, Alojz Čokan, Peter Košir in Albin Goljevšček.

Novoizvoljeni 13-članski medobčinski sindikalni svet, ki ga tvorijo po trije delegati iz bočin Črnomelj, Metlika in Trebnje ter 4 delegati iz novomeške občine, je na prvi seji izvolil za predsednika v novem mandatnem obdobju Marijana Purebra, ki je tudi doslej opravljal to dolžnost. Ko so ocenjevali delo medobčinskega sindikalnega sveta v zadnjem obdobju, so menili, da je bilo delo plodno in koristno, da pa niso bili povsem kos ponekod pereči problematiki v delovnih organizacijah. Posebno pa se je povezanost dolenskih sindikatov izkazala v solidarnostnih akcijah za Rudnik Kanjarico in Posočje.

Na ponedeljkovi seji so se dogovarjali tudi o temah, ki jih bodo delegati 4 dolenskih občin predstavili na slovenskem kongresu. Medtem ko bodo novomeški delegati govorili o vzgoji in izobraževanju, o planiranju, delu sindikata v krajevni skupnosti, o zdraviliškem turizmu, nagrajevanju in otroškem varstvu, bodo črnomaljski delegati spregovorili o SLO in položaju delavke v združenem delu, Metličani bodo pripravili oz. sodelovali v pripravi gradiva za razpravo o položaju tekstilne industrije na Dolenjskem, trebanjska delegata pripravljata razpravo o tehnološki in delovni disciplini oziroma o manj razvitih na Dolenjskem.

GRADNJA NA HORUK

V prvih šestih mesecih letošnjega leta so zasebniki v metliški občini gradili 369 objektov, vendar ni medobčinska gradbena inspekcija dobila niti ene same prigrisavke začetka gradnje v lastni režiji, čeprav bi graditelji to morali storiti. Hiše tako rastejo brez strokovnega vodstva, posel cvete raznim šušmarjem.

(Nadaljevanje na 4. strani)

20 - letnica avtoceste

Za veliko brigadirsko slavo, ki se bo začelo jutri zvečer, je vse nared. V počastitev dveh desetletij avtoceste Bratisva in enotnosti, s katero so 1958 povezali glavni mestni dve sosednji republik, so Republiška konferenca ZSMS in novomeške družbenopolitične organizacije ter občinska skupščina pripravili vrsto zanimivih prireditev. Sedanji in brigadirji-veterani se bodo lahko najprej spoznali na predvečer velikega brigadirskega zbora. Jutri bo namreč ob 18. uri v domu JLA na ogled bogata razstava o gradnji avtoceste. Poimenovali so jo „Mi gradimo cesto, cesta gradi nas.“ Uro kasneje bo v športni dvorani slavnostna prireditev „Moč mladih“ s kulturnim programom, na katerem bo sodeloval orkester ljubljanske RTV, prireditev pa bodo tudi posneli.

Osrednja proslava bo dan kasneje na Glavnem trgu. Začela se bo ob 10.30, in sicer z brigadirskim mimohodom. Sledil bo pozdravni in slavnostni govor, nakar se bo začela kulturna prireditev, na kateri bo nastopilo blizu 500 pevcev, godba na pihala, recitatorji itd. (Nekaj podrobnejših podatkov na novomeški strani pod naslovom 20 let avtoceste).

SNIDENJE PO 35. LETIH: Z nageljni, dobro razpoložene in v živahnem pomenku smo v nedeljo srečeval-delegatke in goste na dobrniški proslavi, kar je bilo tudi za krajane posebno doživetje. Večkrat pa je bilo slišati željo: da bi kraj hitreje napredoval iz zaostalosti in da bi zgodovinsko stavbo dokončno in trajno uredili. (Foto: R. Bačer)

Še nismo uresničili vsega

V Dobrniču in na Mirni je bila v nedeljo osrednja republiška proslava ob 35-letnici ustanovitve Slovenske protifašistične ženske zveze

Nasmejane in ganjene so se v nedeljo dopoldne v Dobrniču na jubilejni svečanosti zbrale delegatke zgodovinskega kongresa, številni gostje pa krajani, ki so hkrati slavili krajevni praznik. Okrašeni Dobrnič je spet pokazal svoje gostoljubje.

Velika večina med 170 še živečimi delegatkami dobrniškega kongresa je prišla na jubilej, povabljenih pa je bilo še precej predvojnih revolucionark, bork in pomembnih aktivistk ter gostov, med katerimi so bili tudi Lidija Šentjerc, Vida Tomšič, Mitja Ribičič in drugi. Osrednja svečanost je bila v dvorani Prosvetnega doma, zasedeni do zadnjega kotička.

Po uvodnih besedah Tomača Plazarja, predsednika Občinske konference SZDL v Trebnjem, in Dragice Rome, podpredsednice republiškega odbora ZZB NOV, je imela slavnost-

vali skrb za otroka. Ta vprašanja bodo morali delovni ljudje reševati mnogo hitreje. Tem ciljem bi morali podrediti naše načrte za bodočnost.

Kulturni program je prispevala Kulturna skupnost Trebnje, zatem pa so z jubilejnega srečanja poslali pozdravno pismo predsedniku Titu in Edvardu Kardelju.

Prava priložnost za pogovor in snidenje - za nekatere po dolgih letih - pa je bila na Mirni, kjer je bila v osnovni šoli odprta razstava o delu žene v NOB. Ob otvoritvi razstave, ki si bo našla pot še na mnoge šole v Sloveniji, je govorila Mara Rupena - Osolnikova.

R. BAČER

Katoliška cerkev je po štiristošestdesetih letih dobila papeža, ki ne izhaja iz vrst italijanskih kardinalov. Krakovski nadškof Karol Wojtyła, je postal 264. naslednik sv. Petra. Novi papež si je izbral ime Janez Pavel II. Uradno obvestilo o izvolitvi je prispelo iz vatičanske tiskovne urada deset minut potem, ko se je beli dim pokadil nad sikstinsko kapelo. Stotisočglava množica na trgu pred bazliko sv. Petra je sprejela oznanilo z navdušenim ploskanjem in vzklikanjem.

Poljski nadškof postal novi papež

Krakovskega nadškofa Karola Wojtyła so izvolili na osmem večurnem glasovanju. Izbor je nepričakovan in dokazuje, da se je med papeškimi kandidati na konklavu razvil oster volilni boj, iz katerega je izšel kot zmogovalec kardinal, zmerno napredna osebnost, ki do sedaj ni bil nikoli v ospredju. Karol Wojtyła se je rodil 18. maja 1920. Duhovnik je postal 1. novembra 1946. Pavel VI. ga je imenoval za kardinala 26. junija 1967. Oče Karola Wojtyła je bil delavec in tudi sam Karol je delal v neki krakovski kemični tovarni, ko je v krakovskem semenišču študiral filozofijo in teologijo. Leta 1948 je opravil v Rimu doktorat.

Hadrijan VI., nizozemski kardinal, nadškof iz Utrechta, ki je umrl leta 1525, je bil zadnji papež - neitalijan.

ARABCI ZA ARABCE

Arabci nadaljujejo iskanje že zdavnaj izgubljenega miru v Libanonu, medtem ko se je z bejrutskih ulic ponovno dvigal gost oblak dima, ker so sirske 'Bele čelade' in

skrajna desnica obnovile občasne spopade.

Predsednik libanonske republike Elias Sarski šef diplomacije in drugi visoki predstavniki šestih arabskih držav, ki imajo vojaške kontingente ali financirajo mirovno akcijo 'Belih čelad' v Libanonu, so se zbrali v Beit-Ed-Dinu, planinskem dvorcu, oddaljenem kakih 30 km jugovzhodno od Bejruta.

Napovedi o tem, kakšen utegne biti izid sestanka, so različne. Ugledni libanonski dnevnik 'As Safir' ki je blizu Siriji, je zapisal, da je načelnik generalnega štaba sirske armade general Hikmat Sehabi baje zapustil sejo, ker se je sprl s šefom libanonske diplomacije Butrosom. V podobnem tonu piše tudi progresistični dnevnik 'Al liva', ki opozarja, da znotraj libanonske delegacije obstaja 'nasprotujoča si mnenja'. Butrosu pa očita, da se še zmeraj nagiba k 'internationalizaciji' libanonske krize.

TEŽJA MARKA

Finančni ministri šestih zahodnoevropskih držav so se odločili, naj se vrednost zahodnonemške marke poveča za 4 oziroma 2 odstotka. Za 4 odstotke se je vrednost marke povečala do danes in norveške krone, za 2 pa v razmerju do belgijskega in luxemburškega franka.

Sodijo, da je ta korak k sprejetju skupnega stališča do uveljavitve enotnega evropskega denarnega sistema, o čemer prav sedaj razpravljajo finančni ministri je po objavi sklepa o reevalvaciji marke izjavil, da je vlada kanclerja Schmidta ta ukrep sprejela zato, 'da bi se vrnil mir na devizne trge'. Dodal je, da reevalvacija ne bo resneje ogrozila zahodnonemškega izvoza, gotovo pa bo pospešila izvoz drugih držav v Zvezno republiko Nemčijo.

V južnoafriški prestolnici so se začeli pogovori med predstavniki petih zahodnih prestolnic ter južnoafriške vlade o prihodnosti Namibije. Kot je znano, je Pretoria zavrnila Wakhheimov predlog, da bi prišlo do volitev pod nadzorstvom OZN šele prihodnje leto. Na sliki: zunanji ministri. (Telefoto: UPI)

Predsoba samouprave ni čakalnica

Minulo soboto se je v Novi Gorici končal tridnevni jubilejni kongres slovenske mladine - Novi predsednik republiške konference ZSMS je Kranjčan Boris Bavdek

Minulo soboto se je v našem najmlajšem mestu, ki letos slavi 30-letnico izgradnje, končal tridnevni deseti kongres Zveze socialistične mladine Slovenije. Čeravno je bil jubilejni zbor slovenske mladine le 'pika na i' vsem akcijam, dogovorom in delu v mesecih pred kongresom, je ponovno opozoril na zavzet in odgovoren odnos mladih do dela.

Obmejno mesto se je od minulega četrtega do sobote še pomladilo, saj je sprejelo več kot 700 delegatov iz vse Slovenije, ki so se na delovno srečanje mladih dobro pripravili. Delali so v petih komisijah in pripravili skoraj 300 diskusij, se srečali na dveh plenarnih zasedanjih. Delegete in goste je pozdravil tudi predsednik RK SZDL Mitja Ribičič. Mlade je med drugim opozoril, da prepočasno stopajo skozi družbena vrata, da se predolgo gnetejo v predsobi socialističnega samoupravljanja, čeravno bi lahko po svojem znanju in zrelosti rešili marsikateri žgoči problem. Ribičič je govoril tudi o veliki odgovornosti, ki jo ima SZDL do mladine. SZDL bi morala znati preko najrazličnejših oblik svoje aktivnosti pritegniti mladega človeka in mu

omogočiti, da prevzema odgovornosti za perspektive samoupravnega socializma.

Zbrane je pozdravil tudi predsednik ZSMJ Azem Vlasi in opozoril na štiri naloge, ki jim bodo morali mladi poslej posvetiti največ pozornosti. Mlada generacija se bo morala bojevati za boljše delo, večjo produktivnost, hitreje bo morala odpravljati slabosti, ki zavirajo razvoj gospodarstva, še bolj se bo morala zavzemati za krepitve in razvijanje delegatskih odnosov.

BORIS BAVDEK, novi predsednik republiške konference ZSMS

Na zadnjem plenarnem zasedanju so delegati sprejeli poročila o delu petih komisij, poročila o delu Republiške konference ZSMS.

TELEGRAMI

BRUSELJ - Tu se je začel sestanek obrambnih ministrov iz držav 'skupine za jedrsko načrtovanje' Severnoatlantskega pakta. To je telo pakta NATO, ki je navadno zavito v največjo skrivnost. Domnevajo, da bodo obrambni ministri sedmih zahodnih držav tokrat govorili o osnutku ameriško-sovjetskega sporazuma o omejitvi strateškega oboroževanja (SALT II) in pa o nadaljnjem izpopolnjevanju jedrskega potenciala pakta NATO. V skupini za jedrsko načrtovanje so predstavniki sedmih držav atlantskega pakta.

BEOGRAD - Po vesteh, ki prihajajo iz Teherana, je mesto zajela 'solidarnostna stavka'. Bazar, večina delavnic, tovarne, pa tudi del prometa so zaprli v spomin na osmi september, ko je bilo uvedeno izredno stanje v dvanajstih mestih. Nad mestom krožijo helikopteri, okrog trga, na katerem je pred štiridesetimi dnevi prišlo do preliivanja krvi, pa patrolirajo tovornjaki, polni oboroženih vojakov.

SANA - Radio Sana je sporočil, da so v severnem Jemenu povsem zadržali poskus državnega udara in vse zarotnike, 'ki so izdajalci', aretirali. Položaj v tej državi kljub temu še ni popolnoma jasn.

VOJNA MORNARICA ZDRUŽENIH DRŽAV AMERIKE je stara 203 leta, toda v vsej svoji zgodovini še ni doživela tega, kar se je zgodilo minuli teden. In kaj se je zgodilo? Joan Bynum, bolniška sestra iz mesta Cary v zvezni državi Indiani, je dobila čin kapitana. Posebnost pri tem ni toliko dejstvo, da je ženska dobila čin mornariškega kapitana, kot to, da je Joan Bynum črne polti. Za črnice pa so bila vrata k višjim činom vse doslej (pa čeprav gre samo za kapitanske našitke) zaprta. In to je po svoje tudi zanimiv podatek za deželo, ki se tako vztrajno zavzema za človeške pravice... Ampak raje na tujem kot doma...

CILJI PA SO SEVEDA LAHKO RAZLIČNI. Tako se nekateri sprašujejo, zakaj je moral umreti John Paisley, ki so ga pred dnevi našli mrtvega na zahodni ameriški obali - z okrog dvajset kilogrami uteži na nogah. Zadeva ne bi bila zanimiva (vsaj ne preveč), če ne bi bil John Paisley dvajset let visok častnik ameriške CIA, osrednje obveščevalke anje agencije. Poslednjič so ga videli, ko je s svojo desetmetrsko jahto odplul na morje in rekel prijateljem, da gre jadrat. Nikoli več se ni vrnil - dokler ni morje naplavilo njegovega trupla na obalo. V glavi so našli kroglo, izstreljeno iz revolverja. V zvezi s tem ameriški častniki namigujejo, da je ubiti vedel za marsikatero skrivnost in da bi bil zelo zanimiv za kako tujo obveščevalno službo... Sovjetsko, na primer, so dodali...

TAČAS PA SO POSLUŠALCI v veliki dvorani Generalne skupščine Združenih narodov lahko slišali nekaj prav presenetljivega: Eric Gairy, ministrski predsednik otoške države Grenade (v Karibskem morju) je namreč zahteval, naj bi Združeni narodi vendarle začeli proučevati - letiči krožnik... Ideja in pol!

V Novi Gorici je sklenil svoje delo 10. kongres Zveze socialistične mladine Slovenije. Za novega predsednika ZSMS je bil izvoljen Boris Bavdek.

Uvodni referat na kongresu je imel dosežani predsednik Ljubo Jasnič. 700 delegatov je pozdravil tudi predsednik RK SZDL Mitja Ribičič, ki je opozoril na nekatere aktualne naloge našega trenutka, pozdravno pismo kongresu pa je poslal Edvard Kardelj in v njem med drugim zapisal:

„Na nekaterih področjih vaše naloge še posebej izstopajo, naj omenim uresničevanje zakona o združenem delu, ki mladim še posebej odpira možnosti za njih uveljavitev kot dobrih delavcev in pravih samoupravljalcev, naloge na področju šolstva, kjer ste še vedno v zelo veliki meri odtrgani od dejanskega samoupravljanja oziroma uresničevanja celo-

Izstopajoče naloge

te pravic in s tem v zvezi tudi odgovornosti, ki jih imate na tem področju. Prav tako se morate mladi boriti za intenzivnejši razvoj socialističnih samoupravnih, demokratičnih in humanističnih odnosov med ljudmi, a za vse to potrebujete znanje, potrebno za družbeno akcijo in za odločanje. Prav zato ostaja glavna družbena funkcija Zveze socialistične mladine in drugih mladinskih organizacij v subjektivnem usposabljanju in uvajanju mladih v delegatski sistem, s pomočjo katerega boste lahko te in vse druge probleme skupaj z drugimi delovnimi ljudmi in občani najuspešneje razreševali.

VOLILNA KONFERENCA

Na volilni konferenci RK ZRVS, kjer so za novega predsednika izvolili Janeza Japlja, so med drugim poudarili, da bo organiziranost ZRVS na delegatskih temeljih brez dvoma nadaljnji korak k utrjevanju te organiza-

cije, odnosov in podružbljanju SLO in družbene samozaščite.

AKTUALNO

Pod vodstvom predsednika CK ZKS Franceta Popita je bila seja predsedstva CK ZK Slovenije, na kateri so obravnavali nekatera aktualna vprašanja iz zunanje politične dejavnosti SFRJ in Zveze komunistov Jugoslavije ozir. SRS in ZRS.

Na seji so sodelovali tudi člani predsedstva socialistične republike Slovenije.

ZOPER OZKOST

Komisija za odnose z verskimi skupnostmi SRS je pripravila poročilo o izvajanju zakona o pravem položaju verskih skupnosti v Sloveniji. Poročilo je bilo v razpravi na terenu ugodno ocenjeno, enako ugodne ocene pa je bilo deležno tudi na seji koordinacijskega odbora za urejanje odnosov med verskimi skupnostmi in samoupravno družbo, ki deluje pri RK SZDL. Sejo je vodil Mitja Ribičič.

Debate o urejenosti teh odnosov oziroma nesporazumov, ki jih skušajo občasno ogroziti, pa so prisotne tudi v širšem jugoslovanskem prostoru.

Na volilni konferenci SZDL Vojvodine je predsednik Dušan Popović podrobno pojasnil nekatere spremembe, ki bodo posledica novega načina dela Socialistične zveze Vojvodine. Popović je opozoril na resolucijo 11. kongresa ZKJ in dejal, da se moramo bojevati proti pojavom sektaštva glede udeležbe vernikov v delu SZDL in drugih samoupravnih teles. Verniki so povsem enakopravni člani naše družbe in imajo zato vse pravice za enakopravno vključevanje v procese samoupravnega odločanja in samoupravno politično življenje naše države. Nedopustno je deliti delovne ljudi na podlagi njihovega religioznega prepričanja, saj nam takšni pojavi le škodujejo.

MILAN MEDEN

DEBELA JE IN VELIKO JE JE – Pobiranje koruze z njiv je bilo v minulih dneh običajen prizor na dolenskih njivah. Tudi Kresetovi in Levstikovi iz Podgore (na sliki) so bili pri tem poslu. Značilno za tovrstno opravilo pa je: lotevajo se ga starejši in otroci. (Foto: Bačer)

BRATSTVO ŽIVI – Slovesnosti ob občinskem prazniku Prokuplja sta se udeležila tudi predstavnik Kočevja, ki je pobrateno s tem srbskim mestom. Prisostvovala sta otvoritvi Doma upokojencev in nove proizvodne hale tekstilne tovarne, v znak bratstva pa sta zasadila lipo.

PREDSEDNIK ZVEZNE SKUPŠČINE V GALERIJ V TREBNJEM – V nedeljo si je ogledal galerijo trebanjskega Tabora likovnih samorastnikov predsednik zvezne skupščine Dragoslav Marković v družbi s predsednikom slovenske skupščine Milanom Kučanom, popredsednikom Jožetom Globačnikom, Bogdanom Osolnikom, inž. Markom Bulcem in drugimi. Predsednik občinske skupščine Trebnje Tone Žibert je predsedniku Markoviću izročil knjigo „Trebnje v NOB“. Na sliki: pred listinami pobratanih občin Obrenovca, Ilijaša in Velika Gorica ter prizanji Tabora. (Foto: Železnik)

„Krka“: kar dve novi tovarni

Nad milijardo dinarjev bosta veljali tovarni v Novem mestu in Ljutomeru

V Ljutomeru bodo jutri z veliko slovesnostjo začeli graditi Krkin obrat za proizvodnjo multivitaminskih mineralnih preparatov, zaščitnih glede trajnosti učinka sestavin. To je en del ljutomerskega proizvodnega programa, drugi del pa bo klasičen farmacevtski program – tabletni oddelek – s čimer bodo ublažili tovrstno ozko grlo proizvodnje doma. Skupna investicija v Ljutomeru znaša 250 milijonov dinarjev. „Krka“ pa se je na nerazvitem območju lotila zavoljo ugodnih pogojev financiranja in prodora na širši jugoslovanski trg.

V Novem mestu so se že te dni začela zemeljska dela za gradnjo 11 objektov v sklopu programa za izgradnjo bazičnih farmacevtskih surovin za proizvodnjo in predelavo, ki zahteva nad 800 milijonov dinarjev investicij v obratnimi sredstvi vred. S tem uresničujemo razvojno usmeritev iz leta 1954. Novomeški del investicije v čisto bazno farmacevtsko bo dal 290 novih delovnih mest,

gre pa za zelo obsežna in zahtevna dela. Za 11 objektov, ki bodo zrasli na Krkinem kompleksu in ki so sicer na prioritetni listi tako v SRS kot v državnem merilu, je bilo potrebnih 57 raznih soglasij.

Omenimo naj le, da bo tovarniški dimnik visok 65 metrov in da „Krka“ samo varstvo zraka ogromno stane. Za ta novomeški projekt je združevalo sredstva 18 partnerjev v državi, 4 tozdi v „Krki“, vse domače banke in še tri inozemske.

Medtem ko bo ljutomerska tovarna predvidoma končana ob koncu prihodnjega leta, pa bo zdaj začeta gradnja s področja bazične industrije v Novem mestu predana namenu ob koncu leta 1980.

Le za dva prsta

Tovarne zdravil Krka ni med 130 največjimi

Revija Ekonomska politika je v posebni prilogi oktobrske številke objavila preglednico dvesto največjih organizacij združenega dela v Jugoslaviji, ki so po podatkih za lansko leto zaposlovale 40 odst. vseh delavcev in ustvarile 52 odst. skupnega prihodka. Med velikani, če jih lahko tako imenujemo, je tudi 42 slovenskih organizacij, tiste iz devetih občin, ki jih pokriva Dolenjski list, pa je moč prešteti na dva prsta.

Med 130 proizvodnimi organizacijami so maniborska TAM na devetem, združeno podjetje Slovenske železarne na enajstem, sozd Iskra pa na štirinajstem mestu. S 6,2 milijarde dinarjev skupnega prihodka je „Slovenija papir“ v okviru katerega je tudi krška tovarna celuloze in papirja „Djuro Salaj“, na 42. mestu (leto prej je bila na 41.), novomeška IMV pa s 3,8 milijarde na 70. mestu (1976 je bila na 64.). Tovarne zdra-

vil Krka sploh ni med 130 največjimi.

Med 20 največjimi OZD iz prometa in zvez je Železniško gospodarstvo Ljubljana na 4. mestu, med 50 trgovskimi organizacijami je na prvem mestu Slovenijales, med desetimi jugoslovanskimi združenimi bankami pa je Ljubljanska banka na drugem mestu.

S kvaliteto

Napredek brežiške tovarne pohištv

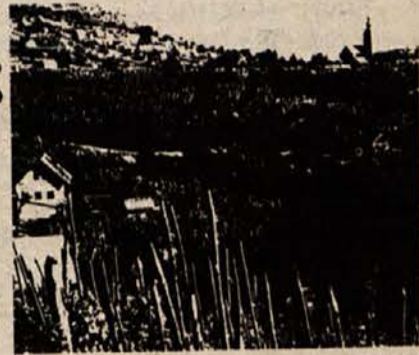
Brežiška Tovarna pohištva si je s kakovostjo svojih izdelkov utrdila položaj na vseh tujih tržiščih, kamor izvažajo več kot tretjino svoje proizvodnje. V okviru SOZD Slovenijales je brežiška tovarna največja izvoznica ploskovnega pohištva v Združene države Amerike.

Kolektiv vsako drugo leto investira v nove prostore, si kupuje najsodobnejšo strojno opremo, hkrati pa z doslednim izpolnjevanjem zastavljenega programa izboljšuje delovne pogoje in družbeni standard zaposlenih.

To je kolektiv, ki je z odrekanjem dohitel razvoj drugih tovrstnih tovarn v Sloveniji. S furniranim ploskovnim pohištvom se je uveljavil tudi na jugoslovanskem tržišču. Za izpolnjevanje plana delavci niso v skrbeh, saj je že polletje dalo spodbudne rezultate. Plan so namreč presegli za sedem odstotkov. Tovarno bodo povečevali še naprej in zastavljeno imajo novo veliko investicijo, ki jo bodo uresničili s solidarnim združevanjem sredstev v okviru SOZD Slovenijales.

J. T.

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja: Tit Doberšek

Kljub temu da so v dnevih od 14 do 15. oktobra poleg belih sort grozdja in modre frankinje nekateri že tudi potrgali žametovko, čeprav še ni dozorela, bo glavna trgatve žametovke pri razumnih vinogradnikih šele od 20. oktobra dalje. Zato je še vedno čas, da opozorimo na nekatera nujna opravila pri trgatvi te naše najbolj razširjene in najbolj rodovitne sorte.

Pri trgatvi žametovke velja opozoriti, da je iz grozdov treba odstraniti vse drobne, nedozorele, zelene jagode, ki so po večini še trde in bi nam vinski mošt samo pokvarile. Poleg teh je iz grozdov treba odstraniti suhe, napoli suhe in po zeleni gnilobi močno poškodovane in napadene jagode.

Odstranjevanje pecljev iz drozge

Najboljše je vse grozdje pri drozganju (mletju grozdja) pecljati; prav posebno velja to za žametovko, saj bo posebno letos ta sorta imela nedozorele peclje. Nedozoreli peclji so usodni za kvaliteto mošta in vina. Vino dobi od pecljev poseben trpek (grenak) priokus. Na pecljih je tudi precej ostankov škropiv, ki prav tako kvarno delujejo na kakovost vina. Škropivo mikrofil celo preprečuje vrenje moštov. Ob priliki večletnih preizkušanj cvičkov (v dnevih praznika dolenskega cvička) je ocenjevalna komisija prav zaradi priokusa po pecljavini izločila mnogo drugače dobrih cvičkov. Zato grozdni peclji ne spadajo v kad, v kateri vre drozga žametovke zaradi izločanja barvila.

Pri pomanjkanju posebnih mlinov pecljalnikov, ki so za to opravilo najboljši, so včasih grozdje pecljali s pocinkanimi mrežami nad kadjo, po kateri so z grebljico pomikali grozdje in ga s tem pecljali. Zaradi počasnega dela pa ta način pecljanja ni razširjen in ga vinogradniki ne prakticirajo v večji meri.

Veliko hitreje kot z mrežo (pri pomanjkanju mlinov pecljalnikov) si pomagamo tako, da kadi sproti, ko grozdje meljemo, z rokami izbiramo in mečemo v posebno posodo grozdnice peclje. Ker je tako na grobo izločena pecljevina še mokra (držijo se je še nekatere jagode), jo na hitro stisnemo (sprešamo) in s prešanjem dobljeni mošt vlijemo nazaj v kad k ostali drozgi, da dobi

potrebno barvo. Tako nam ne gre prav nič mošta v zgubo.

DT

Alkoholno vrenje

Danes lahko tudi manjši vinogradnik – kletar bistveno vpliva na potek alkoholnega vrenja in s tem doseže boljše kvaliteto vina. Alkoholno vrenje je biokemični proces, ki se odvija v prisotnosti živih celic – kvasovk. Kvasovke, kakor tudi druge drobnocelivke, bakterije in plesni pridejo v mošt z grozdem. Med temi drobnocelivkami je največ takšnih, ki v moštu niso zaželeni. V manjšem številu pa so prisotne žilne kvasovke, ki so sposobne kvaliteto in do kraja razgraditi (povreti) sladkor v alkohol in ogljikov dioksid. Na srečo kletarja pa so ravno te nezaželene divje kvasovke in bakterije zelo občutljive za žveplo, medtem ko so žilne kvasovke do žvepla veliko bolj odporne. Zato je nujno žveplati mošt, s čimer zavremo delovanje divjih kvasovk, žilnih kvasovkam pa omogočimo hiter razvoj.

Od žvepljenih pripravkov je za žveplanje drozge za manjše zasebne vinogradnike najbolj ustrezen kalijev metabisulfit (vinobran), in to 10 do 15 gramov na 100 kg grozdja. Kalijev metabisulfit združimo v droben prah in ga posipamo po zdrozganem (zmletem) grozdu. Kalijev metabisulfit uporabljamo tudi pri drozganju modrih sort (npr. žametovki). Trditve, da žveplo odvzame barvilo, ne drži, ker je žvepla v 10 do 15 gramih kalijevega metabisulfitu tako malo, da prav nič ne vpliva na bodočo barvo rdečih vin.

Iz izkušnje vemo, da alkoholno vrenje ne poteka vedno tako gladko. Vse pogosteje se dogaja, da mošt noče zavreti. Ne smemo čakati, da se razvije na moštu oziroma tropu v kadi plesen, temveč moramo pbskrbeti, da bo mošt (oziroma drozga v kadi) začel čimprej vreti. To dosežemo z dodatkom vrelnega nastavka, ki vsebuje kvasovke, ki so sposobne vreti pri nižji toploti. Količina dodanega vrelnega nastavka moramo povečati tudi do 5% celotne mase. Po potrebi klet ali pa mošt oziroma drozgo v kadi zagrejemo na začetno toploto 17°C. Segrevamo tako, da vzamemo del mošta iz posode, ta mošt segrejemo na 40°C in vlijemo nazaj v posodo in s tem dvignemo toploto vsemu moštu.

Inž. STANE BAJUK

NA REGRES ČAKAJO

V čimomajski občini le še delavci v Novotekovem obratu konfekcije na Vinici niso dobili regresa za dopust. Sedaj pa ugibajo, če jim regresa niso poletni izplačali zato, ker je takrat največ dela na polju, pa jim ga bodo dali pozimi, češ naj si pa sedaj privoščijo kakšen teden smučanja v Kranjski gori...

Sejmišča

NOVO MESTO: Trgatev je očitno zadržala doma precej kupcev in prodajalcev, saj je bilo na ponedeljkovem sejmu naprodaj le 246 pujskov in 14 nad tri mesece starih prašičev. Cene so ostale nespremenjene: prvi so veljali 600 do 850 din, drugi pa 860 do 1.400 din.

BREŽICE: Tudi brežiški sejem tokrat ni imel običajne živahnosti. Rejci so ponujali le 388 prašičev, od tega 14 starih nad tri mesece. Prodali so jih 234: pujske po 30 do 31 din, nad tri mesece stare prašiče pa po 22 do 23 din kilogram žive teže.

Kmetijski nasveti

Blagodejen učinek šote

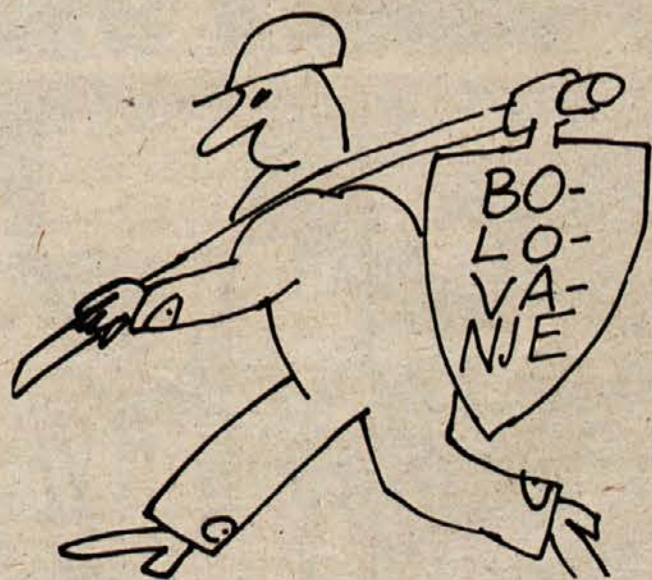
Ko je pred 130 leti Matija Vrtovec pisal eno prvih slovenskih strokovnih knjig, svojo „Kmetijsko kemijo“, ni imel kaj posebnega razlagati o umetnih gnojilih. Takrat so namreč poznali le apno in apnenje ter gvano, preperelo, s fosforjem bogate ptičje odpadke, ki so jih vozili z otokov pri Latinski Ameriki. Naslednje stoletje pa je prineslo na tem področju pravo revolucijo in kmetijstva si brez umetnih gnojil sploh ni moglo če zamišljati. Svet porabi zdaj približno že 300 milijonov ton umetnih gnojil na leto, to je milijon vlakov s po 30 vagoni.

Vsemu navkljub pa so organska gnojila, kamor štejejo hlevski gnoj, gnojekvo, kompost in gnojnico, obdržala svojo neprecenljivo vrednost za rodovitnost zemlje. Res so do 30-krat bolj revna z rastlinskimi hranili kot umetna gnojila, toda dragocenejši je njihov učinek na rodnost, na ustvarjanje takih rastnih razmer v tleh, v kakršnih lahko raztopljeno rastlinsko hranilo sploh pride do izraza. Organsko gnojilo je hrana talnih drobnocelivk in zametek humusa ter ustvarjalec ugodnega talnega zloga, tako imenovane strukture tal.

Domačim, naravnim organskim gnojilom se je zadnja leta pridružila še šota, to je fosilna ostalina močvirskih rastlin, ki so humificirale brez pristopa zraka in imajo nekatere odlične lastnosti, četudi same po sebi niso gnojilo. Poraba šote zadnja leta neveljetno naglo narašča ne le v vrtnarstvu, kjer ima največ tradicije, marveč tudi v drugih kmetijskih panogah, zlasti sadjarstvu in vinogradništvu. Tudi na Dolenjskem obstajajo obnovljeni vinogradi, kjer so kot organsko gnojilo uporabljali samo šoto in z njo dosegli odlične talne razmere.

Šota ta fizikalno zelo izboljša, zrahlja, naredi zračna, zlasti pa poveča zmogljivost za vodo. Kilogram šote lahko veže nase do 2 litra vode, kar je v sušnem obdobju neprecenljiva korist. V zemlji opravlja podobno nalogo kot hlevski gnoj, toda pred tem ima še nekatere prednosti, saj je sterilna in ne vnaša v tla kaljivih plevelnih semen in bolezenskih drobnocelivk. Delo z njo je lažje in prijetnejše. Ima pa tudi hibo: malo dražja je, saj jo je največkrat treba pripeljati iz Sovjetske zveze (v značilnih rumenih balah).

Inž. M. L.

V občinah...

(Nadaljevanje s 1. strani)

stavlja pred vse nas še vrsto novih nalog. V tej luči bo potrebno preveriti obstoječe rešitve ter mehanizme samoupravljanja v celoti in v posameznostih. Treba bo ugotoviti, ali je naš celokupni samoupravni mehanizem – od temeljne organizacije združenega dela in samoupravne interesne skupnosti do krajevne skupnosti v resnici tako postavljen, da odločajo delovni ljudje in občani, ne pa neke odtujene instance. Samo v takih pogojih bo mogoče, da delovni ljudje in občani prevzamejo tudi družbene odgovornosti, da bodo zavestni nosilci samoupravnega socialističnega reda, odgovorni za razvoj družbe kot celote, vključujoč tudi sistem splošnega ljudskega odpora in družbene samozasčite kot sestavnega dela družbenega samoupravljanja.

Skupščina je na zasedanju v Novem mestu izvolila tudi novo predsedstvo. Za predsednika je bil izvoljen Jovan Dejanović iz Novega Sada, za podpredsednika pa Pavle Georgievski iz Bitole. Ker dosedanji generalni sekretar skupščine Slavko Zalokar iz Kranja odhaja na novo dolžnost, bo to funkcijo zdaj opravljal Božidar Popović. Na skupščini so tudi sklenili, da bo naslednje, 23. zasedanje stalne konference mest in občin Jugoslavije leta 1980 v Kragujevcu.

R.B. in M.L.

„ČRNE“ SEKIRE NA DELU

V metliški občini primanjkuje gradbenega lesa iglavcev; gozdno-gospodarski načrt predvideva in dovoljuje manjši posek iglavcev kot so potrebe, iz družbenega sektorja pa tudi ne morejo pokrivati vseh potreb, ker ima GG Novo mesto velike obveze, zlasti do IMV in Novolesa. Prav pomanjkanje gradbenega lesa iglavcev je v velik imeri „krivo“, da se je v letošnjem prvem polletju pet občanov zagovarjalo pred sodnikom za prekrške zaradi sečnje brez odkaza ter nedovoljene prodaje lesa. V enem primeru, ko je šlo za kazni-vo dejanje kraje v družbenem gozdu, so les tudi zasegli.

OPRAVIČILO NAROČNIKOM

Iz tehničnih razlogov (v tiskani Ljudske pravice v Ljubljani, kjer tiskamo Dolenjski list, ni pravilno deloval vlagalni stroj) niso prejele 41. številke Dolenjskega lista naslednje pošte: Kočevska Reka, Loka pri Zidanem mostu, Brezovica pri Ljubljani, Dobrova pri Ljubljani, Dole pri Litiji, Dole pri Hrastniku, Domžale, Gabrovka, Grosuplje, Hrastnik, Ivančna gonica, Medvode, Primsko, Radeče, Ljubljana-Polje, Ljubljana-Sentvid. Nekateri naročniki so Dolenjski list prejeli z zamudo. Za neljub dogodek se uredništvo bralcem opravičuje.

UREDNIŠTVO DL

ZA OBČINSKI PRAZNIK PO ASFALTU – Pokrovitelj Franc Leskošek-Luka si je 10. oktobra s predstavniki črnomaljske in novomeške občine ogledal gradbišče partizanske magistrale od Podljudna do Semiča. Slovesna otvoritev bo predvidoma 29. oktobra. (Foto: J. Pavlin)

Rešitev v zvišanih stopnjah?

Regijski posvet o uveljavljanju novih rešitev pri uresničevanju solidarnosti postregel z zanimivimi podatki – Najtežje bo Metličanom

Medobčinski svet SZDL za Dolenjsko je minuli četrtek v dogovoru z republiško Konferenco SZDL pripravil v Novem mestu regijski posvet o uveljavljanju nekaterih novih rešitev pri uresničevanju solidarnosti na področju družbenih dejavnosti.

Do regijskih posvetov je prišlo ob pripravi in oblikovanju aneksov k samoupravnim sporazumom o temeljnih planov družbenih dejavnosti. Predvideno je namreč, da bi v letu 1979 in 1980 prišlo do nekaterih sprememb v sistemu solidarnosti na področju osnovnega šolstva, otroškega varstva, zdravstva in socialnega skrbstva. Tudi s pomočjo posvetov naj bi namreč dobili elemente, ki bi bili podlaga za realno ugotavljanje potreb po solidarnostno zbranih sredstvih za zadovoljevanje enotnega zagotavljenega programa.

Dosedanji sistemi so bili namreč slabi: neprestano se je povečeval obseg sredstev in število občin, ki so dobivale solidarnostno pomoč. Tako je na primer dobivalo solidarnostni dinar na področju izobraževanja 37 občin, socialnega skrbstva 35 itd. Ob teh in dru-

gih pomanjkljivosti so republiške interesne skupnosti omenjenih štirih področij na priporočilo odbora Izvršnega sveta skupščine SRS za družbene dejavnosti pripravile nove predloge solidarnosti.

Po tem predlogu se bo zmanjšalo število občin, ki dobivajo solidarnostna sredstva. Med njimi so tudi z Dolenjskega. Iz razprave je bilo razvidno, da bi bila najhujše prizadeta metliška občina. Metličani so povedali, da bi si lahko pomagali, če bi skrčili načrtovane programe, pozabili na načrtovana nova poslopja ali pa če bi zvišali že tako visoko prispevno stopnjo na področju izobraževanja. Podobno je v Črnomlju in Trebnjem, le v novomeški občini ne bi zvišali stopnje; pomagali naj bi si s popravilnimi načrti.

NOVO MESTO: BILTEN OB X. KONGRESU ZSMS

Člani centra za obveščanje in propagando pri novomeški OK ZSMS so tik pred začetkom jubilejnega mladinskega kongresa izdali posebno številko glasila OK ZSMS Novo mesto, ki so jo namenili kongresu. V štirilistnem biltenu so predstavili zgodovino mladinskega gibanja, opozorili so na predkongresne in pokongresne akcije ter predstavili 12 mladinskih delegatov iz novomeške občine. V kratkem bo izšla tudi pokongresna številka Generacije.

MDB ROK '78 ZA ZGLED

Izgradnja zimskega športno-rekreacijskega centra v krajevni skupnosti Regerča vas v novomeški občini je močno pospešila mladina tamkajšnje osnovne organizacije ZSMS, in sicer s številnimi prostovoljnimi akcijami. Lokalna mladinska delovna brigada Rok '78 je v septembru opravila štiri delovne akcije, mladi pa so se odločili, da bodo krampe vihteli še ves oktober in prvo polovico novembra.

Čakajoč na republiške ključe

Z vzpostavitev samoupravnih interesnih skupnosti smo želeli vnesti možnost samoupravnega urejanja v vrsto nekdanj državno-oblastniško urejenih področij, od vzgoje do kulture, zdravstva ali pokojninskega zavarovanja. Prehod pa je težak in nam nekako ne gre od rok. Rokrat ne želimo ponavljati starih napak.

Na regijskem posvetu minuli četrtek v Krškem, pripravil ga je medobčinski svet SZDL za Posavje in sta se ga udeležila tudi izvršni sekretar v predsedstvu CK ZKS Roman Ogrin in Andrej Ujčič z republiškega komiteja za izobraževanje) so menili, da je treba storiti vse, da bi naposled prišli do prave menjave dela.

V marsičem bi bil lahko nedvomno položaj bistrejši, če bi po občinah vedeli, kakšen kos si nameravajo odrezati republiške zvez SIS. Občinski planerji se vrtijo kot v začaranem krogu, ker ne vedo, koliko znaša OD pogojno nekvalificiranega de-

lavca (PND) v njihovi občini, odkar nimajo več RAD obrazcev. Sedaj je še vse naravnano tako, da bi „zamude“ lahko ujeli.

Najglasnejši na posvetu so bili tajniki izobraževalnih skupnosti. Kot največji problem so sprva za konec razprave prihranili sevniško občino, kot vse kaže, pa imajo še večji „glavobol“ v krški občini, ker morajo vrniti dobro poltretjo staro milijardo letošnjega solidarnostnega denarja. V občini so to šolsko leto stekle že tri celodnevne šole, na posvetu pa so bili za to prizadevnost domala pokarani, češ, kam se jim je mudilo. Na črni humor meji ugotovitev predsednika izvršnega sveta sevniške občine Mihaela Keršiča, da potemtakem ne bi smeli v tej občini trdneje prijemati prosvetnih delavcev dveh šol (Blanca, Boštanj), katerim se je akcija za COŠ razvodenela, uspeli so le v Sentjanžu, denarja pa jim v republiki zanjo ne priznajo!? Kdo je in kdo ni ter za koliko

je kdo upravičen do republiške solidarnosti, o tem bo vsekakor še potrebno razpravljati. Delavci bodo hoteli vedeti, pod kaj se bodo morali podpisati. Po vsej verjetnosti bodo v Posavju izgnili dvojnemu sklicevanju skupščin SIS – za osnutke in predloge. Gradivo naj bi potemtakem dali v javno razpravo izvršni odbori. Tako imenovani aneksi naj bi prišli v združeno delo vsaj po – dnevu mrtvih – 1. novembra.

A. ZELEDNIK

ŽALNA SLOVESNOST V TRŽIČU

V nedeljo, 22. oktobra, bo v Tržiču (Monfalcone) žalna slovesnost. Na novo pokopališče bodo prenesli posmrtnice ostanke štirih jugoslovanskih in dveh italijanskih borcev ter jih položili v kostnico. Ob tej priložnosti bodo vpisali v kostnico imena še 9 slovenskih partizanov, tajno ustreljenih v Ljubljani in zakopanih v Tržiču, ter imena 6 borcev, ki so padli na območju tega kraja. Žalna svečanost se bo začela ob 10. uri dopoldne.

Za medicinske instrumente

V gotovini so za sklad prispevali naslednji občani: Vlada in Milan Eržen namesto venca Tončki Pavlič 500,- din, Lekarna Črnomelj 1.000,- din, OOS zdrav. del. Novo mesto namesto venca Idi Milinkovič 600,- din, Družina Bojer, Nad mlini 27, namesto venca Zupanovi mami 300,- din, Zinka Saje, Skalickijeva, namesto venca Zupanovi mami 150,- din, Kom. gradb. pod. – Skupne službe namesto venca Jemeju Žagarju 1.100,- din, 5. razred OŠ Katja Rupena namesto venca očetu Darje Lekše 520,- din, Janko Jarc, Trdinova, Novo mesto 3.000,- din, Josip Veber, Pedrog 45, namesto novoletnih čestitk 150,- din, Kovinarska DO Krško 3.050,- din, Obč. zdrav. skupnost Novo mesto 1.100,- din, Zavarovalna skupnost Triglav, Novo mesto 2.328,30 din, ŽTP-PS Novo mesto ob dnevu žena 3.900,- din, OOS zdrav. del. Novo mesto namesto venca Idi Milenkovič 600,- din, Tovarna zdravil Krka – TOZD kozmetika 2.320,- din, Daniilo Kovačič namesto venca Kristini Vavpotič 300,- din, Albina Luzar, Gabrje 5 500,- din. Skupaj v gotovini: 932.736,30 din.

Obveznice so odstopili delavci TZ Krke, in sicer v vrednosti: Potočar Vera – 1.000 din, Novak Janez 900 din, Zupet Metka 1.200 din, Luzar Jožica 500,- din, Rabzelj Ivanka 500,- din, Sonc Marjan 2300,- din, Šuklje Stanko 600,- din, Kuhar Ana 700,- din, Dimitrovič Slavko 100,- din, Kmet Matjaž 600,- din, Bernik Janez 2.100 din, Žnidarič Anica 1.200,- din, Novak Rozi SOZD Lek-Krka 1.400,- din, Kure Olga 300,- din, Škrbec Marko 1.000,- din, Dragaš Darko 400,- din, Janževc Janez 300,- din, Tratnik Drago 500,- din, Mirtek Alojz 600,- din, Zalokar Jože 600,- din, Blažič Anton 600,- din, Smerke Anton 600,- din, Šmalc Jože – 1.200,- din, Gluha Jože 600,- din, Kobe Jože 600,- din, Stanič Ratko 500,- din, Cvijanovič Stevo 1.200,- din, Vinič Petar 600,- din, Dragan Jože 1100,- din, Košak Janez 500,- din, Pugalj Stanko 1.000,- din, Mežnar Stanko 500,- din, Petrov Marjan 500,- din, Bele Anica 100,- din, Košak Jožica 100,- din, Savnik Marica 500,- din, Vranc Emilija 200,- din, Zurec Janja 100,- din, Jordan Anica 100,- din, Gregorčič Jožica 100,- din, Keber Tatjana 200,- din, Korošek Milica 100,- din, Ateljšek Alenka 500,- din, Dular Barbara 600,- din, Hes Slavica 122,95 din, Kincelj Marjeta 400,- din, Ostojič Jelka 200,- din, Sokolič Milenko 400,- din, Rajakovič Nevenka 158,30 din, Slamnik Mira 606,80 din, Završček Darja 500,- din, Žokalj Milena 500,- din, Colarič Darja 600,- din, Štampalija Mladen 200,- din, Luzar Milica 200,- din, Dulc Marija 400,- din, Kosce Albina 1.600,- din, Aš Matevž 600,- din, Bevc Jože 600,- din, Gros Jurij 1.100,- din, Potrč Marjeta 2.200 din, Pučko Alenka 200,- din, Smerdu Franc 700,- din, Sonc Rožca 900,- din, Štimac Katja 1.200,- din. – Skupaj v obveznicah: 852.376,05 din. Za vse prispevke se UO SKlada iskreno zahvaljuje.

TRI DNI SRCE MEST

Največje „sejanje“ v več kot 600-letni zgodovini Novega mesta je minilo. Organizatorji konference jugoslovanskih mest šele sedaj lahko mimo spijo, kljub številnim kavam, ki so jih tiste dni stočili v dolenski metropoli. Gostje, med njimi tudi predsednik skupščine SFRJ Dragoslav Marković (na posnetku z novomeškima direktorjema Levičnikom in Andrijaničem) so se nasedli, nagledali in nagovorili do naslednje konference. V industriji motornih vozil so imeli priložnost primerjati svoje uradne potovalne mercedese s pravkar pečeno „katrco“. Na večernem mitingu pa je množica Novomeščanov videla le uradni del, „mokr“ je potekal ves preostali del večera in še naslednji večer na sprejemu v športni dvorani v znamenju skeča z mitinga. (Fotografije: Janez Pavlin)

JUGOBANKA

Zagreb ← Ljubljana → Center →

**V oktobru prične
poslovati ekspozitura
JUGOBANKE NOVO MESTO
ulica komandanta Staneta 38
DOBRODOŠLI!**

OBVESTILO

Odbor za pripravo proslave ob 20-letnici otvoritve avtomobilske ceste Bratstva in enotnosti Ljubljana-Zagreb obvešča občane, da bodo 21. 10. 1978 zaradi izvedbe proslave zaprte za ves promet naslednje ceste:

1. Glavni trg v Novem mestu od 6. do 13. ure,
2. Lokalna cesta Bršljin-Prečna na odseku od Bršljina do odcepa ceste na Češčo vas od 8. do 14. ure.

KONFEKCIJA „KOMET“, METLIKA

objavlja prosta dela in naloge:

1. VODJE INVESTICIJ in investicijskega vzdrževanja
2. ADMINISTRATORJA

Pogoji:

pod 1: višja šola strojne smeri in najmanj 3 leta delovnih izkušenj ali srednja šola strojne smeri in najmanj 5 let delovnih izkušenj;

pod 2: nižja administrativna šola. Prednost imajo kandidati, ki vsaj pasivno obvladajo nemški jezik.

Kandidati naj vložijo pismene prijave v 15 dneh po dnevu objave na kadrovsko-spolni sektor podjetja.

ZIV TAM MARIBOR, DO BELT, TOZD MEHANSKA OBDELAVA

Komisija za delovna razmerja TOZD Mehanska obdelava razpisuje prosta dela in naloge:

– 12 KV STRUGARJEV

Za to delovno področje se zahteva:

- poklicna šola kovinske stroke in najmanj 1 leto delovnih izkušenj.

Prijave sprejemamo 15 dni po objavi tega razpisa.

Kandidate, ki se bodo prijavi, bomo o izidu prijave obvestili v 15 dneh po preteku objave.

emona posavje n.sol.o. 68 250 Brežice, Cesta prvih borcev 35

Na podlagi sklepa komisije za delovna razmerja v TOZD Trgovina na veliko

OBJAVLJAMO prosta dela
in delovne naloge

VODJA SKLADIŠČA „ŽELEZNINA“

Za objavljena prosta dela in delovne naloge se zahtevajo poleg splošnih še naslednji pogoji:

1. končana trgovska šola in VKV kvalifikacija tehnično-železninske stroke in 8 let delovne dobe, od tega 5 let na samostojnih delovnih mestih pri prodaji tehničnega blaga in železnine;
2. končana trgovska šola in KV kvalifikacija tehnično-železninske stroke ter 10 let delovne dobe, od tega 5 let na samostojnih delovnih mestih pri prodaji tehničnega blaga in železnine;
3. organizacijske sposobnosti.

Kandidati naj svoje vloge z opisom dosedanjih zaposlitev in z dokazili, da izpolnjujejo zahtevane pogoje, pošljejo v 15 dneh v splošni sektor delovne organizacije.

Osební dohodek se obračunava in izplačuje v skladu z določili samoupravnega sporazuma o delitvi dohodka in osebnega dohodka.

Poskusna doba traja 3 mesece.

O rešitvi vlog bodo kandidati obveščeni v 15 dneh po poteku razpisa.

Na podlagi sklepa komisije za delovna razmerja TOZD Trgovina na veliko

objavljamo prosta dela
in delovne naloge

KOMERCIALISTA V TOZD TRGOVINA NA VELIKO

Za objavljena dela in delovne naloge se zahtevajo poleg splošnih še naslednji pogoji:

1. končana višja šolska izobrazba ekonomske ali komercialne smeri in 2 leti delovnih izkušenj pri delu v komerciali;
2. končana srednja šola ali VKV delovodska šola ekonomske, komercialne ali trgovske smeri in 3 leta delovnih izkušenj pri delu v komercialni službi.

Poskusno delo traja 3 mesece.

Kandidati naj svoje vloge z opisom dosedanjih zaposlitev in z dokazili, da izpolnjujejo zahtevane pogoje, pošljejo v 15 dneh v splošni sektor delovne organizacije.

Osební dohodek se obračunava in izplačuje v skladu z določili samoupravnega sporazuma o delitvi dohodka in osebnega dohodka.

O rešitvi vlog bodo kandidati obveščeni v 15 dneh po poteku razpisa.

**Tri zlate medalje za kvaliteto
Ženeva '78**

**Samo dobre stvari so vredne zlata.
union**

9. kongres zveze sindikatov slovenije

Delegati iz Dolenjske, Bele Krajine, s Kočevskega in Posavja so pripravljani za nastop na kongresu, za delo v njegovih komisijah. Zavedajo se, da bo kongres predvsem dogovor za nadaljnjo akcijo, da bo izpostavil tiste naloge, ki jih moramo dosledno izpeljati do kraja, naloge, ki nam jih nalaga zakon o združenem delu. Planiranje, nagajevanje po delu, svobodna menjava dela so na primer še vedno šibki členi samoupravne preobrazbe. Nanje so zavzeto opozarjali delavci v predkongresnih razpravah. Z oceno razmer v praksi so povsod podkrepili svoja stališča, zato so se razprave po regijah omejile le na eno izmed tematskih področij, ki jih bo obravnaval kongres. O tem govorijo tudi delegati.

Pomanjkljivi plani

Pri reševanju stanovanjskih vprašanj zaposlenih je velika hiba pomanjkljivo planiranje. V tozkih sicer imajo zbrane vse številčne podatke; skoraj nikjer pa doslej niso pripravili prednostnih list in poimenskih seznamov, kajti ljudje iz kolektiva čakajo na to pomoč. Tako so razpisi vsakoletna loterija, saj se ne ve, kdo pride v poštev za solidarnostno stanovanje, kdo bo dobil kredit, koga bodo pri dodelitvi stanovanja upoštevali kot mlado družino, kdo bo na vrsti letos in kdo prihodnje leto. Delavci se v negotovosti obračajo na vse naslove, na komisijo pri občinski skupščini, na solidarnostni sklad pri samoupravni stanovanjski skupnosti in seveda na delovno organizacijo. Kjer je plan dober, takih težav ne poznajo. V naši občini velja to za Jutrzanjo, enako pot pa ubira že tudi Tovarna pohištva.

Tone Jesenko, delegat iz brežiške občine: „Na kongresu bom sodeloval v komisiji za socialna vprašanja delavcev, o katerih so tekle številne razprave v občini in regiji. V ta sklop sodi stanovanjska izgradnja in reševanje stanovanjskih vprašanj v srednje in manj razvitih občinah kot je na primer brežiška. V delovnih organizacijah je zaposlenih veliko polproletarcev, ki svoje stanovanjske probleme zelo intenzivno rešujejo sami ob pomoči kolektivov. Zaradi tega se je v takih delovnih organizacijah mnogo težje dogovarjati za ustrezen delež sredstev za družbeno gradnjo oz. nakup družbenih stanovanj. Pri tem počasi napredujemo tudi zaradi visokih cen.

Boleč problem

„Seveda smo pri obravnavi kongresnih dokumentov v naši občini posvetili največ po-

zornosti vprašanjem tekstilne industrije,“ je dejala Stanka Zupanič, zobotehničnica in delegatka iz metliške občine za sindikalni kongres. „Tekstilna industrija in vse, kar je v zvezi z njo, je pri nas vedno v središču pozornosti, saj je v metliški občini vsa industrija tekstilna, v tej panogi je zaposlenih največ delavcev, med njimi velika večina žensk.

O teh vprašanjih je pred kratkim tekla beseda tudi na seji odbora sindikata tekstilnih delavcev, kjer smo podrobno obravnavali težave in probleme, s katerimi se srečujemo v naši občini, verjetno pa so ti problemi podobni povsod, kjer imajo tekstilno industrijo.

Zastavlja se vprašanje nočnega dela žensk, prav tako se je pokazalo, da je v tekstilni industriji veliko invalidsko upokojenih, tudi pri tem je več žensk kot moških. To vprašanje nas še posebej skrbi in mu bomo morali posvetiti več pozornosti in časa, da bomo ugotovili prave vzroke za to.

Znano je, da so v tekstilni industriji najnižni osebni dohodki, hkrati pa daje slovenska tekstilna industrija veliko denarja za nerazvita jugoslovanska območja, kjer razvijajo drugo industrijo, ki ji gre bolje kot tekstilcem. Seveda se s tem ne moremo strinjati, in to bomo na kongresu tudi povedali.

Premalo vemo

Anton Koleta, delegat iz Kočevja (Itas): „Člani našega in tudi drugih kolektivov še premalo vedo, kako se dohodek ustvarja in deli. Menimo, da še nismo znali pravično rešiti svobodne menjave dela med delavci v OZD in našimi skupnimi službami. Še manj pa vemo o menjavi dela med OZD in samoupravnimi interesnimi skupnostmi. Ko obravnavamo dajatve za SIS, skušajo nekateri delavci razumeti, da so potrebne, drugi pa tega ne razumejo in negodujejo, ker vidijo le denar, ki ga je treba odvajati, ne spoznajo ali pa nočejo spoznati, da so jim potrebni šolstvo, kultura, zdravstvo itd. Takrat dajemo le pripombe na

slabo in drago (organizirano) delo drugih, na primer, da moraš na recept v ambulanti včasih čakati ves dan. Seveda je tudi prav, da dajo delavci pripombe in predloge, kako organizirati službe, da bodo poslovala hitreje, učinkoviteje in ceneje.

Za vse to pa je potrebno

znanje. Ne le delegat, ampak vsak delavec bi moral veliko več vedeti. Dejstvo pa je, da vsi premalo vemo. Ne vem, če so temu vzrok hitre spremembe, ki se dogajajo pri nas, ali pa slabo utečeno izobraževanje preko kluba samoupravljalcev in tudi sicer.“

Delavcu poceni oddih

Maks Unetič iz Krškega, sekretar medobčinskega sveta Zveze sindikatov za Posavje: „V Posavju smo začeli s predkongresnimi razpravami že pred dopusti. Opredelili smo se za poglobljeno razpravo o življenjskih in delovnih pogojih delavcev, o rekreaciji in oddihu, da bi dobili realno sliko o tem, koliko ima dela več vpliva na spreminjanje, izboljševanje obstoječih razmer. V krški občini smo zadnje čase dosegli precejšen napredek pri razvijanju delavskega turizma, saj gradi občinska počitniška skupnost v Nerezinah na Lošinju eno največjih počitniških središč za letni oddih delavcev in njihovih

družin. O tem bomo spregovorili tudi na kongresu in obogatili razpravo s številnimi pripombami zaposlenih na tem območju Posavja. Delavci na primer menijo, da so sindikati še premalo naredili za tiste, ki prejemajo nižje osebne dohodke od slovenskega povprečja. Menili so tudi, da gradimo preveč luksuznih hotelov, nedostopnih povprečnemu delavcu, in da delavski turizem ne prenese enakih kreditnih in drugih pogojev kot komercialni turizem.

S področja socialne politike bodo naši delegati prenesli na kongres tudi naše stališče do združevanja sredstev za stanovanjsko izgradnjo, za zdravstvo in druge potrebe interesnih skupnosti. Princip naj bo enoten, po kraju bivanja zaposlenih, ne pa enkrat po teritorialnem načinu, drugič pa po sedežu delovne organizacije, kar pomeni odtujevanje ustvarjenih sredstev delavcu, ki biva v drugi občini, v drugi krajevni skupnosti.“

9. kongres zveze sindikatov slovenije

Sindikati zdaj nekaj drugega

Eden od delegatov na slovenskem sindikalnem kongresu iz črnoljalske občine bo Janez Sašek, vodja prodaje v Beltu. „V naši občini smo največ pozornosti posvetili tistim kongresnim dokumentom, ki govorijo o vprašanju informiranosti članstva. To je eno najbolj perečih vprašanj v naši občini in hkrati tudi v naši delovni organizaciji. V Beltu se sindikat najbolj ukvarja s krepitvijo samoupravnih odnosov, še vedno pa delegatom posvečamo prema-

lo pozornosti, oziroma jim nudimo premalo pomoči. Seveda se sindikat v naši delovni organizaciji resno ukvarja tudi z vprašanji produktivnosti dela in delovne discipline.

Sindikati se še vedno ukvarja tudi z nabavo ozimnice in organizacijo sindikalnih izletov, vendar to ni več njegova osnovna dejavnost, kot je bila včasih. Tudi odnos delavcev do svoje organizacije se je močno spremenil: sedaj sindikat ni več obrobna, manj po-

membna organizacija; danes se delavci preko sindikata zavzemajo za svoje pravice, hkrati pa jih sindikat opozarja tudi na dolžnosti, kar oboje opredeljuje zakon o združenem delu.

Kongresna gradiva smo v Beltu predelali, na ravni občine pa se še nismo odločili, kdo bo razpravjal na kongresu v Mariboru in o katerih konkretnih vprašanjih.“

Odvzeti ženi del bremen

Ana Bartelj, zaposlena kot tekstilni tehnik v novomeškem Novoteksu, je delegatka dolenjskih občin za zvezni kongres sindikatov. Po njenem je v vrsti perečih in odprtih vprašanj potrebno posebej opozoriti na položaj delavke v združenem delu, zlasti tekstilne delavke.

„Poznam razmere v tekstilni industriji na Dolenjskem, pa tudi drugod v Sloveniji, pa

morem reči, da je zaradi tega, ker je v tej panogi zaposlenih največ žensk, položaj tekstilne delavke še najbolj ogrožen. V Novoteksu imajo ženske še vedno triizmensko delo. Veliko jih opravlja naporen poklic pri tekočem traku, kjer je vsak gib vnaprej preračunan, ponekod pa je še izreden ropot, huda vročina. Vse to so delovni pogoji, ki ne spadajo v današnji čas. Kljub vsemu pa so tovarišice pripravljene sodelovati v samoupravnih organizacijah, v delegacijah in družbenopolitičnih organizacijah. To jim je sicer šteti v dobro, jih pa hudo obremenjuje zlasti še zato, ker smo premalo naredili, da bi jim odvzeli del nepotrebnih bremen v družini.

V Novoteksu imamo otroško varstvo urejeno, medtem pa delavke drugih tekstilnih tovarn najbolj tožijo zato, ker varstva v ustanovah skoraj ne morejo izrabiti. Vrtilci so polni, pa tudi zaradi izmenskega dela zanje ne pridejo v poštev. Lahko bi ženam pomagali še

na drug način: da bi v tovarniški menzi dobile kosilo, ki bi ga odnašale domov. To ni pretirana zahteva in jo je možno kaj hitro uresničiti, če se bomo resno zavzeli in prav organizirali.“

Če ni znanja, ni samouprave

Julijan Ozimek, delegat iz Ribnice (RIKO): „Kongres bi moral dati poseben poudarek delegatskemu sistemu, ki še ni zaživel, kot bi moral. Delegati hodijo na sestanke, ne da bi se prej posvetovali z bazo, in potem seveda bazi niti ne poročajo o sklepih sestanka. Zato smo v naši občini sklenili, da bomo za vse delegate organizirali seminarje v okviru Kluba samoupravljalcev. Prvi seminarji se bodo začeli te dni.

Dogovorili smo se tudi, da bodo predavatelji domačini, ki bodo lahko povezali teorijo z domačo prakso in dejstvi, ki jih poznamo, oz. so nam bližje. Učena predavanja naredijo včasih več škode kot koristi. Ugotavljamo tudi, da denar za tako izobraževanje je, a ga doslej nismo izkoristili.

Najbolj zgovorno, da so taka predavanja potrebna povsem dejstvo, da na zadnji seji vseh zborov občinske skupščine ni bilo nobene razprave. Če delegat nič ne ve, tudi razpravljati ne more o ničemer.

Z izobraževanjem in znanjem pa je tesno povezano obveščanje. Zato smo pri nas v RIKU že sklenili, da bomo izdajali časopis, in sicer tak, da bo aktualen. Seveda pa mora biti tak časopis delavski, ne pa le glasilo poslovnih organov.“

Cokla - stari stroji

Sevničan Miran Bizjan - kot strojni tehnik se je bil zaposlil v IMV - mirenskem tozdu Tovarna opreme - se je v trebanjski občini uveljavil tudi kot prizadeven družbenopolitični delavec. V minulem mandatnem obdobju je bil celo predsednik družbenopolitičnega zbora občinske skupščine. Tokrat je med drugim izvoljen tudi za delegata za bližnji kongres slovenskih sindikatov.

V tovarni je trenutno v.d. vodje kovinske proizvodnje. Ravno strojna oprema tega

obrata je med najbolj dotrajanimi. „Stružnice so že iz leta 1938,“ poudari uvodoma in približe, da so zaradi tega na meji prizadevanj za večjo produktivnost, kar je sicer ena od osrednjih nalog sindikatov. „Samo z večjo disciplino in drugimi ukrepi ni več mogoče doseči kaj bistvenega. Tudi zastarela oprema jemlje voljo za kakršnekoli inovacije, čeprav nam za kaj takega manjka tudi pravilnik. Sprejeti velikanski načrt razvoja IMV je za nas že pozen, zato smo tembolj nestrpni, kar se tiče njegovega uresničevanja. Pogledite pri avtodvigalkah, kjer delajo pretežno mladi delavci, oprema ni toliko vprašanje, in dosegamo lepe uspehe, kar potrjuje, da imamo v kovinski proizvodnji tradicijo, skratka znamo delati.“

V razmišljanjih za akcijo tudi po kongresu postavlja v ospredje nagajevanje. „Proizvodni delavci so nagajevani med drugim tudi po uspehu dela, režijci temu primerno niso stimulirani. Če bi izpeljali tudi to, bi se vsekakor delovna uspešnost povečala. Razmišljamo o ustanovitvi tako imenovanih samokontrolorjev v proizvodnji. Komisija že določa kriterije. Kdor je dober delavec, bo lahko postal tudi samokontrolor. V naslednjih letih se bodo morali pokazati tudi učinki velike naravnosti tozda na štipendiranje tehniških kadrov,“ razmišlja Miran.

9. kongres zveze sindikatov slovenije

Zapostavljena konfekcija

Stane Slapšak, dolgoletni predsednik osnovne sindikalne organizacije v kmetijskem tozdu sevniške Lisce, se počuti kar malce nelagodno, ko odhaja na sindikalni kongres kot delegat iz pretežno ženskega kolektiva. Vseeno njegova izbira ni naključna.

Stane mnogo pričakuje od še boljših proizvodnih pogojev v svojem tozdu. V polnem razmahu so gradbena dela na okrog 20-milijonski naložbi na tako imenovano humanizacijo delovnih pogojev. „Težave smo imeli, kam z opremo enote civilne zaščite, gasilcev, kam s proizvodi, ni bilo kje uskladiščiti kakšen šivalni stroj,“ opisuje nekdanje razmere. Kmetijski tozdnaj bi po opremljenosti postal prava posebnost, podobno bo tudi na Senovem. Vse seveda ni rožnato. Stane bo kot delegat verjetno katero rekel na račun zapostavljanja naših konfekarjev. „Naš položaj enostavno ni ustrežno priznan, naši delavci so navkljub evropskim normam slabo plačani. Vseeno dajemo več, kot je običajno poprečje, za skupne stvari v družbi, ne nazadnje tudi v krajevni skupnosti.“

kultura in izobraževanje

NA VRSTI „LETO 1848“

V Posavskem muzeju v Brežicah so v nedeljo zaprli izredno zanimivo razstavo „Slovenski kraji in naselja v preteklosti“, ki je privabila precej obudovalcev krajskih zanimivosti. Razstava je bila predtem v Krškem, vendar tam zaradi premajhnega prostora niso mogli prikazati vseh del, olj pa sploh ne. Izbor slik je za potujoče prikaze pripravila Narodna galerija iz Ljubljane, vendar le tiste, ki so nastale pred letom 1900. Razstava je predstavila vse pomembnejše kraje in naselja Slovenije. Zastopana so bila olja, risbe, tempera, akvareli in gvaši, manjkale so edine grafike. Zadnje so namreč občinstvu laže dostopne. Posavski muzej je dodal k razstavljenim delom še nekaj podob s svojega območja. Zdaj pripravlja v sodelovanju z Arhivom SRS še novo razstavo z naslovom „Slovensci in leto 1848“; z njo bo prihodnji teden počastil brežiški občinski praznik.

SEJEM KNJIG

Sodeč po napovedih, bo udeležba na 23. mednarodnem knjižnem sejmu, ki bo od 2. do 8. novembra v Beogradu, izjemno velika, saj bo okoli 150 domačih in nad 50 tujih založb iz štiridesetih držav razstavljalo blizu 120.000 knjižnih primerkov. Beograjski knjižni sejem bo spremljala vrsta prireditev, na primer literarni večeri, strokovni pogovori o stanju založništva in pomenu pisane besede, posebej pa velja omeniti razstavo marksistične literature, na kateri bodo jugoslovanski založniki pokazali nad 2.000 izdaj v jeziki vseh naših narodov in narodnosti.

13. BORŠTIKOVKO SREČANJE

V tekmovalnem in spremljevalnem programu 13. Borštnikovega srečanja, ki bo v Mariboru od danes do 28. oktobra, bo nastopilo 11 gledališč in vrsta posameznih igralcev. V okviru srečanja, ki bo počastilo tudi življenjski jubilej M. Krleža in obletnico rojstva B. Brechta, bo simpozij Društva teatrologov in kritikov Slovenije o samoupravljanju v slovenskih gledališčih, skupščina skupnosti slovenskih dramskih gledališč ter simpozij slovenske ZKO o mladinskem gledališkem snovanju in gledališki vzgoji.

DOLENJSKI FILMSKI PRVOROJENEC

Od konca lanskega poletja, ko je na Dolenjskem zadišala cvetoča ajda, pa do letošnjega oktobra, ko se v dolenski metropoli zbrali delegati jugoslovanskih mest, je trajalo rojstvo filma „Ljudje ob Krki“, filma, ki se ponaša z vrsto prvih mest. Je prvi slovenski celovečerni dokumentarec, prvi celovečerni film o Dolenjski, za režiserja Hladnika je bil najtrši oreh doslej. Unikal studio iz Ljubljane je z njim naredil svoj najdaljši film, z okrog 200 milijoni starih dinarjev pa je film najcenejši slovenski celovečerec. Zares nerazumljivo je, da ne moremo k temu zapisati tudi, da si ga je v Novem mestu ogledalo rekordno število obiskovalcev. Predstave v domu JLA so bile večinoma slabo obiskane, zaradi premajhnega zanimanja pa celo odpovedane. Novomeško filmsko občinstvo je tudi sicer bolj piškavo, vendar bi film z domačo vsebino le moral pritegniti več obiskovalcev.

Snemanje in montaža sta trajala dobro leto dni, vendar pa je od zamisli do uredniške pretekle precej več časa. Zamisel, da bi posneli film o Dolenjski in njenih prebivalcih, se je porodila Toniju Vovku, ljubiteljskemu slikarju in literatu iz Novega mesta. Dolgo jo je „grel na sreč“ in šele potem, ko mu je prejšnji direktor Pionirja Ivan Kočevar tako rekoč določil za delovno nalogo da zamisel uredniški, je stekel organizacijski stroj – tu in tam po dolenski škriparjoč in zatikajoč se. Pod predsedstvom Avgusta Avbarja so formirali širšo komisijo za film, ta pa še ožjo, v kateri so bili Bogo Komelj, Jože Škufca, Niko Golob, Ljubo Žagar, Joža Miklič, Miroslav Vute in še nekateri drugi, ki so se menjavali okoli tega čvrstejšega jedra.

„Najprej smo imeli v načrtu 50-minutni film,“ je povedal Toni Vovko. „Kasneje se je nabralo toliko gradiva, da je nastal 90 minutni film. A še tako je precej dobrega materiala ostalo.“

Z menjavami v komisiji se je menjal tudi koncept filma: nihaj je med umetniškim in propagandnim. To nihanje se, žal, tudi v končni podobi filma še občuti.

Pred snemanjem so pregledali celo goro gradiva. Glavno breme je padlo na ramena prejšnjega ravnatelja Studijske knjižnice, ki je scenarista Mirča

„Kje so tiste stezice...“

Na otvoritvi razstave Marijana Pliberška nastopila solista Rudolf Franci in Ladko Korošec

Zbrani za osvetljenimi okni krške galerije so v petek zvečer domačini vnovič z zadovoljstvom pričakali priljubljenega slikarja Marijana Pliberška. Z njegovimi deli se je krško občinstvo prvič srečalo pred štiri leti, mnogi pa so si ogledali tudi lansko razstavo na Senovem, kjer je prikazal izključno motive iz planinskega sveta. Z njimi se je odzval povabilu tamkajšnjega Planinskega društva.

Akademski slikar Pliberšek je zlasti ljubljene srednje in starejše generacije, ki se težko privaja modernizmu, zato je ta vsaki polnoštevilno zastopana med obiskovalci. Tokrat je umetnika in njegovo delo predstavil občinstvu Anton Pavlovček, ki je tudi avtor besedila na vablu. Razstava v Krškem se omejuje skoraj izključno na krajine, je prikaz prehojene poti in obračun slikarja s svojim delom.

O MLADIH

Pri Viba filmu so začeli snemati novo televizijsko nadaljevanko po naročilu mladinske redakcije ljubljanske televizije. Nadaljevanka nosi delovni naslov „Geniji ali genijalci“, beograjski režiser Vuk Babić pa jo snema po scenariju Slavka Pregla, sicer znanega pisca sodobnih basni. Nadaljevanka bo govorila o mladih v letih dozorevanja, ko se začne že oblikovati njihove ustvarjalne moči. Pisani mozaik življenja slovenskih srednješolcev nastaja pod vodilno repliko „Le kaj bo iz te mladine?“ Igralci so seveda mladi sami; preko 50 novih obrazov se bo predstavilo v sedmih večerih na televizijskih zaslonih. Vloge odraslih so poverili izkušenim poklicnim igralcem: Bertu Sotlarju, Marjeti Gregorač, Mileni Zupančičevi, Rudiju Kosmaču, Marku Simčiču, Juriju Součku in drugim. Pripoved je zaokrožena na veselo in resno plat.

OBETA VEN ZAČETEK

Medtem ko ima vrsta večjih novomeških kolektivov že več let lastne pevske zbornice ali dramske in recitatorske skupine, si tovrstna kulturna dejavnost v največji tovarni IMV težko utira pot. Poskusi so sicer bili, vendar ni bilo trajnega uspeha. Kaže pa, da je kultura le zajela tudi IMV, kajti od spomladi dalje kar redno vadi pevski zbor. Ko so že na četrti vaji zapeli dokaj zahtevno pesem, so pevci dobili še več volje. Zdaj hodi redno k vjam 30 fantov in deklet, žena in mož, naučili pa so se že toliko, da bodo kmalu nastopali tudi v javnosti. Želja pevcev je, da bi v svoj krog privabili še več sodelavcev, zato jih vabijo ob torkih in sredo ob 19. uri v osnovno šolo na Grmu, kjer so vaje.

RAZSTAVA FOTOGRAFIJ

V počastitev praznika novomeške občine bo od 27. oktobra do 11. novembra v avli upravne stavbe „Krke“ XX. republiška razstava fotografije. Na ogled bodo fotografije, ki jih je izbrala posebna žirija, pod pokroviteljstvom ZTKO Novo mesto in tovarne zdravil pa razstavo pripravljata republiška Foto-kino zveza in novomeški Foto-kino klub.

ŠE DOMA S „TREMI TIKI“

Prizadevni člani prosvetnega društva Studenec bodo to jesen končno lahko igrali „Tri ptičke“ še pred domačim občinstvom. V minuli sezoni so gostovali po okoliških krajih. Med tem časom so v gasilskem domu uredili prijetno dvorano. Studenške igralice vodi Vinko Zalokar, slušatelj izredne srednje politične šole.

MOČNIK DOKTORJA FILMA JE IMEL ČEZ GLAVO DELA.

Vendar zunanje težave niso bistveno vplivale na delo male filmske ekipe. Fantje v nji so bili stari delovni znanci, in kot je zatrdil Boštjan Hladnik, so se vseh 60 snemalnih dni dobro razumeli. Prevozili so 7000 kilometrov po Dolenjski, ne prilagajali dogodkom na terenu, spoznavali ljudi in kraje, o katerih so prej malo ali nič vedeli, skratka, opravljali zanimiv, a težak posel snemanja dokumentarnega filma.

„Z ljudmi smo hitro našli pravi stik. Mislim, da so Dolenjci najbolj gostoljubni in duhoviti ljudje,“ meni Boštjan Hladnik. Čeprav izvira njegov rod iz Dolenjske – kdo ne pozna novomeškega organista in skladatelja Ignacija Hladnika? – pa je Boštjan najboljše spoznal ta del Slovenije šele med snemanjem. Morda je tudi zaradi svojega rodu zagrizel v kaj trdo in kislo jabolko dolenskega celovečerca. Naloga je bila težka. Iz obilice gradiva je bilo treba potegniti samo tisto, kar naj bi filmu dalo zaokroženo celoto. Kljub bogatim izkušnjam – Hladnik je posnel že 8 celovečernih filmov – pa je režiser oral ledino na polju slovenskega filmskega ustvarjanja. Filma takšnega žanra, kot so „Ljudje ob Krki“, na Slovenskem še nihče ni posnel.

Boštjan Hladnik: „Ni bilo lahko heterogeno snov zgostiti v harmonično celoto, vendar

UMETNIK PODOBE NA OGLED POSTAVI – Akademski kipar Vladimir Stoviček iz Leskovca pri Krškem zamišljeno motri svoja najnovejša dela, plakete narodnih herojev, ki jih je napravil za Dolenjski muzej v Novem mestu. Upodobil je Dušana Jereba, Jožeta Slaka, Vinka Padersiča, Milana Majcna, Vinka Simončiča, Martina Kotarja, Milko Šobarjevo, I. Kovačiča in Jožeta Borštnarja. (Foto: J. Teppy)

Mali kulturni barometer

„KNJIGA IN BRALCI“ je bil delovni naslov raziskave, ki jo je pred štiri leti opravil Gregor Kocijan. Kot vemo, je tedaj prišel na dan zastrašujoč podatek, da skoraj polovica Slovencev v letu dni ne bere nobene knjige. V okviru raziskovalnih nalog pri Kulturni skupnosti Slovenije bo Kocijan raziskavo ponovil prihodnje leto. Bo podatek o bralnosti še bolj zastrašujoč?

BOŽIDAR JAKAC je lani zaradi boleznih odpovedal dvoje razstav v Kragujevcu. Izbor del velikega slikarja si bodo Kragujevčani lahko ogledali v kratkem. 25. oktobra bodo v tamkajšnji Mestni galeriji odprli retrospektivno razstavo Jakčevih olj, risb in grafik, v Muzeju revolucije pa bodo na ogled slikarjeve grafike iz NOB, zlasti o zgodovinski poti v Jajce oz. o zasedanju AVNOJ.

RAZŠIRJENO IZDAJO izbrana dela pisatelja Frana Milčinskega pripravlja literarni zgodovinar Anton Slodnjak. Dve knjigi bo Državna založba Slovenije izdala do bližnjega beograjskega knjižnega sej-

NOBELOVEC ZA LITERATURO: I. B. SINGER

Dva meseca pred uradno podelitvijo je že znan letošnji dobitnik Nobelove nagrade za literaturo. To je ameriško-židovski pisatelj Isaac Bashevis Singer. Kot sin židovskega rabina se je 1904 rodil v getu poljskega mesta Radzimin, hodil je v talmudsko šolo, od 1935 pa živi v New Yorku. Singer piše samo v jeziku jidiš, doslej je izdal že več knjig kratkih zgodb in štiri romane. V slovenščino še ni prevedeno nobeno njegovo delo, Švedska akademija pa je dodelitev nagrade utemeljila z dejstvom, da gre za pripovedno umetnost, katere „korenine segajo v poljsko-židovsko kulturno tradicijo in ki oživlja univerzalne človeške življenjske vrednote“. Čez leto dni bomo v knjižni zbirki „Nobelovci“ lahko brali ali izbor Singerjeve kratke proze ali pa katege od romanov „V sodni sobi mojega očeta“, „Družina Muškati“, „Hlapec“ in „Lublinski čarovnik“.

KONCERT LJUDSKE GLASBE

Prejšnji teden sta ameriška ljudska glasbenika, ki sestavljata skupino Wild Turkey (Divji puran), pripravila koncert za dijake novomeške gimnazije. Ob lastni spremljavi z več glasbil (koncertna harmonika, orglice, dromlje, banja, mandolina in dulcimer) sta zapela vrsto ameriških ljudskih pesmi tridesetih let ter pokazala tudi nekaj irskih in škotskih plesov. Gimnazijci se za koncert glasbe, ki navdušuje dandanašnja mladino, zahvaljujejo ravnateljstvu šole in Ameriškem kulturnemu centru.

REŽISER HLADNIK TAKOLE POJASNJUJE:

„Film sem namenoma razkral, ne samo zato, ker je bila želja gospodarskih organizacij, da so v njem predstavljene na reklamni način. V drugem delu sem zamenjal govornike spremnega teksta; namesto dramskih umetnikov govore televizijski in radijski napovedovalci, da je vtis še močnejši. Z inserti pa sem reklamne učinke blažil, kolikor se je dalo.“

Kljub tej pomanjkljivosti, katere glavni krivec je verjetno le vsemogočni dinar, ima film vrsto odlik, predvsem pa je njegova vrednost v tem, da je ujel delček sodobnosti, ki pripada preteklosti in je prav na robu izginotja. Režiser je te podobe znal vstaviti v pripoved filma kot tisto, kar je čas premagal, kar mora izginiti, a bi bilo škoda povsem pozabiti.

„Bila je težka naloga,“ pravi Boštjan Hladnik

Tokrat brez suhoparnosti

Kar smo v novomeški občini doslej naredili glede družbenega izobraževanja ob delu, je samo dokaz, da gre za veliko vrzel med zapisanim v programih in vsakdanjikom. Bila so sicer predavanja, bilo je nekaj seminarjev, toda strokovnjaki menijo, da sta bila kakovost in obseg tega izobraževanja vprašljiva. Siliti ljudi k predavanjem, ki so po pravici povedano, malokdaj sočna in privlačna, je preživela stvar.

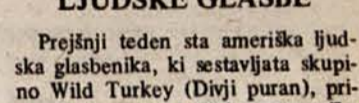
Novi, doslej največji in tudi najbolj obsežen izobraževalni val pa bo letošnji jesen zajel delegate vseh vrst in vseh izobrazbenih stopenj v občini, razen teh pa tudi komuniste, ki niso delegati. Program so pripravili strokovnjaki v Ljubljani, obsega pa osem poglavij, od katerih je v izobraževalnem ciklusu od novembra letos do aprila 1979 predvidena predelava le šestih tem.

Nov je tudi način organizacije. Gre za seminarje v delovnih organizacijah in krajevnih skupnostih, kjer bodo formirani oddelki z okrog 30 delegati, ti pa bodo potem delali še v manjših skupinah. Po politični plati pade odgovornost za to izobraževanje in tudi delo po oddelkih in funkcioniranju SZDL v krajevnih skupnostih in na sindikalna vodstva v kolektivih.

In če omenimo še tretjo novost: ne bo suhoparnih predavanj, marveč bo razlaga potekala s pomočjo grafoskopov. Taka sodobna oblika podajanja snovi bo zavezovala 50-članski predavateljski aktiv, da ne bi kdo slučajno zašel v odbijajoče filozofiranje, pa tudi slušatelj, da ne bi poučevali poenostavljene prakcizma.

Le ana nevarnost preti sicer dobro zastavljenemu programu izobraževanja: da bi se na prvih predavanjih zbralo dovolj ljudi, potem pa bi število kljub vsem novostim upadalo.

M. MARKELJ

Filmska ekipa pri delu na terenu: Stare, Gleria in Hladnik.

DOM UPOKOJENCEV IN OSKRBOVANČEV
IMPOLJCA Z ENOTO KRŠKO
68290 SEVNICA p.p. 69

Na podlagi sklepa delavskega sveta
razpisujemo prosta dela in naloge

ZA IMPOLJCO:

1. POMOČNIK RAČUNOVODJE
2. KUJAR - KUJARICA
3. MEDICINSKA SESTRA

ZA ENOTO KRŠKO:

4. SERVIRKA
5. KUHINJSKA POMOČNICA (za določen čas)

POGOJI:

- pod 1. končana ekonomska šola in 3 leta delovnih izkušenj na podobnem delovnem mestu;
- pod 2. in 4. končana gostinska šola in 1 leto delovnih izkušenj;
- pod 3. končana srednja medicinska šola;
- pod 5. končana osnovna šola in 1 leto delovnih izkušenj kot kuhinjska pomočnica.

Stanovanj ni!

Kandidati naj vložijo ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev in opisom dosejanega dela 15 dni po objavi. Kandidate bomo o izbiri obvestili v roku 30 dni.

JUGOBANKA
TEMELJNA BANKA LJUBLJANA
n. sub. o.

Komisija za delovna razmerja objavlja za ekspozi-
toro Novo mesto dela in naloge:

— SNAŽILKE

Pogoj:

nedokončana osnovna šola, do 1 leta delovnih izkušenj.
Delo se združuje za nedoločen čas s 4-urnim delovnim časom.

Prijave pošljite v 15 dneh po dnevu objave na naslov:
Delovna skupnost Jugobanka — temeljne banke Ljubljana,
Titova 32, oddelek kadrovske zadeve.
Kandidate bomo o izbiri obvestili v 20 dneh po objavi.

Komisija za delovna razmerja pri
MERCATORJU — VELEPRESKRBI, n.sub.o.,
Ljubljana —
TOZD STANDARD, n.sub.o., Novo mesto

objavlja prosta dela in naloge

3 DELAVCEV — TEŽAKOV
v skladišču na debelo v
Novem mestu

Pogoj za sprejem: nekvalificirani delavec
Nastop dela takoj ali po dogovoru.

Pismene vloge pošljite v 15 dneh po objavi splošni službi
TOZD Standard, Novo mesto, Glavni trg 3.

Pletenina

ODBOR ZA DELOVNA RAZMERJA
„PLETENINA“ —
TOVARNA TRIKOTAŽNIH
IZDELKOV, LJUBLJANA,
Zaloška 14, objavlja prosta opravila in naloge v obratu
SODRAŽICA:

1. MEHANIKA II

Poleg splošnih morajo kandidati izpolnjevati še naslednje po-
goje:
pod 1.:
— KV finomehanik ali strojni ključavničar
— dve leti prakse.

Poskusno delo traja 3 mesece.
Prijave z dokazili sprejema splošni sektor „PLETENINE“,
tovarne trikotažnih izdelkov, Ljubljana, Zaloška 14, 15 dni
po objavi.
O izbiri kandidata boste obveščeni najkasneje 8 dni po za-
sedanju odbora za delovna razmerja.

Rimski blišč lepotice športa

Finale svetovnega prvenstva v odbojki za moške, ki je bilo od 30. septembra do 1. oktobra v Rimu, je šlo neopazno mimo naše športne javnosti. Televizija je namenila temu odbojškarskemu spektaklu nekaj minutne nočne posnetke, dnevno časopisje pa je objavilo zgolj rezultate, in to zelo pomanjkljivo, pa še med tretjerazrednimi športnimi dogodki. Kakšno je bilo razočaranje 14 slovenskih trenerjev, ko smo se 13 ur po končani finalni tekmi iz prenapolnjene športne dvorane „Palača športov“ iz Rima ob nepozabni „torcidi“, pripeljali v Ljubljano in onemeli nad športnim poročanjem o temu dogodku pa nas! Gre mar za športno novinarsko nevednost, za poklicno „nepoznavanje“ odbojke ali načrtno preziranje tega športa? Ob tem, da je bilo dnevno časopisje polno stolpcev o nogometnem prvenstvu, da smo že več kot mesec vsak dan poročali o pripravah za svetovno košarkarsko prvenstvo na Filipinih in zvedeli vse o dvoboju za svetovnega šahovskega prvaka, so bile odbojškarske vesti več kot skromne. Kaže, da je za naše bralce važnejši prispevek o grobi igri in pretepanju v ameriški hokejski ligi med „Canadian warriors“ in „Chicagom“, poznavanje poteka študentskega košarkarskega prvenstva v ZDA, napihnjeno seznanjanje bralcev o bodočih naslednikih košarkarjev Lucasa, Watsona in Chamberleina ali kateri ameriški oziroma angleški konj je lani priboril gospodarju največ denarja.

PO MNOŽIČNOSTI PRVI ŠPORT

Odbojka je po podatkih olimpijskega komiteja šport z največ registriranimi igralci na svetu. Teh je že blizu 90 milijonov, na sprejem v mednarodno odbojškarsko zvezo pa čaka še 20 držav! To je dovolj zgovoren dokaz, da je pri nas športna javnost, zlasti pa novinarstvo, do tega športa izrazito pristransko in da ga načrtno postavlja med manj zahtevne, manj priljubljene in manj privlačne športe. Jugoslovani do sedaj razen 3. mesta na beograjskem evropskem prvenstvu še nismo dosegli vidnejših uspehov, prav gotovo pa bi jih, če bi imeli odbojkarji večjo družbeno podporo in mesto v športu, ki odbojki pripada. Za Američane in Kanadčane je bila odbojka v Montrealu odkritje in pravi „boom“ je zajel vrste držav na Zahodu (ZDA, Italija, Francija, Kanada). Taka odbojka ni več domena vzhodnoevropskih držav in Japonske; vrh svetovne odbojke se vse bolj širi.

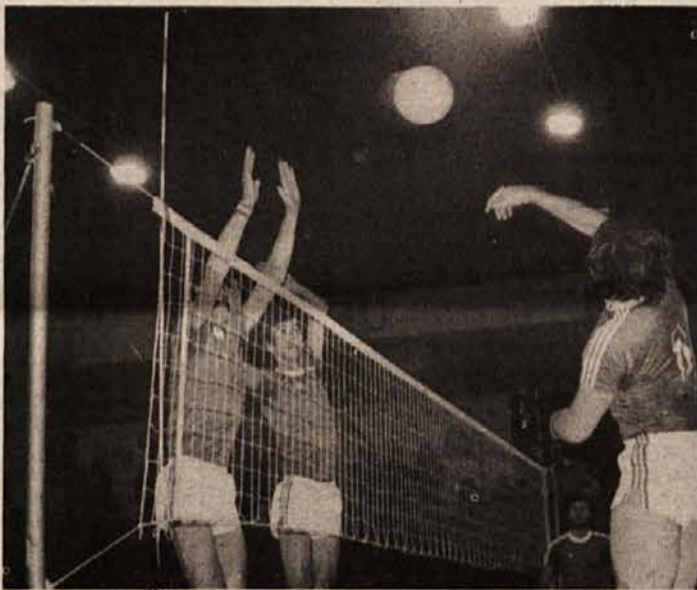
Jugoslovani nismo nastopili na letošnjem svetovnem prvenstvu. Zakaj ne, še ni povsem jasno. Vemo samo, da smo se prijavi za svetovni pokal in da nismo odpotovali na pokalno tekmovanje na Japonsko, ker je zveza telesnokulturnih organizacij Jugoslavije dala denar le za pot do Japonske, za nazaj pa ne?! Našo neudeležbo so nekatere naše konkurentke v Evropi hitro izrabile in pri glasovanju na izvršnem odboru svetovne odbojškarske zveze podprle predlog predsednika (Francoza), da se nam izreče enoletni suspenz. Naši reprezentanti z ožjim vodstvom pri tem niso bili niti najmanj krivi. Drugi zanimivi podatek o odbojki je, da je finančni proračun državnih moških in ženskih selekcij Jugoslavije precej manjši od proračuna košarkarskega kluba Olimpije! Najboljše svetovne reprezentance imajo lahko po 1400 — 1600 ur skupnih priprav, mi pa jih dosegamo s 500 — 600 urami. Za daljše in večje priprave denarja ni. Zepnina našega reprezentanta je bila lani 30 din na dan! Toliko pa dobi vsak povprečno

Vtisi z nedavnega svetovnega prvenstva v odbojki v Rimu in primerjava z (načrtno?) zapostavljenim položajem te športne panoge pri nas, in to prav v času, ko dosega v svetu izreden razmah in popularnost

situiran slovenski dijak ali študent.

Uvod je bil nekoliko daljši, kot bi bilo primerno, predvsem zato, da nekoliko več vzemo o razmerah pri nas in v svetu, o popularnosti in razširjenosti odbojke in drugih športov. Kljub temu da jugoslovanske reprezentance v Rimu ni bilo, smo napeto gledali vseh dvanajst finalnih bojev 12 najboljših ekip na svetu. Naših v vrhu ne bi bilo, lahko pa bi se borili za 5. — 10. mesto.

Odbojka je naredila v zadnjih nekaj letih ogromen napredek. Svetovni prvaki iz leta 1970, ekipa DDR, so bili komaj 9. Igre sedanjih svetovnih prvakov SSSR in njihove iz leta 1970 enostavno ni možno primerjati. Olimpijski prvaki Poljaki so bili šele 8. Res, da je manjkal najboljši igralec montrealške olimpijade Woitowicz, katerega so poimenovali „odbojškarski Pele“, vendar je očiten velik napredek drugih reprezentanc. Napredovale so zlasti Kuba, Italija, Brazilija, SSSR, Koreja in Kitajska, relativno pa nazadovale zlasti Poljska, DDR, Japonska in Bolgarija. V teh reprezentancah je prišlo do stagnacije ali pa do manjšega napredka kot pri vrhu. Bolgari so posvetili odbojki veliko pozornosti: v zadnjih 3 letih so zgradili okoli 20 športnih dvoran namensko samo za odbojko; reprezentante so se lani pripravljali čez 1600 ur. Pa vendar — le 10. mesto.

ODBOJKA, ŠPORT MNOŽIC — „Kar se tiče Jugoslavije, moramo povedati najprej to, da smo na generalki, to je na univerziadi zasedli sedmo mesto. prepričan sem, da bi tokrat lahko dosegli kaj več in mogoče celo peto mesto. Ne smemo namreč pozabiti, da smo Italijo v Sofiji premagali 3:1, v Bratislavi Poljsko 3:0. Kitajce pa so v desetih uradnih tekmah kar sedemkrat premagali. Za nastop naše vrste na prihodnjem svetovnem prvenstvu, ki bo v Argentini leta 1984, pa je še vse v zraku. Naša federacija bo namreč morala v kratkem rešiti vrsto perečih vprašanj in upam, da se taka afera, kot je bila pred kratkim zaradi odpovedi na svetovnem pokalu na Japonskem, ne bo več ponovila.“ (Iz izjave Viktorja Krevslja, trenerja jugoslovanske odbojškarske reprezentance, ki jo je objavil Primorski dnevnik). Na sliki: posnetek iz novomeške športne dvorane, ki je minulo leto gostila najboljši jugoslovanske igralce odbojke.

NAPREDEK JE NAREDIL ODBOJKO PRIVLAČNO

Odbojka je dosti bolj privlačna kot nekdanja. Najboljše ekipe odlikuje brezhiben sprejem servisa, raznovrstnost kombinacij v napadu, atletske, skoki z močnimi udarci, akrobatsko obvladava polja, kjer tudi padci v „ribo“ po 5 m niso redkost, predvsem pa do podrobnosti izdelani sistem izrabe najboljših elementov posameznika, kjer se morajo igralci podrediti samo enemu cilju ekipe: čim hitreje potolči nasprotnika. To pa ni lahko, saj se večina tekem konča po 5 setih in 2 — 2,5 urah igranja. Ni veliko teka, je pa ogromno skokov, ki zahtevajo veliko hitrosti, vzdržljivosti, moč udarca in hitrostno vzdržljivost. Vse reprezentance razen Mehike so igrale sistem 5/1, le občasno pa sistem 4/2 (ČSSR, Koreja), če je bil blok prešibak in so dobile serijo točk. Osnova tega sistema je odlični podajajoč — play maker, ki podaja za vse, iz vseh možnih položajev, s prsti, „bagerjem“,

preko glave, bočno v padcu itd. Zaradi močnih udarcev mora kot korektor lovljenih žog opravljati poleg blokerja najbolj težko delo. Vsaka ekipa je imela enega izrazitega „play makerja“, ki ga je le redko menjavala: SSSR — Zajčeva, Italija — dell Ollia, Koreja — malega Chima, Japonska — Nekodo, DDR — Webstahla, Poljska — Gawlowskega, Brazilija — Morena itd. S tem je bil napad v položaju, ko je podajatelj, osiromašen na kombinacijah, je bil pa zato točno izveden. Sistem napada odlikujejo številne kombinacije, čeprav prevladujejo udarci iz con 4 in 2 ter penal. Obrambni sistem je posamično blokiranje s postavitvijo zadnjih igralcev, na obe bočni in zadnjo vzdolžno linijo. Potisnjene žoge, prebit blok ali slabo postavljen blok rešujejo potem zadnji igralci z odlično obvladanim sprejemom žog in akrobatskimi padci.

Vse borbe so potekale izredno fair. Na 12 tekmah smo videli le 3 rumene kartone in niti ene izključitve. Ugovarjanja sodniškim odločitvam ni bilo. Le publika je z občasnimi živigi pokazala svoje negodovanje, obenem pa dokaj dobro poznavanje odbojškarskih pravil. Tudi ob najbolj bučnem navljanju za „Azure“ so dali priznanje njihovem nasprotnikom Kubancem in Rusom. Fanatično občinstvo je bilo hrupno, da nismo slišali sodniške piščalke. Skupina bob-

Obramba polja je izredno napredovala, kar je pogojevano z dobrim obvladovanjem žoge, amortiziranjem najmočnejših udarcev in akrobatskimi padci. Zlasti dobro obrambo polja so imeli Italijani, Kitajci, Japonci, Korejci in Rusi, slabšo pa Poljaki in Kubanci. Sprejem žoge je čisto pri tleh.

Zaradi hitre igre in raznovrstnih udarcev je blok v osnovi posamičen. Pri tolčenju iz con 4 in občasno iz 2 je blok dvojen. Le pri tolčenju visokih maksov smo videli tudi trojni blok, zlasti Kubancev. Videli smo po 3 kubanske blokerje s skokom skoraj do pasu iznad mreže, visoke 243 cm! Prebiti tak blok je nemogoče. Daleč najhitrejši in najboljši blokerji so bili Rusi, dokaj dober blok pa imata tudi Mehika in Kitajska. Slabše so blokiral Bolgari in Poljaki. Blok je izrazito ofenziven, tako da se žoga po bloku odbije stmo navzdol ali v aut.

Sistemi napada in izraba tolkačev je različna. Vse ekipe ozko pokrivajo tolkača z vsaj 3 igralci, kateri naj bi pobirali od bloka odbite žoge.

S kombinacijami so daleč prednjačili Korejci pred Rusi, Japonci in Brazilci. Glavno tolkaško mesto iz cone 4 (max) je daleč najbolj izkoriščeno (do 50% udarcev), manj iz cone 2 (midi) in cone 3 (penal). Obenem se izvajajo ostale kombinacije, večkrat le kot spletni, da se pritegne obramba in razbremeniti tolkaču blok. Seveda efekt tolčenja ni bil enak udeležbi posameznega načina tolčenja. V splošno pa so kombinacije pri našale več uspeha: Brazilci penal, Korejci trojni penal, Italijani dvojni penal zadnji v coni 2, Rusi alme, ČSSR dvojni penal brez križanja v coni 3, Japonci dvojni penal. Igralci Mehike, DDR, Bolgarije so najboljše tolkli v coni 4 (max.). Korejci so bili zaradi nižje rasti razred zase glede hitrosti in izvedbe kombinacij. Celo najbolj robati in visoki Kubanci so se morali pošteno potruditi, da so jih premagali.

FANTASTIČNI KUBANCI

Fizična pripravljenost Kubancev in njihovi skoki so fantastični. To kar delajo, je neverjetno. Močan odziv 2 — 2,5 m od mreže, visok skok in strahovit udarec. In po dobrem udarcu prešeren nasmeh in skupno veselje vse ekipe. Imajo najvišje skoke in najmočnejše udarce. Manjkajo jim kombinacije. Ko bodo tudi to osvojili, bo Herrera s svojimi varovanci strah in trepet vseh ekip. Le najboljši Rusi so se lahko kosali z njimi. Prvi tolkač Kube Martinez je bil ljubljenecc publikke. Od vseh Kubancev ima najmočnejši odziv. Po nekaterih podatkih ima odziv 135 cm, po testiranju Rusov pa celo skoraj 150 cm. Za primerjavo ima košarkar Čosić cca 70 cm, Dalipa-gič pa okoli 100 cm odniva. Vsaj 4 Kubanci imajo odnive preko 110 cm. Prav gotovo bodo glavni konkurent Rusom na olimpiadi v Moskvi.

Na koncu ne bi dajal ocen za posamezne ekipe, saj se že delno obravnavane v posameznih elementih. Italijani so bili veliko presenečenje prvenstva. Zaradi odlične igre v polju, borbenosti in fanatične publikke je njihov uspeh zaslužen. Najmanj je bilo napisane o Rusih, o ekipi kompleksnih igralcev z močnimi tolkači: Cemišev, Savin, Doglahkov so bili ob playmakerju Zajcevu stroj, ki je zmlel vse ostale. Olimpijada v Moskvi bo prinesla nov napredek, nove kombinacije in nove prijeme. Kot kaže, pa bodo krojili vrh le Rusi, Kubanci in Brazilci.

Tudi mi bi ga lahko glede na naše psihofizične lastnosti in znani smisel za igre z žogo, vendar nimamo za to ustvarjenih pogojev. Naši konkurenti bodo tega prav gotovo veselili.

Inž. PETER ŠTOR

AKROBATSKE PRVINE

Sprejem servisa je pogoj za dobro organiziran napad. Izredno točno sprejete žoge na glavo play makerja so bile nizke (Koreja), večinoma srednje in občasno visoke (Rusi), da jih je podajatelj dvigal iz skoka. Slabši sprejem so imeli le Kitajci.

Enajsterica Dolenjske v 6. kolu SNL igrala neodločeno s trenutno vodečo Obalo — Še vedno deveti

Zadnje nedeljo so nogometaši Dolenjske poskrbeli za presenečenje. Pred okoli 350 gledalci so se doma pomerili z vodečo Obalo in po izenačenih tekmi igrali neodločeno Rezultat: 1:1 (1:1).

Novomeška enajsterica je goste presenetila s hitro in domiselno igro. V 6. kolu 1. slovenske nogometne lige — zahod so sicer vodili gostje, in sicer že v četrtni minuti. Hitro vodstvo domačih igralcev ni zmedlo. Tokrat so se izkazali s kolektivno igro, ki se je hitro obrestovala. Po lepo začetem napadu je akcijo v petnajsti minuti z izenačujočim zadetkom kronal Bradač.

V drugem polčasu so imeli gostje rahlo terensko premoč, vendar je niso znali izkoristiti. Dolenjska je namreč minulo nedeljo zelo dobro igrala v obrambi, priznati pa je treba, da je bila tokrat športna sreča naklonjena domačim. Po 6. kolu so Dolenjci z dvema neodločenima rezultatom na devetem mestu.

Dolenjska: Jerman, Znidaršič.

Pavlin, Vertuš, Mrak (Janežič), Bogovac, Lešnik, Derganc, Perhaj, Gralič (Matelič) in Bradač.

JESENSKI KROSI

BIZELJSKO — V okviru priprav na veliki finale jesenskih kroscev, ki bo v Ajdovščini, so jesenski kros organizirali tudi na Bizeljskem. Pripravili so ga med Savo in Krko. Nastopili so tekmovalci iz vseh starostnih kategorij, ki so se potegovali za značko „Kros 78“. Najboljši bodo tekli na republiškem finalu. (R. K.)

NOVO MESTO — Na tradicionalnem jesenskem občinskem krosu je nastopilo 480 tekmovalcev in tekmovalk. Najboljši posamezniki — ml. pionirke: Hren; ml. pionirji: Zaman; st. pionirke: Mrak; st. pionirji: Ajdič; ml. mladince: Blatnik; ml. mladinci: Frelih; st. mladince: Vide; st. mladinci: Kapš; člani: P. Bučar. Med ekipami so zmagale OŠ Dolenjske Toplice, OŠ Grm, OŠ Šmarjeta, Gimnazija Novo mesto, in EAŠC. (N. N.)

SEMIČ — Občinskega tekmovanja v krosu so se udeležili predstavniki iz domala vseh osnovnih šol črnomaljske občine. Največ uspeha so imeli atleti iz OŠ Črnomelj, pri dekletih pa Semičanke. (N. K.)

TRIMO IN MERCATOR

Na sindikalnem kegljaškem tekmovanju trebanjske občine je v moški konkurenci zmagala vrsta Trima, pri ženskah pa igralke Mercatorja. Pri moških je bil najboljši Logar (KPD Dob); podrl je 96 kegljev. Za njim so se uvrstili Maraž (Trimo) 94, Sadar (Zel. postaja) 94 itd. Vrstni red pri ženskah: Štancar (Sob) 57, Bartolj (IMV Mirna) 57, Abino (Mercator) 54 itd. Ekipno — moški: Trimo 446 podrtih kegljev, 2. Iskra 411, 3. Zel. postaja 404, 4. Donit 385, 5. KPD Dob 379 itd. Ženske: 1. Mercator 178, 2. Sob Trebnje 162, 3. KPD Dob 158, 4. Dana 150, 5. Donit 150 itd.

N. GOLES

SEVNICA: BLAS ZMAGAL

Hitropoteznega šahovskega prvenstva za september se je udeležilo 12 članov SK Milan Majcen. Z dobro igro je ponovno zmagal Rudi Blas. Zbral je 10 točk. Za njim so se uvrstili Kranjec (Brežice) 8,5, Derstvenšek 8, Furlan 6,5 itd. V skupnem seštevku še naprej vodi Rudi Blas.

ŠAH: USPEH MAJERLETOVE

V Virovitici je bil minuli teden spominski šahovski turnir Boško Buha. Med dvajsetimi najboljšimi pionirkami države je zmagala mojstrska kandidatinja Markova iz Vojvodine. Zelo dobro je igrala tudi Belokranjka Majerletova, ki je s petimi tekmicami pristala na 6. do 10. mestu.

V. K.

KRKA — INA

11:8 (6:2)

Novomeška „Krka“, ki je bila v minulih šestih kolih že štirikrat pred zmago, je končno premagala samo sebe in osvojila pomembni točki. Tudi v Črnomlju, kjer so Novomeščanke odigrale tekmo z Ino, je „Krka“ dobro začela in ob polčasu vodila 6:2. V drugem delu pa se je ponovila stara slika. Zdelo se je, da se domačinke bojijo zmagati. Gostje so že izenačile na 7:7, vendar jim zaradi dobre igre Kostanjškove,

KEGLJANJE: DRŽAVNO PRVENSTVO V NOvem MESTU

Kegljaška zveza Jugoslavije je še enkrat dokazala, da ceni delo in uspehe novomeških kegljaških delavcev. Dolenjski metropoli je namreč zaupala odgovorno organizacijo kegljaškega prvenstva posameznikov, ki bo 28. in 29. oktobra. Novomeščani bodo lahko ponovno videli naše najboljšie tekmovalce: Strežaja, Dragaša, Belicijana, Beljata, Kalanja in druge.

N. GOLES

ŠAH: NOV PORAZ PONIKEV

V 3. kolu 1. slovenske šahovske lige so igrali dvajseti ekipi iz 10. mesta z Rudarjem. Novinci v ligi, ki so v prvih dveh kolih doživeli katastrofalna poraza, so v minulem kolu igrali precej bolje, navzlic temu pa so srečanje izgubili in so še vedno na dnu prvenstvene tabele. Rezultat: DVZ Ponikve — Rudar 4:6.

ŠPORTNI KOMENTAR

Novogoriške smernice

Pred tednom dni se je v našem najmlajšem mestu končal X. jubilejni kongres Zveze socialistične mladine Slovenije. Razumljivo je, da so mladinski delegati v treh kongresnih dneh veliko besed posvetili tudi težavam slovenske telesne kulture, zakaj mladi predstavljajo njen večji aktivni del in jim ni vseeno, kako bo s telesno kulturo v prihodnosti.

Kaj hitro so ugotovili, da v poročilu o delu med IX. in X. kongresom ZSMS o telesni kulturi ni veliko zapisane, zato so bile diskusije toliko bolj revolucionarne, obetale so marsikaj novega. Po drugi strani pa se delegati niso pozabili posipati s pepelom, ko so priznali, da so se osnovne organizacije ZSM na področju telesne kulture preveč usmerile na organizacijsko dejavnost in se premalo vključevale v oblikovanje dokumentov. To so želeli

popraviti v Novi Gorici in vsaj to, kar je zapisano v dokumentih, je precej obetavno. Poleg kopice spodbudnih novogoriških smernic so med drugim omenili, da bo do poslednjega učinkoviteje odpravljali ovire v zagotavljanju možnosti množičnega in kakovostnega razvoja šolskega športa, kajti prav vsi bodo študenti in športniki in športni asi se skrivajo v tako imenovani bazi, ki je bila do sedaj sramotno zastavljena.

Smernice so tu, dobre so in čaka, da jih začnemo uresničevati. Pri tem pa ne bi smeli pozabiti, da so mladi res polni revolucionarnih idej in želja, da pa se nimalokrat akcija ustavi tisti hip, ko o dokumentih prenehamo govoriti. Če se tokrat ne bo, in porok zato je jubilejni kongres, se telesni kulturi na slovenskem oziroma šolskem športu zares obeta lepa prihodnost.

J. P.

PRVA ZMAGA — Novomeške igralke rokometne so zadnje nedeljo igrale v Črnomlju, in sicer z Ino iz Siska. Po lepem rokometu so premagale dokaj nevarne tekme in tako dosegle prvo zmago v letošnjem ligaškem tekmovanju v II. zvezni rokometni ligi. Na sliki: prizor z nedeljske tekme, ki si jo je ogledalo okoli 100 Črnomaljcev. (Foto: Janez Pezelj)

Črnomaljci bili osmi igralec

Novomeške rokometnice odigrale 7. kolo v Beli krajini in dosegle prvo zmago — Inles že na petem mestu — Lepa zmaga Brežičanov in Sevnčan

Medtem ko čakajo ekipe v II. zveznih rokometnih ligah še štiri prvenstvena srečanja, bodo slovenski ligaši šli na igrišče le dvakrat. Minulo kolo je prineslo nekaj razveseljivih rezultatov: prvi prvenstveni točki so po dobri igri osvojile Novomeščanke, zmagal je tudi Inles, v štirih republiških ligah pa so bili doseženi pričakovani rezultati. Preseneča le hud poraz Novomeščanov, ki pa je opravičljiv.

Grgičeve in Strukljeve kaj več ni uspelo. Za zmago so zaslužne vse igralke in več kot 100 Črnomaljcev, ki so bili z glasnim navijanjem ekipe v veliko pomoč.

J. P.

INLES — VARTEKS

22:19 (14:11)

V eni najlepših rokometnih predstav so Ribničani v dokaj izenačeni tekmi zasluženo premagali dobre Varaždince. Z novo zmago so na prvenstveni lestvici napredovali in so na petem mestu. Imajo 9 točk, ravno toliko kot drugouvršeni Kvarner.

ČRNOMELJ — IL. BISTRICA

27:24 (16:14)

Prvenstveno tekmo 7. kola slovenske rokometne lige si je ogledalo okoli 400 gledalcev. Pričakovali so dobro igro in lahko zmago domačih, vendar so bili tokrat navzlic novim točkam nad igro razočarani.

OBALA — INLES

21:14 (10:7)

V derbiju dna so bili domači rokometaji precej boljši. Ribničani so igrali preveč neodločno, v obrambo so se vračali prepočasno, povrhu vsega pa niso znali zaustaviti najboljših strelcev Grzentiča in Zegerja.

RUDAR — KRKA

43:28 (22:12)

V Trbovlje so Novomeščani odpotovali s pomlajeno ekipo, zakaj nekaj igralcev iz najboljšie članske postave je zbolelo, nekaj pa jih je zdržalo doma neodložljivo delo. Navzlic porazu so Dolenjci dokazali, da imajo obetavno mladinsko ekipo.

SEVNICA — CELJE

18:16 (10:12)

Okoli 250 gledalcev je videlo dva različna polčasa. V prvem so bili boljši gostje, ki jih je vodil odlični strelac Selčan, v drugem pa domačini, predvsem zaradi boljše obrambe. Z novimi točkami so Sevnici tretje mesto na petem mestu.

BREŽICE — MINERVA

22:20 (12:10)

Izredno zanimivo srečanje med ta čas najboljšima ekipama v ligi si je ogledalo okoli 300 gledalcev. Videli so tipično prvenstveno tekmo, v kateri so bili domači boljši v prvem in drugem polčasu. Tokrat v vrsti Brežičanov ni bilo slabega moža.

BREŽICE — VELENJE

5:16 (2:10)

Trenutno najboljša vrsta v slovenski ženski ligi z nerazpoloženimi domačinkami ni imela veliko težav. Brežičanke so še naprej na predzadnjem mestu.

LISCA — PTUJ

21:6 (5:4)

Pravzaprav so domače rokometnice v minulem kolu razočarale. Vsaj v prvem polčasu, ko so proti slabim gostjam igrale prepočasno in nezainteresirano. Po polčasu pa so bile Lisčanke kot prerrojene; dosegle so kar 16 zadetkov, gostje pa le dva.

OBALA — DOLENJSKA

17:14 (7:7)

Izolčanke se morajo za zmago zahvaliti tudi sodniškemu paru, ki je proti koncu izenačene tekme sprejela nekaj njihovih napak, ki so se hitro spremenile v dva zadetka prednosti. Dolenjska je v gosteh dobro igrala.

STOPIČE — MLINOTEST

12:24 (5:13)

V 7. kolu so novinke v ligi slabo igrale. Čeravno so se pomerile z močno Mlinotestovo vrsto, bi lahko bile bolj borbene. Stopičanke so po novem porazu še vedno pri dnu lestvice.

ETA — KOČEVJE

18:20 (9:9)

Kočevke so poskrbele za novo zmago. Z zelo dobro igro v drugem polčasu so v gosteh odpravile solidno vrsto Ete, ki je v tem srečanju računala vsaj na neodločen rezultat. Kočevke so z 12 točkami na drugem mestu.

VIŠNJA GORA: NOVA ŠPORTNA DVORANA

Ob 500-letnici mesta Višnja gora, občinskem prazniku in 30-letnici Dekliškega vzgajališča bodo 20. oktobra ob 15.30 uri v Višnji gori predali namenu novo športno dvorano, ki je za kraj in okolico velika pridobitev.

Žužemberk dobil derbi

Oživila so tudi odbojarska igrišča — Krka izgubila na Jesenicah, Kočevke doma — Dobri Žužemberčani

Konec prejšnjega tedna so oživila tudi odbojarska igrišča. V odbojarskih ligah višjega ranga nastopa letos kar pet vrst z Dolenjskega: ženska vrsta novomeške Krke v II. zvezni ligi, Novo mesto, Trebnje in Žužemberk v I. SOL — zahod in Kočevke v enotni ženski ligi.

JESENICE — KRKA

3:1 (7,-14, 10, 6)

V prvi tekmi novega prvenstva v II. zvezni ligi — zahod je pomlajena vrsta novomeške „Krke“ gostovala na Jesenicah. Dolenjke so dobro igrale predvsem v drugem setu, ki so ga tesno, a zasluženo dobile. V nadaljevanju so bolj izkušene doma-

Konec tedna bo Dolenjska ponovno v znamenju zanimivih rokometnih tekem. Novomeščanke igrajo v soboto zvečer v Črnomlju proti Slaviji, ki ji podobno kot Novomeščankam do sedaj ni šlo najbolje. Ker obe vrsti računata na zmago, bo srečanje zanimivo, več možnosti za točke pa imajo Dolenjke, ki jih bodo povrhu vsega spodbujali Belokranjci. Ribniški rokometaji grede k Jadranu in čaka jih izredno težko srečanje. Bržkone bi bili zadovoljni z neodločenim izidom.

Vročje bo tudi v slovenskih ligah. Sevnici grede na Ravne k Fužinarju: navijači upajo, da se bodo vrtnili s četrto ligaško zmago. Brežičani bodo imeli nekoliko težje delo v Mariboru, vendar bi morali domov prinesiti obe točki. Druga vrsta Inlesa gre k ljubljanskim Prulam in poraz, ki jo čaka, bo poskušala omiliti. Krka igra doma z močno vrsto Lipe. Če bo kompletna, bi morala nadoknaditi hud spodrsljaj v Trbovljah. Najbolj prijetno presenečenje letošnjega prvenstva. Črnomaljci bodo igrali v Kamniku. Novinci v ligi upravičeno računajo na zmago.

Lisca bo najbrž v 8. kolu morala priznati premoč Radgončanov, Brežičanke pa bodo poskušale v Mariboru prejeti čim manj zadetkov. V Kočevju bo

Kaj, kje, kdo?

dolenjski derbi, po katerem lahko domače igralke pridejo na pravo mesto, Stopičanke pa bodo poskušale svojo srečo v Predvoru.

V II. zvezni odbojarski ligi „Krka“ gostuje. Pomlajena vrsta v boju z izkušenimi metačankami nima možnosti za presenečenje. Trebanjci potujejo k Jami, Novo mesto bi moralo dobiti točke doma s Plamenom, Žužemberk pa igra s Kamnikom. Kočevke bodo igrale z Mežico in niso povsem brez možnosti, čeravno gostujejo.

Nogometaši dolenjske, edini brez zmage v slovenski ligi, igrajo z Vozili in tudi v 7. kolu ne bodo okusili slasti zmage. In kako bo v namiznotenjskih ligah? Novomeška dekleta bodo doma igrale z ekipo Sobote, v Kočevju bo dolenjski derbi med domačimi in Dolenjko, Novomeščani pa bodo morali odigrati še tekmo v gosteh, in sicer s sestavljeno vrsto Kamnika in Domžal.

KOČEVJE — BLED

1:3 (11,-11,-14,-4)

Kočevke so v 1. kolu slovenske odbojarske lige zamudile lepo prilžnost, da že v prvi tekmi v zahtevnejšem tekmovanju dosežejo zmago. Proti Bledu so začele dobro, vodile v setih, nato pa so močno popustile. V tretjem setu so imele možnosti za preobrat, ker se je predvsem po 14. so v nadaljevanju povsem pustile, tako da so gostje brez težav dobile zadnji set in s tem tudi tekmo.

ŽUŽEMBERK — TREBNJE

3:0 (13, 10, 9)

V dolenjskem derbiju zahodne slovenske odbojarske lige so bili domači odbojkarji premočan nasprotnik za ekipo iz Trebnja. Mlada žužemberška ekipa je s prvo zmago napovedala dobre igre.

NOVA ZVEZA

Pred kratkim so v Novem mestu ustanovili območno Rokometno zvezo Dolenjske, ki vključuje rokometne klube iz črnomaljske, novomeške, metliške in trebanjske občine. Za ta korak so se odločili, ker v različnih ligah nastopa kar 11 ekip z Dolenjskega. Predsednik območne zveze je postal Janez Strukelj, sekretarka pa Marija Vencelj. Na ustanovnem sestanku so sprejeli nov delovni načrt in med drugim sklenili, da bodo poslej še večjo pozornost posvetili razvoju rokometne v šolah in organizacijah združenega dela.

Za uvod poraz na Jesenicah činke z boljšo igro na mreži ustavile napade Krkinih igralnic in hitro zmagale.

OVIRE ŽE NA PRVI STOPNICI

Ivo Plut: „Podpisovanje družbenega dogovora o pospeševanju razvoja Suhe krajine se na republiški ravni zatika“

Leto dni je, odkar je bil srednjeročni razvojni program na območju štirih občin zaokrožen in nerazvite Suhe krajine v javnosti, tri mesece od slavnostnega podpisovanja dogovora v Dobrepoljah, pa stvari ne tečejo, kot je bilo predvideno. O tem sva se pogovarjala z Ivom Plutom, tajnikom skupnosti Krajevnih skupnosti Suha krajina.

— Kakšno je torej trenutno število podpisnikov in kdo so tisti, ki oklevajo dati podpis?
„Na julijski veliki proslavi v Dobrepoljah jih je od 91 predvidenih podpisnikov podpisalo družbeni dogovor 42, do srede oktobra jih je še nekaj naknadno podpisalo, tako da imamo zbranih 74 podpisov. Da povem na kratko: na občinskih ravneh tako v novomeški, trebanjski, kočevski in grosupeljski občini ni bilo ovir in podpise imamo, pač pa se zatika na republiški ravni. Med temi sta najbolj važna Republiška skupnost za ceste in Živilsko kmetijska razvojna skupnost pa banke in drugi.“

— S kakšnimi utemeljitvami se izogibajo sodelovanju?

Ivo Plut: „Dobre ceste so osnova vsega suhokranjskega napredka.“

„Zgodilo se je, da smo na osebno ali pismeno intervencijo dobili odgovor: „Vemo za ta dogovor, smo o njem brali v časnikih, da bi pa morali tudi mi podpisati, prvič slišimo.“ Pa imajo v

vseh takih kolektivnih dogovorih z vsem gradivom vred v predalih. Že več mesecev!“

— Kakšne so posledice tovrstnega zatikanja akcije?

„Predvideno je bilo, da bomo letos zbrali podpise in naredili čvrste programe za letno in srednjeročno obdobje, medtem ko so za leto 1979 predvidene že prve konkretne akcije. Recimo temu raje, da so predvidena dela. Če zamujamo pri podpisih, zamujamo pri uresničevanju celotnega programa. Spoznali smo tudi, da vseh načrtov, zapisanih v programu, ne bo možno uresničiti do leta 1980, kakor je predvideno, ampak kakšno leto kasneje. Bolje, da to povemo zdaj, kot da bi ljudi varali. Nikakor pa ne bomo od prizadevanj odnehali. Naše geslo je: „Poti nazaj ni!“

— Kaj pravzaprav počnete, da bi predvideni podpisniki pristali, in katera so najbolj nujna dela za preobrazbo Suhe krajine?

„Odpri sem — ne sam, z drugimi — nešteto vrat, obrisal vrsto kljuk po Ljubljani, vendar nimam občutka, da je bilo to učinkovito. Najbolj nujna bi bila gradnja ceste Dvor—Kočevje, zato je nujno sodelovanje Republiške skupnosti za ceste. Rekli so, da zdaj nimajo denarja, mi pa smo dosegli posojilo preko zavarovalnice Triglav. Tudi tega nočejo. „Mi se neradi tako zadolžujemo“, so rekli, naši ljudje pa čakajo. Če bi bila cesta, bi se lahko 13 km vozili v dolino na delo, pa tudi pili zdravo vodo.“

— Napredek je za zdaj še vedno samo v rokah brigadirjev?

„Kar se na suhokranjskem področju gradi, spreminja, popravlja, je pretežno plod brigadirskih rok, ki že več let pomagajo ljudem iz zaočalosti. Same brigade pa tega problema ne bodo uredile.“

R. B.

V ZADNJEM HIPU... Cela vrsta del je bila v Novem mestu opravljena šele takrat, ko so gostje že trkali na vrata. Prav v teh zadnjih trenutkih pa je bil marsikje postavljen rekord. V Metropoli (na sliki) so šele zjutraj postavili steklene stene, popoldne pa je bila avla že okrašena s cvetjem in je opremljena sprejemala goste. (Foto: R. Bačer)

Zavzetost ne sme uplahniti

Komunisti morajo biti v prvi bojni črti pri uresničevanju nalog s področja SLO in novih odnosov na področju stanovanjskega gospodarstva

10. oktobra je komite v novem sestavu prvič zasedal na terenu, tokrat v Šentjemeju. Ocenjevali so prvi del poteka vaje „Zmaga 78—79“ ter uresničevanje novih družbenoekonomskih odnosov na področju stanovanjskega gospodarstva.

Člani komiteja so menili, da je v prvem delu poteka letošnje vaje s področja SLO zaznati dovolj resen pristop in zavzeto delo, da bi uredili še odprta vprašanja, pri tem pa na konkretnem primeru iz dejavnosti krajevne skupnosti Šentjerneje spoznavali prakso. Menili so, da je Šentjerneje glede tega vsakor med najboljšimi v občini in da bi veljalo tamkajšnje izkušnje prenesti še drugam.

Pri obravnavi problematike s področja stanovanjskega gospodarstva so člani komiteja dobili obširno informacijo o zdajšnjem stanju in akcijah v zadnjem času, ki so le privedle do prvih pomembnejših sprememb. Pri tem so sprejeli tudi nekaj sklepov in načrtov, ki naj bi pripomogli, da bi v občini hitreje uresničevali zastavljene načrte z gradnjo stanovanj.

Na področju stanovanjske graditve se obeta novost: evidentiranje kupcev in vpeljava sodelovanja bodočih stanovalcev vse od priprave načrtov za

gradnjo do tedaj, ko bodo izročali ključe. Potrebna bo še več dogovarjanja, zlasti med izvajalci gradenj, da bi odpravili ovire pri vzpostavitvi dohodkovnih odnosov. Za zdaj imajo večji in močnejši še vedno škarje in platno v svojih rokah, ve pa se, da pri gradnji blokov in večjih objektov sodeluje cela vrsta izvajalcev in da so gradbeno dela zajeta le v približno 40 odstotkih vloženih sredstev. Nujno bo doseči vključevanje krajanov v proces projektiranja.

Ena večjih, tudi političnih akcij na tem področju je uvajanje ekonomskih stanarin. V petih letih naj bi se te uveljavile, to pa pomeni več kot dvakratno podražitev v primeri z zdajšnjimi cenami. Hkrati z uvedbo

Kaj ste naredili?

Sindikata preverja v kolektivih uresničevanje zakona

9. oktobra je Klub samoupravljalcev v Novem mestu organiziral posvet s skupino družbenopolitičnih delavcev zaradi akcije pri uresničevanju Zakona o združenem delu, kajti do 11. decembra morajo v delovnih organizacijah sprejeti vrsto novih aktov.

Te dni se v delovnih organizacijah vsotjo pogovori s predsedniki sindikalnih organizacij, sekretarji in ljudmi, ki so delali na pripravi aktov. Tako so do 17. oktobra zbrali podatke, kaj je bilo doslej narejenega, kako se doslej sprejeti akti uveljavljajo v praksi in kako se lotevajo nalog, ki jih morajo opraviti do 11. decembra.

Iz teh podatkov bodo izdelali analizo, ki jo bosta v začetku novembra obravnavala skupno sindikat in Zveza komunistov na občinski ravni.

DOMAČA REDKOST

V dneh zasedanja stalne konference mest je obiskalo tovarno Krka na desetine uglednih gostov, med njimi tudi posamezniki iz najvidnejših zveznih vrhov, ampak med kolektivom se je najprej razvedelo: „V soboto popoldne je bil v naši tovarni Jurij Levičnik, direktor IMV...“

Mali ostajajo z dolgim nosom

Dogovore o kadrovanju naj vtaknemo za klobuk?

Izobraževanje ob delu se izplača samo večjim delovnim organizacijam, je mnenje, ki ga zastopa večina manjših kolektivov v novomeški občini.

Utemeljujejo ga s konkretnimi podatki iz svoje prakse, po kateri lahko obdržijo človeka le, dokler je tehnik, ko pa s pomočjo kolektiva konča šolanje na višji ali visoki stopnji, reče: „Zdravo, tovariši, pa hvala lepa.“ Dostikrat celo na take besede ob slovesu pozabijo.

Pri odhodu v večji kolektiv je „ubežnik“ pripravljen vrniti stroške šolanja bivši delovni organizaciji, včasih jih povrne tudi novi kolektiv, vendar to ni tako važno, pomembno je, da so v majhni delovni organizaciji ob kader, ki naj bi pomagal uresničevati še planirano investicijo, in da stroški šolanja predstavljajo le majhen del tega, kar posamezniku nudijo kot ugodnost med časom študija.

Take primere so imeli že v novomeški „Eli“, nikakor pa glede tega niso osamljeni. Enako se godi še nekaterim drugim manjšim delovnim organizacijam, ki bi rade hitreje naprej, pa vedno ostajajo z dolgim nosom.

In zakaj kadri uhajajo k večjim? Zaradi boljših osebnih dohodkov, velikokrat manjše odgovornosti pri delu ter ugodnih pogojev za pridobitev stanovanja. Nudi jo tudi kredite, ne samo za hišo, sliši se tudi o primerih za posojila pri gradnji vikendov...

RIA BAČER

ŽUŽEMBERČANI, NE PCZABITE!

25. oktobra bo v Žužemberku kvodajalska akcija, h kateri vabi Rdeči križ Slovenije čimveč krajanov iz delovnih organizacij in krajevni skupnosti. Z udeležbo boste dokazali, da vam skrb za sočloveka ni deveta skrb in da akcije humanosti v vašem kraju naletijo na razumevanje. Prijavite se lahko pri aktivističnih RK v delovni organizaciji ali v krajevni skupnosti.

29. oktobra slavi novomeška občina

Za letošnji občinski praznik, 29. oktober, bo vrsta prireditev in otvoritev, ki se začnejo že v nedeljo, 22. oktobra, in bodo trajale tudi še v novembru.

22. oktobra dopolne bo slovesnost v Krajevni skupnosti Žabja vas, kjer bodo razvili prapor ZZB in odkrili spomenik.

27. oktobra dopolne bo otvoritev vrta na Drski, ki sicer že posluje, popoldne pa bo začetek mednarodnega košarkarskega turnirja v počastitev 30-letnice Košarkarskega kluba Novo mesto. Isti dan zvečer bodo predvajali v Domu JLA film „Ljudje ob Krki“, film pa bo na sprednjem vstopu v drugi večji kraji občine.

28. oktobra bo slavnostno zasedanje občinske skupščine Novo mesto v Posebni šoli Šmihel, s čemer bo šola tudi uradno odprta, nato pa bo otvoritev Zdravilišča v Dol. Toplicah.

29. oktobra dopolne bo ob 11. uri slovesnost v Soteski ob otvoritvi partizanske magistrale. Zatem se bodo udeleženci slavja zapeljali po novi cesti do Semiča in se v Kotu nad Semičem udeležili proslave, ki jo na belokranjski strani organizira občina Črnomelj. Slavnostni govornik ob dokončanju partizanske magistrale bo Janez Vipotnik.

Nekaj kulturnih, športnih in tudi dogodkov gospodarskega pomena pa bo v sklopu občinskega praznika še v mesecu novembru. Z vrsto novih delovnih zmag bo tako sodobno Novo mesto počastilo spomin na ustanovitev Novomeške čete leta 1941 na Brezovi Rebri.

20 LET AVTOCESTE

Da bi se velikega dvodnevne gradnje brigadirskih slavja v Novem mestu, ki se bo začelo 20. oktobra, udeležilo kar največ občanov, so organizatorji pripravili dva avtobusa, ki bosta okrepila redne linije. Prvi bo v soboto ob 9. uri krenil iz Žužemberka in bo do Novega mesta sprejel vse, ki bi si radi ogledali osrednji kulturni program, drugi pa bo šel iz Uršnih sel, prav tako ob 9. uri. Organizatorji obenem vabijo meščane in okoličane, naj si ogledajo predvsem petkovo „Moč mladosti“ in sobotno osrednjo proslavo.

Krajani imajo pripombe

Prebivalci Otočca sodelujejo pri načrtovanju bodočnosti

Z mrtvega brezvetrja je na Otočcu le zapihal lahni vetrič, kajti od mladosti, ko je bil v vasi širši sestanek glede družbenega planiranja, so zdaj vidni prvi otipljivi rezultati. Zavod za družbeno planiranje je izdelal predosnutek prostorske ureditve Otočca, o tem pa so krajanje obširno razpravljali na sestanku, ki ga je pred kratkim sklicala krajevna skupnost.

Prostorsko planiranje Otočca v predosnutku zajema okrog 10 hektarov površin, na katerih naj bi v bližnji prihodnosti zrastle 56 zasebnih hiš, blok z 12 stanovanji, novi vrtec, nova šola. Rezerviran pa je tudi prostor za novo trgovino in bančno ekspozituro, za gasilski dom, za dejavnost krajevne skupnosti in novo gostišče. Prav tako je zamišljena tudi stanovanjska gradnja za nekaj let vnaprej, saj je predvidenih nadaljnjih 37 hiš in 2 stanovanjska bloka.

Krajanje so največ in najbolj zavzeto razpravljali o predvidenem prostoru za novo šolo, ker je to najbolj žgoč problem kraja, saj se otroci šolajo v 115 let stari stavbi. Prva pripomba na predosnutek je bila, da samo 1 hektar zemljišča, kolikor je za šolo predvidenega, nikakor ni dovolj, kajti v novi šoli bo celodnevni pouk, zato je potrebno misliti

tudi na rekreacijske površine za otročad. Druga pripomba glede izbranega prostora za šolo pa je, da je preblizu avtoceste. Če tam ni možno graditi blokov zavoljo prevlečnega hrupa, se zdi krajanom, da tudi šola ne sodi v hrup. Prepuščajo sicer strokovnjakom dokončni predlog, vendar naj bi jim bila nedavna razprava napotek za iskanje morebitnih drugačnih rešitev.

DEDEK MRAZ ZE ROGOVILI

Čez dan nam je še vroče, pa vendar se koledarsko leto izteka, zato so obširne priprave na vsakoletno novoletno praznovanje najmlajših žestekle. Ker vselej pred prireditvijo zmanjkuje časa, je letos odbor prvič zasedal že kmalu po začetku šolskega leta in si zastavil načrt, ki ga že uresničuje. Kaj vse bo letos v programu, bomo še obširno poročali, kot novost pa je zaenkrat le predlog, naj bi delovne organizacije povišale prispevek na zaposlenega od 50 na 70 dinarjev. Že več let je ta prispevek enak, otrok pa je vedno več in cene se višajo. V drugih občinah so že doslej prispevali več kot se Novomeščanom šele zdaj obeta.

V OBRATNEM SORAZMERTJU

Za tečaje tujih jezikov je bilo v Novem mestu in bližnjih večjih krajih pred nekaj leti precej zanimanja. Tudi po 100 slušateljev se je prijavljalo na posamezne intenzivne tečaje. Bolj ko naše gospodarstvo prodira na tuji trg in čim številnejši so stiki s tujci, toliko bolj upada zanimanje za učenje tujih jezikov. V zadnjih dveh letih zmanjšano na Zavodu za izobraževanje in produktivnost dela zbrali komaj po 50 prijav.

Novomeška kronika

PREJ SO PA SPALI? — 12. oktobra ob 12. uri so začeli pleskati lokal „Dolenjke“ na Kidričevem trgu, ki je bil na zunanji res najbolj zanemaren v vsem mestu. Se je potem takem čuditi, da se je enemu od udeležencev konference mest, ki se je o mraku umaknil k steni mimo vozečemu kamionu, poznala zelena barva na obleki? Ta si bo Novo mesto zapomnil! Takole pleskanje v zadnjem hipu sodi med tipične primere malomarnosti!

SAPE JE ZMANJKALO — Pred konferenco mest je bilo na obrobju mesta urejenih več sto metrov pločnikov. Zelo hvalevredno, vendar je ostalo nekaj groznih razbitin v najstrožjem centru mesta. Pločnik ob Metropoli do stopnic na Kidričev trg ni samo nemaren na pogled, ampak tudi nevaren in ob njegovih kotanjah so se gosti spotaliki, prav tako ob olupke banan, ki so ležali v četrtek zvečer pred delikateso na Glavnem trgu.

NE BO TREBA V MESTO — V Bršljino je pred kratkim začela poslovati zasebna prodajalna s sadjem in zelenjavo. Lokal nasproti zadruženega doma je dobro založen, gospodinj pa to zelo prav pride, ker jim ni treba v mesto v vrsti čakati na tovrstno blago.

STARŠI BODO ODGOVORNI — Naselje Mestne njive je zaradi novega igrišča zelo obljuden kraj ob vsaki dnevni uri. Na cesti je zlasti veliko otrok in staršev, ki prihajajo ali odhajajo z igrišča, na tej kratki poti pa niso varni. Nekaj fantalinov se na motornih kolesih podi po asfaltu z nedovoljeno hitrostjo, delajo se važni, pri tem pa s hrupom povzročajo nejevoljo, z vragolijami pa tudi nevarnost za pešce. Ker so dirkači mladoletni, bodo v primeru nesreče odgovarjali starši!

PLODEN TEDEN — Minuli teden so v novomeški porodnišnici rodile:

Milka Simič iz Segove 8 — Zelimir; Janja Luzar iz Solske 5 — Uroša; Marija Hrovat iz Ulice k Roku 3 — dečka; Danica Lenčič iz Vrhovčeve 12 — Gregorja; Marija Bukovec iz Adamičeve 23 — Miha; Katarina Lovrinčič iz Adamičeve 63 — Karolino in Teja Švent iz Kettejevega drevoreda 15 — Petra.

TR ŽNICA V KRIZANTEMAM — Ponedeljkov živilski trg je bil kar dobro založen z vsakovrstnim zelenjavnim blagom pa s sadjem in obrtniški izdelki. Zanimivost tržnice so bile strojnice s krizantemami pa prodajalec pristnega kajmaka, kajti kajmak sicer lahko redko kdaj kupimo. Cebula je veljala 6.40 din kilogram, krompir 3.70 din, kostonj 15 din, zelena solata 15 din, hruške 25 din, jabolka ob 8.20 do 9.50 din, banane 13 din, grozdje 16.80 do 20 din, paradižnik 14 din.

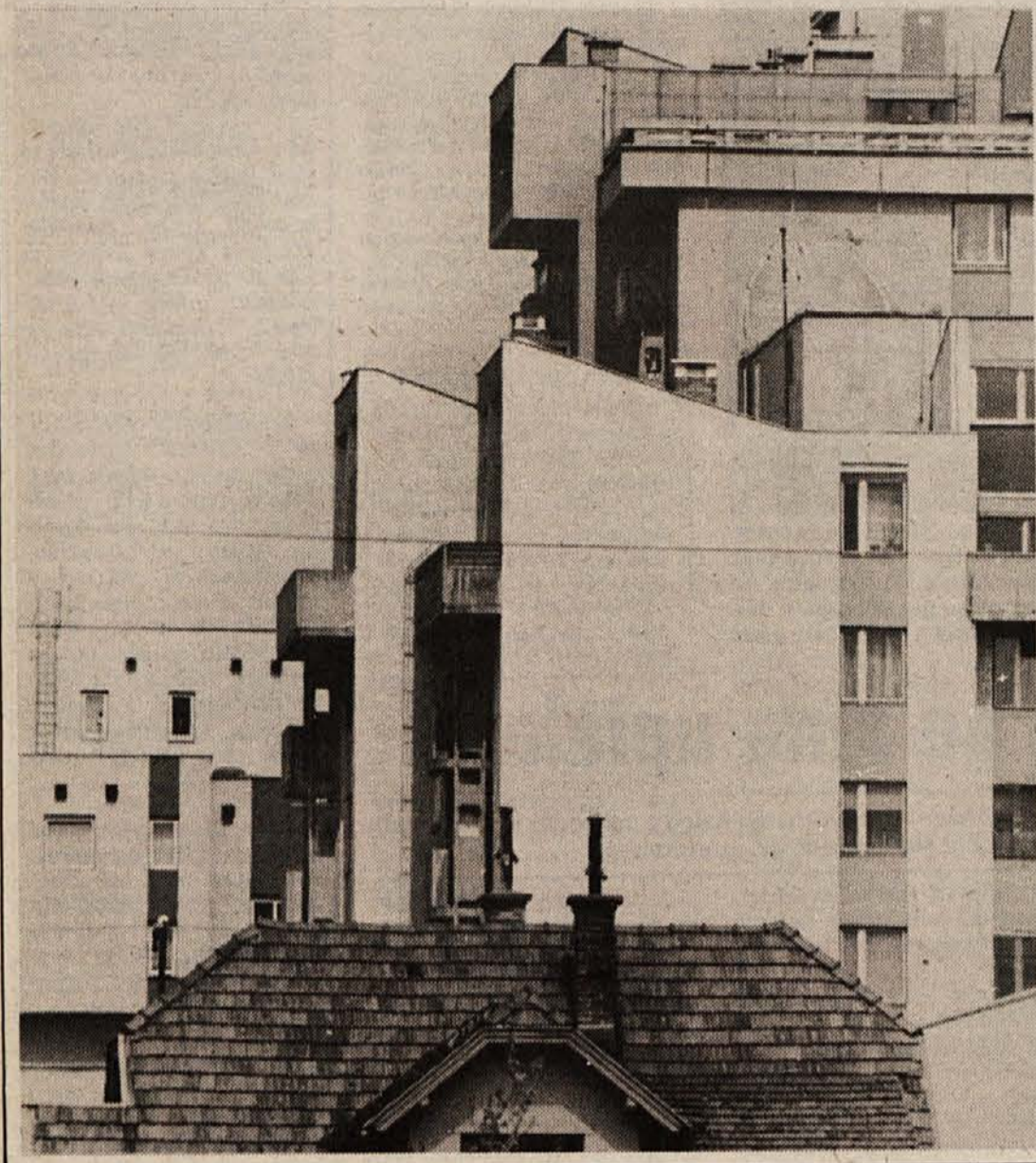

Ena gospa je rekla, da je bilo Novo mesto v petek in soboto po številu mercedesev med prvimi na svetu. Istočasno kot najnovejše mercedese smo lahko videli tudi najnovejši film, v katerem „Ljudje ob Krki“ v koših znašajo pridelek.

V dobrem desetletju je Ljubljanska banka pomagala že več kot 90 tisoč občanom na razne načine reševati njihove stanovanjske probleme.

V ta namen je odobrila več kot 400 milijard (starih) dinarjev posojil, pomagala pa je tudi z nasveti, pojasnili in odgovori na najrazličnejša vprašanja s tega področja.

vam pomaga
s posojilom
do stanovanja

**ODPRTO NEPREKINJENO OD 7,30 - 20. URE
TO SOBOTO IN VSE
SOBOTE DO KONCA LETA**

trgovska hiša maximarket

LJUBLJANA, Trg revolucije 1

Prosta dela in naloge

TOVARNA CELULOZE IN PAPIRJA „DJURO SALAJ“, KRŠKO – TOZD Celuloza
objavlja prosta dela oziroma naloge za

**10 NK DELAVCEV
ZA DELO ZAVIJALCA IN ODJEMALCA CELULOZE NA STROJU ANDRITZ**

Pogoji:
– lahko nedokončana osemletka
– delo v treh izmenah
– zaželen odslužen vojaški rok

Pismene prijave sprejema kadrovska služba delovne organizacije 15 dni po objavi.
Kandidati bodo pisмено obveščeni o izidu izbire najkasneje v 30 dneh po izteku roka za sprejemanje prijav.

F-test
preizkus telesne temperature

IMATE VROČINO?

To lahko ugotovite v 15 sekundah!

V lekarni ali samopostrežni trgovini si kupite F-test. F-test si pritiskate na obrisano, suho čelo. Če se po 15 sekundah pokaže črka N, nimate temperature, črki NF pa pokažeta zvišano temperaturo. Potrebni ste počitka v postelji, natančno temperaturo pa si izmerite z medicinskim termometrom. F-test je zelo uporaben, saj pokaže temperaturo že v 15 sekundah; se ne razbije, zato ga imamo lahko vedno pri sebi.

LEK n.sol.o.,
Ljubljana,

DOLENJSKI LIST

KRAJEVNA SKUP-
NOST
KOSTANJEVICA NA
KRKI

objavlja
prosto delovno mesto

VODOVODNEGA IN-
ŠTALATERJA –
V Z D R Ž E V A L C A
VODOVODA –

Pogoji:
– Kvalificiran vodovodni in-
štalater
– Tri leta delovnih izkušenj
– Odslužen vojaški rok

Delovno mesto je za nedoločen čas.

TECTYL CENTER

Vozniki!

ZAŠČITITE SVOJE
VOZILO PRED KORO-
ZIJO, ZUNANJI IN
NOTRANJI PREMAZ Z

„VALVOLINE TECTYLOM“

VAM OPRAVI

PETER PERDEC

AVTOMEHNIK
POD TRŠKO GORO 90,
TELEFON 068-22-372

•••••
4 - letna GARANCIJA

TECTYL CENTER

**GOSTILNA IN
PRENOČIŠČA –
BADOVINAC
NIKO
Metlika
tel.: 77-255**

LICITACIJA

ZDRUŽENJE ŠOFERJEV IN AVTOMEHNIKOV
KRŠKO,

razpisuje licitacijo
za prodajo
TOVORNEGA AVTOMOBILA
TAM 4500

kasoner – letnik 1963, Št. serije 632170821, številka motorja 100 201 554. Tovornjak je v voznem stanju, registriran do 19. 3. 1979. Izklicna cena 20.000,00 dinarjev
Licitacija bo v soboto, 28. oktobra, ob 10. uri na Stadionu Matije Gubca v Krškem.

Ljubljanska banka

LJUBLJANSKA BANKA
TEMELJNA DOLENJSKA BANKA
NOVO MESTO

objavlja za nedoločen čas (s polnim delovnim časom) naslednja prosta dela in naloge:

1.) ANALITIKA FINANČNEGA POSLOVANJA
OZD

Za poslovno enoto za stanovanjsko in komunalno kreditiranje Novo mesto

2.) REFERENTA ZA STANOVANJSKO KREDITIRANJE

3.) DEVIZNEGA REFERENTA ZA GARANCIJE IN KREDITE

Pogoji za sprejem:

pod 1: znanje, ki ga daje visoka šola ekonomske ali pravne smeri, in štiri leta ustreznih delovnih izkušenj;
pod 2: znanje, ki ga daje ustrezna štiriletna srednja šola, in 3 leta ustreznih delovnih izkušenj. Delo bo v izmenah.

3) znanje, ki ga daje ustrezna štiriletna srednja šola, tri leta ustreznih delovnih izkušenj, ter pasivno znanje vsaj enega tujega jezika in izpit zunanjetrogovinske registracije.

Kandidati za objavljena delovna opravila naj prijavijo s kratkim življenjepisom z navedbami o dosedanjih zaposlitvah priložijo dokazilo o šolski izobrazbi.

Prijave sprejemamo 15 dni po objavi. Kandidate bomo o izbiri obvestili v 40 dneh po zaključku objave. Nepopolnih in po objavnem roku prispelih prijav ne bomo upoštevali.

Prijave pošljite na naslov:
Ljubljanska banka
Temeljna dolenska banka
Novo mesto
Komisija za delovna razmerja
68001 Novo mesto
Kettejev drevored 1

SOZD **emona** LJUBLJANA

DO EMONA **Ljubljana**

globtour Ljubljana, Wolfova 1/III

objavlja prosta dela in naloge
v poslovalnici Novo mesto

1. VODJE POSLOVALNICE

Pogoji:

– višja ali srednja šolska izobrazba ekonomsko-turistične smeri,
– 3 oziroma 5 let delovnih izkušenj,
– aktivno znanje nemškega jezika,
– moralnopolitične kvalitete.

2. OBRAČUNSKEGA REFERENTA

3. ŠALTERSKEGA DELAVCA

Pogoji:

– srednja šolska izobrazba ekonomsko-turistične smeri,
– najmanj 2 leti delovnih izkušenj,
– aktivno znanje nemškega ali italijanskega jezika.

Prošnje pošljite v 15 dneh po objavi na naslov: DO EMONA GLOBTOUR, 61000 Ljubljana, Wolfova 1/III, splošne službe.

NUDIMO VAM KOMPLETEN PROGRAM:

- VHODNA VRATA
- GARAŽNA VRATA
- SOBNA VRATA
- OBLOGE
- ISO – SPAN
- OPAŽNE PLOŠČE
- POHIŠTVO

lip bled
lesna industrija

64260 bled, ljubljanska c.32

telefon: 064-77384,

telegram: lip bled

telex: 34 525 yu lipex

OBIŠČITE POSLOVALNICE:

- LIP Bled na Zagrebškem velesejmu Bulevar Borisa Kidriča 2 telefon: (041) 523-066
- LIP Bled na Rečici – Bled telefon: (064) 77-944
- LIP Bled v Murski Soboti Cvetkova 1 a telefon: (069) 22-941 telefon: (069) 22-942

Konec slepomišenja

Na včerajšnji razširjeni seji občinskega sindikalnega sveta v Trebnjem so sprejeli kot priporočilo in sklep, naj organizirajo temeljne organizacije združenega dela v treh dosedanjih delovnih enotah: mokronoški Zmagi in Induplatiji ter trebanjski Dolenjki. V Zmagi v Mokronogu je kot mravlje pridnih 36 delavcev, v obratu Induplatija pa celo 64. V Dolenjki je zaposlenih 31 delavcev.

Sprejetje takega sklepa lahko vzbuja neprijetne občutke, drugače pa je, če se upoštevajo pogoji zakona o združenem delu. Če je takšen obrat „delovna celota“, če se v njem lahko ugotavlja „rezultat kot vrednost“ ali „uresničujejo družbeno ekonomske in druge samoupravne pravice“, tako namreč določa črka zakona, imajo delavci pravico in dolžnost organizirati del delovne organizacije kot toz. Na to možnost je opozoril član občinske konference ZK v Trebnjem na nedavni seji tudi izvršni sekretar v predsedstvu CK ZKS Franc Šali.

Na dlani je namreč, da so delavci v teh starih obratih in delovnih enotah za marsikaj prikrajšani. Še občina kot družbenopolitična skupnost z vsemi družbenopolitičnimi organizacijami kaj malo ve o gospodarjenju v teh obratih, ker jih analize SDK tega območja nikdar ne vključujejo. To je bilo ponovno nesporno ugotovljeno ob pregledu polletnih rezultatov gospodarjenja na ločeni seji zbora združenega dela občinske skupščine.

Sklep občinskega sindikalnega sveta zavzema osnovne organizacije v vseh treh kolektivih, da se zadeve lotijo korenito. Pripraviti morajo celoten program aktivnosti in tudi začeti postopek za organiziranje tozda. Poglavitno delo bo torej še vedno na delavcih samih. Nedvomno bodo pri tem deležni pomoči ustreznih komisij v občini. Izživ je dan, kaže ga podpreti, saj je najbolj v prid delavcev samih!

ALFRED ŽELEZNIK

NA VARNEM — Ko so starši na delu, se mokronoški malčki brezskrbno igrajo v vrtcu. Z uvedbo celodnevne šole je postala nova šolska zgradba pretesna. Za vrtce bi bilo treba postaviti nekaj na novo. Kot drugje se tudi v tej krajevni skupnosti pripravljajo na bližnje podaljšanje samoprispevka. (Foto: Železnik)

Umanjkajo, ko je treba dati

V trebanjski občini bi potrebovali še najmanj 77 kadrovskih stanovanj

Naj si stanovanjska skupnost trebanjske občine še tako prizadeva uresničiti svoj srednjeročni program gradnje stanovanj, potreb ne dohaja. Od leta 1976 do 1980 naj bi gradili 120 stanovanj, trenutno pa se kaže potreba po zgolj 77 kadrovskih stanovanjih. Samo TRIMO potrebuje zase 28 odst. stanovanj.

Te številke je navedel na zadnji seji občinske konference ZK predsednik stanovanjske

Janez Mihevc: „Zahteve za stanovanja čez noč.“

skupnosti Janez Mihevc. Kot je dejal, po teh številkah ostaja za ostale delavce le 43 stanovanj.

Pri stanovanjski skupnosti so že nič kolikokrat govorili, o tem smo večkrat tudi pisali, o težavah pri načrtovanju predvidene stanovanjske gradnje. „Naenkrat nas postavijo iz tozdvov pred velike zahteve, ko je treba položiti denar, pa delavski sveti umanjajo,“ je po tožil predsednik Mihevc. Izkaže se še, da so tudi prvotno dostavljeni načrti potreb za stanovanja iz tozdvov nerealni. Sekretar občinskega komiteja ZK Janez Zajc je vnovič opozoril, da je v občini še vrsta delovnih organi-

zacij, ki ne združujejo stanovanjskega dinarja v občini. Zna na stvar je tudi, da se zbrani denar preveč drobi. Dogaja se, da se posebno manjši kolektivi

Janez Zajc: „Vse delovne organizacije na območju občine še vedno ne združujejo stanovanjskega dinarja doma!“

čez noč znjedejo pred velikimi težavami, ker ne premorejo stanovanj. Vpogled v njihovo do tedanjo stanovanjsko politiko pokaže, da so denar namenjali pretežno za zasebno gradnjo, prav mačehovski pa so bili do družbene gradnje.

Znana so prizadevanja za ekonomske stanarine. Franc Šali je ob tem opozoril, da sedanji boj za realne stanarine ne bi smel pomeniti dovoljenja gradbincom, da bi le-ti lahko še bolj navijali cene. Če v trebanjski občini pristejejo h gradbeniškim cenam še stroške komunalij, krepko presegajo ceno enega starega milijona dinarjev za kvadratni meter stanovanjske površine. Tudi v trebanjski občini občinski izvršni svet že proučuje možnosti za poenostavitev postopka za pridobivanje gradbene dokumentacije.

A. ŽELEZNIK

VEČJI MERCATOR — Nekdanji „Cekinček“, nazadnje skladišče Dane, ki se ga je le-ta zaradi odročnosti odkrižala, spreminja podobo. Večja okna naj bi dala objektu bolj trgovski videz. Vsekakor bo Mercator vsaj na Mirni za nekaj časa prehitel konkurenco.

TREBANJSKE NOVICE

Kako zajezi plaz „bolniških“

Občinska zdravstvena skupnost predlaga združenemu delu naslonitev na zdravnike v občini — Grozi primanjkljaj, saj poraba presega vse meje

Zdravstvena skupnost trebanjske občine je poslala vsem samoupravnim organom delovnih in drugih organizacij v občini obsežnejše pismo s predlogom ukrepov, kako naj bi omilili vse hujski primanjkljaj te skupnosti.

Izvršni odbor se je nad stanjem zamislil že na seji 30. avgusta, za odločnejše ukrepe pa se je zavzel na seji 14. septembra. Jasno in glasno opozarjajo, da se bo finančno poslovanje skupnosti, če bo nadalje naprej tak, konec leta „sesulo“, saj bi zakoračili v izgubo. To pa potegne za seboj vrsto nepriljubljenih ukrepov: od sanacijskega načrta skupnosti do višje prispevne stopnje porabnikov zdravstvenih storitev. Samoupravni sporazum skupnosti že sam po sebi omejuje krčenje pravic zdravstvenega varstva.

Po rezultatih polletnega gospodarjenja bi bilo mogoče na prvi pogled sprejeti celo ugoden zaključek: za dobra dva milijona dinarjev je bil namreč dotok sredstev večji od predvidenega. Žal pa poraba — pritisk bolnikov krepko presega vsa predvidevanja. Najhuje je pri ambulantnem in dispanzerskem zdravljenju, kjer so v polletju dosegli že 80,46 odst. let-

nega načrta. Stroški za zdravila so ravno tako dosegli 79,09 odst.! Nobena postavka ni pod indeksom 50. Odliv v druge ustanove in regije pa tudi znaša že 61,45 odst.!

Finančne trebanjske občinske zdravstvene skupnosti bi bile bolj zdrave, če npr. ne bi letos tako skokovito naraščala odsotnost z dela zaradi boleznih, predvsem pa nege družinskih članov. Koliko je šlo na račun delovnih organizacij, vedo v vsakem kolektivu posebej. V zdravstveni skupnosti vedo, da se je to v njihovo breme zvišalo v primerjavi z lanskim letom za 2,17 odst. regijska solidarnost dovoljuje pokrivanje le do povečanja staleža 1,60 odst.

V zdravstveni skupnosti so zaradi resnosti položaja naredili posebno analizo bolniškega staleža. S presenečenjem so ugotovili, da delavcem v precejšnji meri bolj širokogrudno odmerjajo bolniški stalež zdravniki zunaj območja skupnosti!

Očitek je hud, kazalo bi ga še osvetliti. Kakorkoli že je, zdravstvena skupnost trebanjske občine predlaga delavskim svetom delovnih organizacij v občini, da v svojih samoupravnih aktih določijo kot izključno pristojne zdravnike in ambulante za zdravljenje tiste, ki so na območju skupnosti. Menijo namreč, da domači zdravniki bolje poznajo delovni proces in pogoje dela, v dogovoru z delovnimi organizacijami pa lahko tudi lažje proučujejo možnosti začasnih premestitev.

Ze dostikrat se je namreč izkazalo, da marsikdo resnično ni sposoben določen čas opravljati svoje delo, njegovemu zdravstvenemu stanju pa ne bi škodovalo lažje delo. Kot nadaljnji ukrep predlagajo tudi nadzor nad delavci v staležu na domu. Občinska zdravstvena skupnost tudi opozarja, da imajo v ambulantah ob prizadevanjih za skrajšanje čakalne dobe prednost zavarovanci ki prihajajo z dela in se nanj vračajo. Ukrepi torej ne bodo le enostranski. S skupnimi prizadevanji naj bi do konca leta prebrodili težave.

A. Ž.

„Cena je žal nespodbudna“

Razočaranje ob letošnji odkupni ceni krompirja

Med kmeti v trebanjski občini — izredno močno so usmerjeni v pridelovanje krompirja — še zlepa ni bilo toliko govora o ceni za odkup pridelka krompirja. Na kraju, po ustaljenih dohodkovnih odnosih s Kolinko, je obveljalo: 2,35 dinarja za kilogram.

Alfonz Jaki: „Kmetov trud je še vedno premalo cenjen!“

Alfonz Jaki ima vse gospodarjenje, kot smo že poročali, na svoji kmetiji na računalniku pri Kmetijskem inštitutu v Ljubljani. Je eden najbolj vestnih popisovalcev. Kot pravi sam, mora sleherni gospodar tudi na kmetih presneto hitro računati, da ga ne „prinesejo okoli“ drugi, bolj večji številki. Za letos

računalnik še ni izbruhal nerodnih pol papirja, kjer se celo strokovnjak s težavo znajde. „Lani je bila moja neto ura sedem dinarjev, morda bo letošnja bruto znesla 30 dinarjev. Za ta denar ne dobim nobenega delavca, kaj šele zidarja mojstra,“ pove prizadeto kot graditelj hiše. Seveda ne pričakuje takšne izenačitve, rad pa bi vsaj kolikor toliko dostojno plačilo za svoj trud in naprežanje cele družine.

„Najbolje je bilo prvo leto,“ pravi in pokaže na nekatere stroje, ki jih je lahko kupil od izkupička za dobrih sto ton krompirja. „Tako ni bilo od takrat nobenkrat več,“ nadaljuje, „niti po letini, kaj šele po ceni! Lani smo se ob podobnem položaju v naši skupnosti za pridelovanje krompirja že menili, da bi pričeli kar odprodajati nekatere drage stroje.“ Ob tem je veled za nekaj korakov naprej v hlev, kjer je že vse pripravil za dodatna stojišča za živino. Niti pri živini ni idealno. Vseeno pa je bolje kot s krompirjem. Ob drugem obisku je omilil tisto misel o odprodaji strojne linije za krompir. Ljubezeno do zemlje je resna stvar.

A. Ž.

Na milost in nemilost cesti

Letošnji september najbolj krvav — Ze 526 žrtev prometa — Kaj je z otroki—kolesarji? Breme vzgoje na ramena staršev

Teden otroka je sicer za nami, vendar nikoli ni odveč opozarjati na prometno varnost naših najmlajših. Cestne razmere so preveč krvave. Za ilustracijo podatek, da je v primerjavi s septembri minulih let letošnji september po številu smrtnih žrtev v prometu absoluten rekorder. Tragična je tudi bilanca, število letošnjih smrtnih žrtev prometa se je povzpelo na 526, kar je za 72 več kot lani v tem času.

Če se povrnemo k prometni varnosti naših otrok, ie treba povedati, da so bili med letošnjimi septembrskimi smrtnimi žrtvami tudi štiri otroci. Dva sta umrla kot potnika v letošnji najhujsi prometni nesreči, ko je v trčenju minija in fička

med Ljubljano in Litijo umrlo skupaj šest ljudi. Druga dva otroka pa sta umrla kot kolesarja.

Žal je v navadi, da starši otroku velikodušno kupijo kolo, nato pa ga prepustijo na milost in nemilost cesti. Res je sicer, da bi morali imeti najmlajši kolesarji šolske kolesarske izpite, za katere je treba precej teoretičnega in praktičnega znanja. Zapisali smo „bi morali imeti“, s tem je vse povedano. Breme prometnega pouka na najmlajših pade torej na ramena staršev, katerih beseda tudi največ zaleže. Se otrokom—kolesarjem dovolj posvetimo? Vest najbrž ni preveč čista, po toči zvoniti pa je prepozno.

NE BO GA MOČ PPREPOZNATI — Pred časom so prizadevni šent-ruperski gasilci udarniško pripravili les za ostreže. Pred nedavnim so razkriji stari dom in na obod vlili mogočno ploščo. V na razne strani tudi sicer močno razširjeni stavbi bodo dobili lepe prostore. Brenekateremu društvu so lahko za vzgled, kako se dela. (Foto: Železnik).

Plani so ključ do stanovanj

V delovnih organizacijah zelo različen pristop do nakupa, gradnje in kreditiranja

V delovne organizacije počasi prodira prepričanje, da morajo biti plani za reševanje stanovanjskih vprašanj čim bolj konkretni, da morajo biti številčni podatki podkrepjeni z imeni tistih, ki čakajo na stanovanje oziroma na dodelitev posojila.

V akte tozodov pa že prihajajo določila o lastni udeležbi prosilcev, kar jih sili, da ne pišejo le prošenj, ampak tudi samo varčujejo za streho nad glavo. V razpravah o prehodu na ekonomske stanarine se tu in tam

pojavi „skrbniki“ socialno šibkih družin, vendar je to odveč, saj so za reševanje takih primerov na voljo solidarnostni viri. Trenutno dobiva solidarnostno pomoč za stanarino 75 nosilcev stanovanjske pravice v brežiški občini, toda tu gre večinoma za upokojece.

Iz podatkov, ki jih je zbral sindikat, lahko ugotovimo, da po štirih letih načrtnejše družbene skrbi za reševanje stanovanjskih problemov ni več zgočih socialnih primerov in da je medtem vendarle uspelo preseliti družine izpod kozolcev, iz šup, kleti in barak v primerna stanovanja. Letos bodo rešili še približno 20 ogroženih družin, upoštevajoč vrstni red na prednostni listi.

Delovni kolektivi imajo kaj raznolik odnos do reševanja stanovanjskih razmer zaposlenih. Med njimi namreč niso redki, ki nimajo niti enega stanovanja za svoje delavce. Tako ima na primer Obrtno komunalno podjetje

je v Brežicah eno solidarnostno stanovanje in eno občinsko, kupilo pa v zadnjih treh letih ni nobenega. Tovarna prikolic IMV je dobila iz solidarnostnega fonda štiri stanovanja in eno od skupščine. Zdaj kupuje drugo. Cestno podjetje – tozd Brežice tudi šele zdaj kupuje prvo stanovanje, medtem ko Motel Petrol in Petrol skladišče nimata še nobenega. Isto velja za Opekarno, za Beti in za Dekorles. Vsem je lahko za zgled mali kolektiv brežiške glasbene šole z 8 zaposlenimi; doslej je namreč kupil dve stanovanji in garsonjero.

V načrtni skrbi za stanovanja vodi med tozdi prav gotovo Jutrjanjka. Pred štirimi leti ni imela še nobenega stanovanja. Lani je kupila štiri garsonjere in dvosobno stanovanje, letos pa kupuje že pet družinskih stanovanj. Plan ima ta kolektiv do potankosti izdelan, poskuša pa tudi skupne rešitve z drugimi delovnimi organizacijami, v katerih delajo zakonci njihovih delavk. Drugod za kaj takega večinoma nimajo poslušala.

Po poti Jutrjanjke stopa tudi Tovarna pohištva, kjer pa so težave drugačne narave. Na razpis za prednostno listo v srednjeročnem obdobju se je prijaviło 7 kandidatov za družbeno stanovanja in 13 za stanovanjsko posojilo. Za 400-članski kolektiv je to osupljivo malo. Prišli so do zaključka, da je tako skromen odziv deloma posledica nezainteresiranosti zaposlenih za to, kar se dogaja v kolektivu mimo proizvodnje.

JOŽICA TEPPEY

DOM BI SI RADI UREDILI

Gasilska godba iz Kapel želi dočakati praznovanje 130-letnice obstoja in dela v preurejenem kulturnem domu v Župelevcu. Pri tem računa na pomoč interesne skupnosti za kulturo, na delež občinske skupščine in združenega dela. Vsota je precejšnja, saj bi po finančnem načrtu veljala preureditev nekaj nad 1,7 milijona dinarjev. Tolikšno vsoto bo težko spraviti skupaj, toda denar za nove instrumente in uniforme bodo zagotovo dobili. Če bo šlo vse po sreči, si bodo lahko kupili tudi kombi za prevoz na nastope.

ZEMLJO ZA PREŽIVNINE

Ostareli občani, ki sami ne morejo več obdelati svojih kmetij, si poskušajo pomagati tako, da si v zameno za zemljo zagotovijo družbeno pomoč oziroma preselitev v razne domove in zavode, kjer bodo imeli vso potrebno oskrbo. Zemljišča takih ljudi so ostajala še naprej zapuščenata, zato jih bo po vsej prevzemala kmetijska zemljiška skupnost. Ta bo občinski skupščini socialnega varstva izplačala ustrezno vsoto in jo tako rešila finančne zadrege. Zemljiška skupnost bo poskrbela, da bodo zemljišča obdelana. Prodala jih bo bodisi Agrarji bodisi kmetom kooperantom ali pa drugim zasebnikom.

KOMUNALCI NA DELU – V mestu in na mostovih čez Savo in Krško so delavci Komunalnega obrtnega podjetja zamenjali vse žarnice, tako, da zdaj vse od desnega brega Krke do železniške postaje ni nobenega mrka. (Foto: J. T.)

RAJANJE DO POZNEGA VEČERA. – Med železniško postajo in stanovanjskimi bloki na levem bregu Save v Krškem je bilo te dni na moč veselo. Potujoči „Luna park“ je prinesel mlademu prijeto spremembo. Še zlasti zvečer je privabljal obiskovalce pod okrilje pisanih luči in vesele melodije. Na sliki: takole so mladi sodelovali pri postavljanju zabavišča.

Pomoč se bo obrestovala

Dom kulture v Kostanjevici bo do praznika prenovljen

O nujnosti popravila in preureditve kostanjeviškega „Doma kulture“ smo tudi na naših straneh že pisali in se zavzemali, da bi tamkajšnje načrte čimprej podprli.

Pomoč je končno prišla, četudi nekoliko pozno, a vendar še kako dobrodošla. Vse, kar so v dvorani dosedaj postorili in kar še bodo v prihodnjih dnevih, bo krška kultura skupnost plačala iz sredstev, ki jih zagotavlja letos povišana prispevna stopnja, z denarjem, ki je namenjen izključno obnovi kulturnih domov in drugih objektov.

S to pomočjo je hkrati odpravljena še zadnja ovira in bo dvorana slovesno odprla vrata v novo notranjost že za letošnji kostanjeviški krajevni praznik 21. oktober. Koliko bo to po-

menilo krajanom, ni treba posebej poudarjati, zapisati pa moramo vendarle, da v njej že dve sezoni ni kino predstav in da prav toliko časa ne morejo izvajati gledališkega dela programa „Dolenjskega kulturnega festivala“.

Odločitev za denarno pomoč članom izvršnega odbora skupščine kulturne skupnosti niti ni bila težka, saj vedo, da jih „uporabniki“ dvorane ne bodo razočarali in da ob številnih prireditvah, ki se v njej ponavadi vrstijo, ne bo treba jadicovati zaradi praznih sedežev. In če bodo z novim udobjem v dvorani zadovoljni „potrošniki“ kulturnih dobrin, bodo enako zadovoljni tudi izvajalci različnih programov, ki so se lahko doslej večkrat pritoževali.

Ž. ŠEBEK

DELOV PRIMANJKUJE

V krškem servisu „Slovenija avta“ negotujejo, ker jim vedno bolj primanjkuje rezervnih delov za vozila „Zastave“. Na konferenci ZK smo celo slišali, da prav temu pripisujejo za okoli 30 odst. manj polletnega dohodka. Seveda odjeda pomanjkanje delov zaslužek tudi trgovcem, ki na veliko povpraševanje lastnikov motornih vozil samo nemočno zmigujejo z rameni.

Praznik na Zdolah – troje priznanj

Spomin na Srečevo četo

Na Zdolah so že drugič zapored slavili krajevni praznik v spomin na 6. oktober pred šestindesetimi leti, ko so borci Srečeve čete napadli tamkajšnje žandarmerijsko postajo in zaplenili nekaj orožja.

Prireditve je bilo tokrat več kot ob prvem praznovanju, osrednji pa sta bili slavnostna seja zbor delegatov krajevnih skupnosti in slavnostna akademija, na kateri so podelili troje priznanj Osvobodilne fronte slovenskega naroda z bronastim znakom.

Branku Šobi so namenili priznanje za dolgoletno in vedno predano ustvarjalno delo v krajevnem družbenopolitičnem in društvenem življenju. Jožetu Zorku je bilo priznanje namenjeno za njegove uspehe pri obujanju tradicij narodnoosvobodilnega boja med mladimi, Antonu Živiču pa so ga izročili v zahvalo za uspešno organiziranje kulturnega življenja.

V prireditve ob krajevnem prazniku se je uspešno in množično vključila tudi mladina. Sodelovala je predvsem na športnih tekmovanjih, njihova osnovna organizacija pa je ob tej priložnosti izdala jubilejno številko glasila „Mladi Zdolan“, posvečeno peti obletnici neprekinjenega dela.

„KISLO BO, PA KAJ MOREMO“ pravijo vinogradniki, ki so sobota in nedeljo izkoristili za trgave. Ponekod grozdje tako gnije, so ga prisljeni potrgati. Bo pač cviček še nekoliko bolj kisla, ko smo vajeni. (Foto: Jožica Teppey)

KRŠKE NOVICE

DALMATINOVA ULICA kliče po asfaltu in preureditvi. Občani, ki imajo opravke v mlekarji, v frizerskem salonu, pri fotografu in v glasbeni šoli, na postaji milice in v Avto trgovini so žrtve prahu in blata in upravičeno negotujejo. Zahtevajo tudi, da bi uredili primeren lokal v bivši kavarni, ki je že nekaj časa prazna.

„BIFE – PIZZERIJA“. Tak napis se je pojavil na novi poslovno stanovanjski zgradbi v Krškem, pa se hudomušneži spotikajo obenj, saj ni ne slovenski ne italijanski, od koder so ga prevzeli. Morda bo pa ponudba in postrežba taka, da bo zasenčila „Zlobne“ pripombe.

IZ ENE – PET – Povečanje števila komunistov v krškem SOP je seveda zahtevalo njihovo novo organiziranje, da bi jo bolj približali temeljnemu organiziranju združenega dela. Po sklepu zadnjega zasedanja članov občinske konference ZK

KRČANI NA VLAKU BRATSTVA

V ponedeljek, 16. oktobra, so prispeli z obiskav gostoljubnih srbskih bratov na vse zadovoljni člani delegata iz krške občine. Občinski skupščino je zastopal Slav Kunej, občinsko konferenco SZDL Ivan Srpičič, občinsko konferenco Zveze mladine ter Zorko, po enega delegata so dale še delovne organizacije Labod, Imperial in Metalurški lis.

Kot nekdanja izseljenca sta na pot Bernarda Strle in Jožeta Šelera iz Krškega. Nad spominom in prisrčnostjo so bili navdušeni, saj je tako gostoljubnost težko popisati z besedami.

Trdno spletene vezi se z vsakim obiskom še krepijo in prijateljstvo se prenaša zdaj tudi na mlajše rodove.

PRED POHODOM – Nad 400 mladincev, pripadnikov JLA in rezervnih starešin je v nedeljo, 15. oktobra, iz Sromeljev krenilo po poteh brežiške čete in tako počastilo bližnji občinski praznik. Pionirji, mladinci, taborniki in vojaki so preizkusili tudi znanje iz prve pomoči in usposobljenost za orientacijski pohod. (Foto: M. Zupančič)

NOVO V BREŽICAH

SE NE BI DALO DRUGAČE UREDITI? – Na tržnici se nekoliko ljudi spotakne ob vrsto vedno polnih posod za smeti za zelenjavno trgovino. Smetarji jih izpraznijo dvakrat na teden, a tudi če so prazne, jih ni lepo videti tik ob stojnicah, tik ob cvetju in živilih, ki jih prinašajo napredaj vrtnarice in kmetice. Tudi na začetku vsake stojnice stoji taka posoda za smeti, da prodajalci vanje sproti odlagajo odpadke. Praznijo jih sicer sproti, toda na pogled bi bilo dosti lepše, če bi namesto teh posod postavili v bližino kontejner. Bilo bi manj navlake in manj smrada.

PO 350 DINARJEV ODŠKODNINE. – Do novembra bo komisija za ocenitev škode po cepitvi proti prašičji kugi opravila svoje delo. Delala bo v dveh etapah. Najprej bo ocenila neposredno škodo, ki je nastala po cepitvi, nato pa še škodo na zarodu, ki je nastala kot posledica cepitve. Prizadeti rejci naj bi na predlog izvršnega sveta skupščine dobili po 350 dinarjev odškodnine za donošnega ali nedonošenega prašička.

NAJPREJ SOGLASJE. – Da v prihodnje ne bi bilo nepotrebnih odškodninskih zahtevkov zaradi škode, ki jo utrpijo nekateri lastniki pri širjenju in modernizaciji mestnih ulic

in cest, je izvršni svet občinske skupščine sklenil, da mora Komunalno obrtno podjetje oziroma njegov tozd za ceste pred vsako rekonstrukcijo novega cestnega odseka dobiti soglasje prizadetih.

ZNOVA V VODI – Plavalci krškega Celulozarja so 1. septembra pričeli s pripravami za sezono 1978–79. V štirih skupinah ta čas redno vadi 32 deklet in fantov, zaenkrat samo še po pet dni v tednu, kmalu pa bodo število treningov povečali na šest do osem. Novi tehnični odbor je že predtem pripravil podroben predlog prihodnje dejavnosti s predvidenim večjim „posegom“ v osnovni šoli v Krškem in Leskovcu, kjer bosta tudi to zimo odprta oba mala pokrita bazena.

MALO V SINDIKATIH – V brežiški občini je pri zasebnikih zaposlenih okoli 350 delavcev, članov sindikata pa je do sedaj samo 53. Nič kaj zanimanja ne kažejo za vključevanje. Morda jih bodo pritegnile nove možnosti za izobraževanje, za splošno strokovno in družbenopolitično, ki jim ga omogoča sklad za dopolnilno izobraževanje v zasebnem sektorju. Trenutno razpolaga z okoli 500 tisoč dinarji. Ta sredstva so se natekla v treh letih.

BREŽIŠKE VESTI

KRŠKI TEDNIK

Do delavnic s skupno akcijo

Delavnice za prizadete osebe v domu upokojencev — Zagon v sredini prihodnjega leta

Zagotoviti delo duševno prizadetim osebam, ki marsikje ostajajo breme sebi, svojem in družbi, je vsekakor hvalevredno dejanje.

Poseben popis prizadetih duševno prizadetih v sevniški občini pokazal, da je takih oseb od 3 do 15. Invalidnih tu niso šteli, zakaj za te je najprimernejše, da se vključujejo v delovno okolje. V sevniški občini so se že nekaj let prizadevali ustanoviti invalidske delavnice. Do kaj več kot pobude nikdar ni prišlo, med drugim zato, ker se zadeve niso ločile vsi dejavniki, ki se s tem proučevajo.

Letošnja akcija je drugačna, saj je mogoče trditi že sedaj. Kot pripoveduje ravnateljica osnovne šole „Ane Gale“ — Fanika Čemljak, tokratna prizadevanja delavnice pod posebnimi pogoji (kot to imenuje zakon) izhajajo iz društva za pomoč duševno prizadetim osebam ob pomoči skupnosti socialnega delavstva in varstva. Samo za to delovno ustanovljeni iniciativni odbor je izdelal že program dela za prihodnjih delavnic. Jasno je, da

naj bi delale kot enota Doma počitka z Impoljce. Tudi prostor za svoje delo naj bi imeli v novem domu upokojencev. Opravljeni so tudi že vsi razgovori z osebami, ki naj bi jih vključili v te delavnice.

K naglici je spodbujeval med drugim rok za razpravo o anek-

sih k načrtom samoupravnih sporazumov SIS za prihodnje leto. Zato vključujejo tudi skupnost invalidskega pokojninskega zavarovanja. Mladostniki v tem zavodu bodo vsekakor težko zagotovili rentabilnost teh delavnic. Roko na srce, tega od njih tudi nihče ne pričakuje. Za družbo bo uspeh, če bodo imeli tvorno zaposlitev.

A. Ž.

LEP PRISPEVEK — Sevniški radioamaterji so to poletje žrtvovali nemalo ur udarniškega dela za popolno prenovo sevniške grajske konjušnice. Od starega poslopja je ostalo le malo, vseeno pa je vse narejeno tako, da je v skladu z zahtevami spomeniškega varstva. Duša akcije je bil prizadeveni radioamater in posavski gradbeni in urbanistični inšpektor inž. Stane Hočevnar (na sliki na vrhu ostrešja). (Foto: Železnik)

„Le zakaj se je bilo treba odgovoriti na jasno delegatko vprašanje v sevniški občinski skupščini, ki se je bilo lotilo taljenja nočnega miru in prelinjanja po zvočnikih, razmeščenih med številnimi tiri evniške postaje, sklicevati na dolgoročne tehnične rešitve, namesto da bi preprosto prevovedali grdo govorjenje?“

— „Ker je to že tako prevovedano, na tehniko pa se ne pozna vsak!“

IZ PRAKSE ZA PRAKSO — Predsednik posavskega sodišča združenega dela Slavko Lubšina (drugi z leve) in družbeni pravobranilec samoupravljanja Branko Pirc iz Krškega (na levi) rada sodelujeta na pogovorih, ki se tako ali drugače navezujejo na delo. Tokrat sta bila na tribuni kluba samoupravljalcev o delu disciplinskih komisij.

SEVNIŠKI PABERKI

NOČE SE PODRETI — Niti spomeniško varstvo niti kdo drug se ne bo zanima, da bi slednjič kaj storili, da razpadajoča Hlebčeva hiša v stari ulici ne bi predstavljala nevarnosti za mimoidoče. Živeči solastniki v Ljubljani se je ne usmilijo. Največja škoda je, ker vsega skupaj ni mogoče odpeljati na prikladen hribček za vikend.

LEPA DVORANICA — Mlado prosvetno društvo na Studencu ima v gasilskem domu prijetno dvorano. Tako se bodo v njej končno lahko predstavili domači igralci, ki so v poslednjem krogu lahko igrali le v gosteh. Prizadevnim gasilec manjka samo še nekaj stolov. V dvorani je prostora za 150 sedežev.

NA VRSTI ASFALTIRANJE — Večji gradbeni stroji podjetja Slovenija ceste so na Hinjcah v Krmeju pripravili že vsa večja zemeljska dela. Na proslavo krajevnega praznika konec tedna bo tako nared tudi asfaltna prevleka. Asfaltiranje je bilo predvideno za sredino tedna.

NOVO IN STARO — V Sevnicah se prireditve tiče, nihče ne ve, kdo pije in kdo plača. Predkom je npr. krajevna skupnost po-

skrbela za večjo oglasno tablo v Šmarju. Red je bil le malo časa. Starih plakatov nihče ne odstranja po prireditvah. Kdor se bolje znajde, ima ponavadi uspeh. Ni naključje, da zato nemalokrat zavzamejo najbolj „elitni prostor“ ponudbe za prodajo kokoši.

SPET POŽIG — Konec minulega tedna je spet deloval sevniški „krematorij“ na gmajni. Kosti in drugi šaro mestne civilizacije je vneto lizal plamen. Okoličani seveda niso veselili.

Vse se ne odloča na sodišču

Pohvalen zagon kluba samoupravljalcev

Novo vodstvo kluba samoupravljalcev sevniške občine je vneslo v delo veliko svežine. V sorazmerno kratkem času sta se zvrstili kar dve tribuni. Na prvi so se skupaj s predsedniki osnovnih sindikalnih organizacij zbrali predsedniki organov samoupravne delavske kontrole, minuli četrtek pa predsedniki disciplinskih komisij in njihovi zunanji člani.

Predavatelji iz domačega okolja dajo nedvomno soliden prispevek za razpravo in tudi širjenja obzora udeležencev tribune. Tokratna „gosta“ kluba sta bila predsednik posavskega sodišča združenega dela iz Brezic Slavko Lubšina in družbeni pravobranilec samoupravljanja za Posavje Branko Pirc iz Krškega.

Predsednik Lubšina je uvodnim pojasnilom pridobil številne praktične izkušnje iz svojega dela. Kot je dejal, v vsej dosedanji praksi sodišča komajda najde en primer disciplinskega ukrepa, ki bi tudi prestal presojo sodišča. Kako kaznovati, da bi bila kazen vzgojna (zakonodajca dovoljuje tudi denarno kaznovanje), je tema, ki zanima prenekaterega člana disciplinske komisije. Čeprav se je razprava kar precej zavlekla, bi lahko udeleženci še bolj sproščeno posegali v razpravo. Dosti je vredno tudi to, da imajo do pojavov aktiven odnos, to pa je tudi najboljša pot za premagovanje težav.

ZA SVOJ KRAJ — Mirenčani so gostoljubno pričakali udeležence in goste zgodovinskega shoda v Dobrničju. V šoli je bila na ogled tudi priložnostna razstava. Pri ureditvi kraja so se najbolj izkazali gojenci internata, ki so poskrbeli tudi za napise dobrodošlice.

Leto, razdeljeno na naloge

Občinska konferenca ZK opredelila načrt dela vse do prihodnjega junija

Občinska konferenca ZK trebanjske občine je na nedavni seji sprejela načrt dela, ki v marsičem določa politično dogajanje vse občine. Nekatere naloge iz prejšnjega predkongsnega obdobja so zaradi trajnejšega pomena prenesene v to obdobje.

Posamezne naloge pomenijo pravzaprav v prvi vrsti zadolžitve komisij, nič manj pa tudi vseh komunistov. Vseeno se mora pri vsaki nalogi jasno opredeliti, kdo je zanj odgovoren, sicer se razvojeni tudi akcija. Dopolnjevanju predloženega predloga so člani konference namenili obilo razprave, predvsem gosti

konference. Tudi načrti dela so za ZK pomembna stvar, med drugim gre tudi za metode dela.

Med nalogami, ki „zapadejo“ novembra, je preverjanje izvajanja srednjeročnega programa razvoja občine. V tem mesecu naj bi končno izpeljali tudi zahtevo, da mora biti osnovna organizacija ZK v sleherni krajevni skupnosti in delovni organizaciji. Ta mesec bo pomemben tudi za usposabljanje komunistov. Na naslednji seji konference morajo dobiti poročilo, kako se je izvajal dosedanji načrt usposabljanja in družbenopolitičnega izobraževanja komunistov. V naslednjem mesecu morajo statutarnim spremembam prilagoditi tudi statutarni sklep in pravila občinske organizacije.

V prihodnjem letu čaka občinsko organizacijo ZK preverba, kako se uresničujejo sklepi o položaju in problematiki kmetijstva. Pomembna naloga je tudi ocena učinkovitosti delovanja delegatskega sistema. V marsičem bo tudi ta načrt doživel spremembe, kot jih bo nalagalo razgibanje družbenopolitično življenje. Kot je dejal Franc Šali, mora biti tak, da bo lahko članom iztočnica za akcijo na vseh področjih.

A. Ž.

JESENSKI KROS

Prejšnji teden smo imeli športni dan. Na podružnični šoli v Dolenji Nemški vasi so pripravili kros tekmovalno progo. Tekli smo po starostnih skupinah. Najboljši so dobili diplome.

MATEJA NOVAK
OŠ Trebnje

NI VSE ZLATO KAR SE SVETI

Novoles je znan kot zgled samoupravne urejenosti. Na zadnji seji občinske konference ZK pa so ugotovili, da je trebanjski tozid Akrija tega straškega velikana skoraj brez samoupravnih aktov. Izvršni sekretar v predsedstvu CK ZKS Franc Šali je glasno izjavil, da kaže tovariše v tem kolektivu na to opozoriti!

Po ustaljenem redu

Predlog: namesto sedem samoprispevek za pet let

Priljubljeni osnutek za javno razpravo o predvidenem samoprispevku za izgradnjo šolskih objektov in komunalnih naprav je pred zadnjo sejo vseh treh zborov občinske skupščine doživel nekaj sprememb. Zaradi tega je bil kot predlog umaknjen z dnevnega reda. To seveda ne pomeni, da je zaradi tega kaj posebnega narobe. Nasprotno: javna razprava je bila celo podaljšana. To se ni zgodilo zaradi kakšnih omemb vrednih pomanjkljivosti, čeprav tudi drži, da poletni dopustniški čas marsikje ni bil ravno najprimernejši za tako razpravo.

Najbistvenjša sprememba je ta, naj bi samoprispevek plačevali za nadaljnjih pet, in ne sedem let, kot je bilo sprva predvideno. Veljavni zakon o samoprispevkih namreč ne predvideva daljšega plačevanja od petih let.

Zaradi krajšega obdobja plačevanja se predložena finančna konstrukcija spreminja. Iz samoprispevka naj bi se poslej nabralo le 24.209.000 dinarjev, predvidena posojila pa bo treba za nastalo razliko iskati v višini 22.706.000 dinarjev. Celotni program bo zato vseeno znašal nekaj nad 97 milijonov. S tem denarjem naj bi po zagotovilih finančnikov zgradili vse, kar je predvideno. Krajevni skupnostim naj bi po posebnem ključu v petih letih razdelili nad osem milijonov dinarjev. Tudi to bo lahko navsezadnje pomembna spodbuda.

IZLET V LJUBLJANO

Tudi na naši šoli smo imeli za dan pionirjev pionirsko konferenco. Popoldne smo prizadevni literarni ustvarjalci trebanjske občine odšli na izlet v Ljubljano in si ogledali tiskarno Toneta Tomšiča in Pionirsko knjižnico. V tiskarni smo videli, kako poteka tiskanje revije Srečanja, ki izhaja v naši občini. Po vrnitvi v Trebnje smo se udeležili svečane predstavitve druge številke te revije.

ZVONKA TIŠINA
OŠ Šentrupert

IZ KRAJA V KRAJ

DOBRODOŠLI KRVODAJALCI — V začetku prihodnjega tedna vabi občinski odbor Rdečega križa krvodajalce, zaželjeno je tudi kar največ novih, na odvzemu krvi na Mirni, Mokronogu in Trebnjem. Kot običajno bodo tudi tokrat vozili avtobusi iz odročnejših krajev.

ASFALT KOT SIR? — V Šentlovrencu niso ravno zadovoljni s kvaliteto asfaltnih prevlek. Po tolikšnem čakanju bi si zaslužili boljše. Tudi tisti, ki je bil položen nazadnje proti Krtini, bo namreč kmalu zaslužil to ime v pravem pomenu besede. Cesta je sedaj vsaj širša.

VSE KOT BOB OB STENO — V Šentrupertu so se lep čas jezili nad asfaltno novomeškega Cestnega

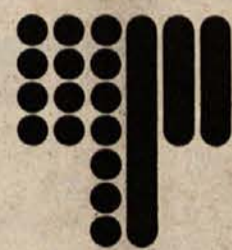
podjetja, ker dela niso potekala kot so se nadejali prizadevni krajanje. Sedaj postaja že več ali manj jasno, da asfaltna sloja, s katerim bi bili povezani z republiško cesto, še e bo kmalu. Morda bi nakleteli na večje razumevanje pri podjetju Slovenija-cesta?

VEDO KAM — Romi so stalni gosti trebanjskega doma političnih organizacij. Seveda najraje zavijejo samo v pisarno občinskega odbora Rdečega križa ali — še raje — proti kleti, kjer je skladišče rabljenih oblačil, ki jih ta prizadevna organizacija prejema z vseh vetrov. V svojih zahtevah niso niti malo skromni, pogovor, da se podarjenemu konju ne gleda na zobe, jim vsekakor ni po volji!

VOZNIKI!

Pohitite, zima se bliža! Pravočasno si zagotovite brezhibno vzgiranje motorja vašega avtomobila v mrzlih zimskih jutrih. Akumulatorje za vse vrste vozil izdeluje

BLAŽO TASEV

akumulatorska delavnica na Partizanski 11 v Novem mestu.

12 - MESEČNA GARANCIJA

Poleg tega popravlja in polni vse vrste akumulatorjev. Pokličite po telefonu (068) 23-826.

TREBANJSKE NOVICE

Ceste so osnova za razvoj mesta

Zato daje KS Kočevje v tem obdobju poseben poudarek na ureditev cest in prometa v mestu — V kratkem razprava o novih ureditvah cest in gradnji stanovanj

V prvih osmih mesecih letos je krajevna skupnost Kočevje—mesto zbrala 6.748.000 din denarja, porabila pa ga je 6.600.000 din, kar je približno toliko, kot je predvidevala.

Glavni viri, iz katerih je do tekal denar, so bili: prispevki OZD in SIS, prispevek za uporabo mestnega zemljišča, sredstva po samoupravnem sporazumu za financiranje KS in ljudske obrambe (ki so letos dotekala že po načrtu, medtem ko so bila še lani za polovico manjša, kot so bila načrtovana), lastna sredstva, soudeležba SIS za komunalno in cestno dejavnost in prispevki občanov za asfaltiranje cest.

Največ denarja, in sicer kar 3 četrtine, je bilo porabljenega za tako imenovane gospodarske dejavnosti KS, in sicer za vzdrževanje in obnovo cest in ulic ter prometno varnost, za vzdrževanje javne snage, zapornic na Rinži, parkov, pokopališča, javne razsvetljave, bazena in Šeškovega doma.

Preostala četrtina denarja je bila porabljena za tako imenovani socialni razvoj, se pravi za narodno obrambo in civilno zaščito, novoletne obdaritve otrok in ostarelih, za športna in kulturna srečanja, za sodelovanje s pobrateni KS, za razstave, nakup inventarja, organizacijo volitev, za dotacije društvom in organizacijam itd.

V kratkem bo KS sklicala tribune občanov, na katerih bodo občani med drugim povedali svoje mnenje o predlogu za pozidavo novih mestnih okolišev (med Šeškovim domom in starim pokopališčem) ter o nadaljnjem urejanju cest in predvsem križišč (Trata—Kolodvorska ulica, Ljubljanska cesta—Kolodvorska ulica pri občinski skupščini, Ljubljanska—Mahovnik, Roška cesta—Mestni log in nekatere druge).

POČASI DELAJO

Posodobitev Tomšičeve ulice v Kočevju bi po pogodbi morala biti končana do 31. avgusta, a še sedaj ni. Med posodabljanjem so sicer res ugotovili, da so potrebna nekatera dodatna dela, ki pa ne bi smela trajati dalj kot 15 dni. To pomeni, da trajajo dela že dober mesec dalj, kot bi smela. KS bo ukrepala, da bi dela čimprej zaključili.

PRIZNIK KOVINARJEV — V Itasu Kočevje so letos prvič praznovali 10. oktober, dan kovinarjev, praznik svoje delovne organizacije. (Foto: Jože Primc)

Na napredek združiti znanje in moči

Pravilno slavljen dan kovinarjev — Proti uravnilovki in neupravičenim razlikam — Produktivnost je osnova za napredek OZD in večje osebne dohodke

Itasa Kočevje je letos 10. oktobra prvič praznoval dan kovinarjev kot praznik svoje OZD. Ob tej priložnosti je generalni sekretar Franc Silc spregovoril kolektivu in gostom o začetkih leta 1959, ko „ni bilo na voljo ne prostorov, ne sredstev, ne denarja, pač pa je kolektiv imel le močno voljo.“

Rekordno leto

V vseh področjih velike investicije, le pri regionalnih cestah še vedno zapostavljeni

V občini Kočevje že izvajajo ali jih bodo začeli v kratkem precej pomembnih investicij. Tokrat naj samo v letošnjem nekateri največje:

Najpomembnejša je rekonstrukcija kemične tovarne „Melamin“, ki bo stala 200 milijonov dinarjev. Itasov obrat v Pirčah bo strojno opremo vred veljal okoli 100 milijonov. Investicije v LJK, s katerimi naj bi med drugim izpeljali tudi v letošnjem letu izkazovali, bo veljala 80 milijonov dinarjev. Gradnja še ene kupa prašičev bo stala 45 milijonov, investicije v Inilnicu 34 milijonov, LIV 18,5 milijonov, v Ošilnici, kjer so uspešno izpeljali sanacijo, pa 16 milijonov dinarjev.

Med ostalimi investicijami omenimo gradnjo daljnogleda in transformatorske postaje, dokončno ureditev piščancev na Mlaki, investicije PTT v Fari, Osilnici in Dragi, gradnjo gozdne ceste, pogozdovanje v KS Kostel in KS Draga, dobo nove banke in avtomobilov v Kočevju in stanovanjskih hiš v Dragi in Klinji vasi ter nadaljevanje gradnje zadnjega doma v Kočevju.

Ureditev stadiona, adaptacija usmerjenega izobraževalnega centra in gradnjo pomočjo mladine, vojaškega in prostovoljnega dela v KS Ošilnica, vodovoda proti Staremu Logu.

Pravilno počasi pa na posodabljanje regionalnih cest, saj je bilo posodobljenih le okoli 100 km. Ceprav smo občina, ki smo najmanj asfaltiranih regionalnih cest. Tudi v naših smo mačehovsko območje posodabljanje občinskih cest in mestnih ulic.

Od 200 zaposlenih v letu 1964 je število do danes skupaj z Rudnikom) naraslo na 1.000 ali za 5-krat; celotni prihodek pa je v istem obdobju od okoli 26 milijonov porasel kar na 700 milijonov din. Ob zaključku govora je direktor Silc poudaril, da morata oba prejšnja, zdaj združena kolektiva Itasa in Rudnika združiti svoje sile, znanje, sredstva in sposobnosti ter z medsebojnim zaupanjem reševati vse naloge, ki pomenijo lepšo in boljše prihodnost.

Kolektivu Itasa je čestital tudi predsednik občinske skupščine Kočevje Savo Vovk in izrazil željo, da bi ta kolektiv tudi v bodoče delal s tako prizadevanostjo. Zahvalil se jim je tudi, ker grade obrat v KS Kostel in tako pomagajo h gospodarskemu razvoju teh partizanskih krajev, ki so bili po vojni kar predolgo pozabljeni.

Ko je govoril o nalogah v sedanjem obdobju, je posebno poudaril, da je treba ustvarjati pogoje, da bodo delavci res odločali o ustvarjanju in delitvi dohodka. Povečanje produktivnosti dela je edina stvarna osnova za napredek vsake OZD in vsakega posameznika. Izboljšati je treba sistem delitve po delu, ki naj bo tak, da spodbuja k boljšemu delu in gospodarjenju. To pomeni, da pri nagrajevanju ne sme biti uravnilovke, pa tudi ne neupravičenih razlik v osebnih dohodkih.

Iz KS Kočevje

DRAŽJI POGREBI — Zvedeli smo, da obstaja predlog, po katerem naj bi podražili pogrebne in pokopališke usluge. Predlagatelj utemeljuje to predlog tudi s tem, da je treba cene uskladiti z drugimi KS v Sloveniji, kjer so višje.

KAJ Z MONTAŽNO HIŠICO? — Med gradnjo nove banke in avtomobilov v KS Kostel in KS Draga, dobo nove banke in avtomobilov v Kočevju in stanovanjskih hiš v Dragi in Klinji vasi ter nadaljevanje gradnje zadnjega doma v Kočevju.

NOČNI LOKAL? — Kočevska gostišča se zelo zgodaj zaprejo in gostje morajo tako rekoč „s kurami spat“, se pravi okoli 21.30. Hotel Pugled predlaga KS, naj bi v stari depandansi hotela oz. pralnici urediti gostinski obrat, ki bi bil odprt tudi do poznih nočnih oz. jutranjih ur.

TRATI TRGOVINO — Upravičene zahteve prebivalcev Trate, da bi dobili končno le svojo trgovino, se bodo verjetno kmalu uresničile. Te dni bo v pripravi za gradnjo trgovine razpravljala tudi KS.

Na svečanosti so podelili tudi nagrade jubilarom, ki so v kolektivu 10, 20 ali 30 let, priznanja udeležencem tekmovanja kovinarjev Slovenije, priznanja najbolj prizadevnim delavcem v tozdih in skupnih službah ter najboljšim športnim ekipam in posameznikom. V kulturnem delu svečanosti so nastopili Ribniški oktet ter recitatorji, pevci, kitaristi in ritmična skupina gimnazije.

Iz Mozlja

MLADI DELAJO — Mladinci Mozlja so sodelovali pri urejanju klubskega prostora in se udeleževali ostalih akcij na območju krajevnega odbora Mozelj. Vse akcije v oktobru so posvetili 10. kongresu ZSM. Res pa nekateri člani raje gledajo, kot delajo. Zato jih delovni člani upravičeno kritizirajo.

AVTOBUS DO KOČEVJA — Kritika krajanov Mozlja leti tudi na račun SAP, ki nikakor ne odpre lokalne avtobusne proge Kočevje—Mozelj. Dosedanje prošnje niso zalegle. Zdaj bodo predstavniki Mozlja poslali novo. Upajo, da bodo tokrat uspeli, saj jih podpira okoli 30 delavcev iz Mozlja in ostali krajanje.

torji, pevci, kitaristi in ritmična skupina gimnazije.

J. PRIMC

35 LET KASNEJE — Odposlanci Kočevskega zbora so se po 35 letih spet zbrali v nekdanjem Sokolskem, danes Šeškovem domu in tako skupaj z domačini in drugimi gosti počastili spomin na ta pomemben dogodek. (Foto: Primc)

100 let krotilcev rdečega petelina

Pred 100 leti vsak 16. občan gasilec, danes pa šele vsak 250.

Kočevje je popolnoma pogorelo 1469, ko je bilo še trg. Na prostoru, kjer je mesto še sedaj, je prvič pogorelo leta 1596, zadnji veliki požar pa je v mestu izbruhnil v začetku 1878 in prav tega leta, se pravi natančno pred 100 leti, je bilo ustanovljeno gasilsko društvo Kočevje.

Zaradi naštetih in drugih požarov, ki so močno prizadejali mesto, so meščani uvideli, da se lahko uspešno uprejo ognju le, če so dobro organizirani. Ustanovili so pripravljajni odbor in izdelali pravila Prostovoljnega gasilskega društva Kočevje, ki jih je 18. februarja 1878 deželna vlada za Kranjsko potrdila, že 23. marca 1878 pa je bil ustanovni občni zbor PGD.

Zanimive so nekatere primerjave med takratnim in današnjim stanjem v gasilstvu. Pred 100 leti je imelo PGD 102 aktivna člana (danes jih ima 32) in 70 podpornih (danes nobenega, je pa zato financiranje urejeno drugače). Leta 1878 je imelo mesto 1.660 prebivalcev, letos jih ima 8.032, kar pomeni, da je bil pred 100 leti vsak 16. meščan aktivni gasilec, danes pa je šele vsak 250.

PGD Kočevje je bilo od ustanovitve do odhoda Kočevjarjev leta 1942 izrazito nemško oz. kočevsko. Prvo leto obstoja so razvili prapor, leta 1883 pa kupili prvo ročno brizgalno.

Med prvo vojno, leta 1916, so se kočevski gasilci odzvali pozivu, naj dajo vse bakrene in medeninaste predmete oz. dele gasilske opreme za potrebe vojske. Tako je gasilstvo precej zamrlo, zato pa so se gasilci začeli ukvarjati s prvo pomočjo, prevažanjem bolnikov, so-

delovali so pri javni zdravstveni pomoči, šolali bolniške strežaje itd.

Po vojni, 1919, se PGD ni vključilo v Jugoslovansko gasilsko zvezo. Vendar je kljub temu vedno pomagalo povsod, kjer je bilo potrebno, tudi Slovencem. Člani so celo tekmovali, da bi se kar najbolj izkazali. Sicer pa so Kočevjarji in Slovenci v glavnem dobro sodelovali, dokler jih ni zmešal naci-fašizem.

Ko so Kočevjarji leta 1942 odšli, so odnesli s seboj precej gasilske opreme ali pa so jo posknili. Gasilski dom je bil med vojno porušen.

Po vojni je Anton Novak našel skrito gasilsko brizgalno. Jože Stopar starejši se je posebno izkazal pri obnovitvenih delih doma, Anton Artač pa pri popraviljanju motorke. Gasilstvo je napredovalo in leta 1948 je imelo PGD že 3 brizgalne in 450 m cevi.

V zadnjih desetih letih sodeluje kočevsko GD pri gašenju 8 do 14 požarov na leto, ki izbruhnejo v mestu ali pa tudi na območju drugih GD. Pogosto, če so požari majhni, krenejo na gašenje s „tihim“ alarmom, le če je požar večji je potrebnih več gasilcev, vključijo sirenjo.

JUBILEJ DRUŠTVA — Na nedavni proslavi 100-letnice GD Kočevje je predsednik SIS za varstvo pred požari Danilo Vučič pripel spominski trak na prapor društva. (Foto: Jože Primc)

KOČEVJSKE NOVICE

MADE PLESALKE – Skupina za izrazni ples (na fotografiji) skupaj z ostalimi skupinami MKUD „Matej Bor“ kočevske gimnazije nastopa na raznih prireditvah. Pred kratkim se je predstavila za praznik kovinarjev delavcem Itasa in požela precejšen uspeh. (Foto: Primc)

Kočevje: premalo varuhinj

Težave pri uvajanju varstva dojenčkov na domu

Varuhinj otrok na domu potrebuje skupnost otrok. V varstveni ustanovi varstva v Kočevju, a sta se prej avtorji na razpise le dve. V ustanovi varstva (VVZ) starih od 8 mesecev do 100 prošenj za varstvo, ki jih zaradi pomanjka prostorov v vrtcu in drugih ne morejo sprejeti v varstvo. Zato sta skupnost otrok in varstva in VVZ sklenili organizirati varstvo otrok v varstvenih družinah.

Varuhinja, se pravi ženska, ki se mora varovati otroke, bi bila imela pri VVZ, delo pa bi moralo biti na svojem domu. Zato bi imela sklenjeno delovno pogodbo za določen čas, po katerem bi bilo treba pogodbu obnoviti. Kljub grad-

nji vrtecev bodo varuhinje na domu še dolgo potrebne tudi zato, ker število rojstev na območju Kočevja iz leta v leto narašča in se je od števila 198 v letu 1971 dvignilo kar na 282 v letu 1976 (za lani še ni točnih podatkov). Varuhinji teče delovna doba, saj je pokojninsko pa tudi zdravstveno zavarovana. Seveda pa mora varuhinja izpolnjevati določene pogoje. Biti mora zdrava in imeti pravilen odnos do otrok. Stara ne sme biti pod 21 let in ne nad 60 let. V varstvo mora sprejeti najmanj 4 in največ 6 otrok.

Delovni čas varuhinje traja od 5.30 do 15.30, lahko pa po dogovoru tudi drugače. Če zbolijo, lahko dobi za varstvo drugo osebo (ki jo nato plača VVZ) ali pa pride varovat otroke varuška iz vrtca. Varuhinji pripada tudi letni dopust, ki traja najmanj 18 delovnih dni.

Dohodki varuhinje za enega otroka so za 26 delovnih dni na mesec naslednji: 538,50 din kot osebni dohodek za 42-urni delovni teden in 150 din (na podeželju) oziroma 120 din (v mestu) za delo preko rednega delovnega časa. Razen tega plača VVZ varuhinji še po 100 (v mestu) oz. po 120 din (na podeželju) za uporabo prostorov in opreme.

Malo plena, veliko veselja

Tekmovanje in srečanje kočevskih ribičev ter vlaganje rib v Kolpo je snemala tudi TV Zagreb

Ribiška družina Kočevje je 8. oktobra organizirala tekmovanje na Kolpi, in sicer v lovu največjega salm: da (plemenite ribe) in največjega ciprinida (krapovca). Medalje so lahko podelili le „salmonidarjem“, ker „ciprinarji“ niso uplenili niti repa oz. plavuti.

DROBNE IZ KOČEVJA

KAJ JE S STADIONOM? – Športni stadion v Kočevju ni dokončan, kar občutijo posebno športniki, vidijo pa tudi občani. Radi bi zvedeli, kaj je pravi vzrok za to, saj krožijo različne govorice. Prav bi bilo, da bi v tej zadevi dali občanom pojasnilo iz prvega vira.

MALO GOB – Jurčkov in lisič dobijo naši gobarji zelo malo. Kdor gobe dobro pozna, bo ugodno izkoristil sezono za štorovke, ki rastejo od oktobra do konca aprila. Gobarji, ki vedo za prava mesta, jih že sedaj pridno nosijo domov, posebno s Slemen in z Grmade nad Ortnekom. V novembru bodo rastle tudi že bukove ostrige, ki so tudi koristne.

SPORTNI DAN – Sončno jesensko vreme so izkoristile 11. oktobra tudi naše osnovne šole. Vsi razredi so imeli športni dan oz. pohode v naravo. Verjetno je bil to letos zadnji športni dan.

Kakšna naj bo KS?

Se vedno ni razčiščeno vprašanje, če naj bi imeli v mestu Kočevje z ozirom na veliko število prebivalcev (okoli 8.000) eno ali več krajevnih skupnosti. Ne vedo tudi, kakšne so izkušnje drugih, podobno velikih mestnih KS.

V prid ustanovitvi več KS v mestu govori več dejstev. Tako bi v samoupravo pritegnili več občanov. Zagovorniki tega mnenja opozarjajo, da zdaj krajevna samouprava niti ni preveč privlačna, ker občani z enega območja mesta razpravljajo oz. poslušajo razprave o problemih v drugem območju mesta, kar jih ne zanima. Zato tako trdijo zagovorniki te teze – je obisk na zborih občanov slab. Podobno so ugotavljale tudi razne organizacije, ki delujejo za celotno območje mesta, in so krivdo za nedelavnost pripisovale dejstvu, da so prevelike, ker niso ustanovljene po območjih mesta.

Spet drugi pa se zavzemajo, naj bi bila za vse mesto le ena KS, kot je zdaj. Ti opozarjajo, da je precej takih zadev, ki se jih ne da cepiti po mestnih območjih, kot: pokopališka dejavnost, ceste, Rinja, ljudska obramba itd. Se pravi, da bi morali kljub morebitni razdelitvi mesta na več KS le imeti še en organ (uskklajevalni svet oz. odbor?), ki bi deloval za vse mesto. Vprašanje pa je tudi, kako izbrati dobra vodstva za več KS v mestu, ko so včasih težave, kako dobiti za eno dobrega, vestnega in sposobnega predsednika.

Občani naj bi o vsem tem razmislili in skušali najti rešitve že med letošnjimi razpravami o volitvah novih vodstev SZDL. KS bo nato pripravila predlog novega statuta, ki bo dan v javno razpravo v začetku prihodnjega leta. Razprava bo trajala do 1. maja 1979.

J. PRIMC

ŠE ENA PROIZVODNA DVORANA – RIKO Ribnica – tozd RIKO STROJ gradi v Ribnici še eno proizvodno dvorano, ki bo letos dokončana. Prihodnje leto bodo zgradili proizvodno dvorano še v Loškem potoku. (Foto: J. Primc)

RICOMAG že dela cestne valjarje

Zdaj gostuje v RIKOSTROJU, ta pa si gradi novo proizvodno dvorano

RIKO Ribnica gradi 2.500 kv. m veliko proizvodno dvorano, v kateri bodo izdelovali traktorske in kamionske nakladalnike. Dokončali jo bodo že letos, januarja pa se bo v njej začela proizvodnja. Gradbena dela – gradijo jo GD Grosuplje – bodo veljala 16 milijonov, oprema in stroji pa še okoli 6 milijonov. Investitor je tozd RIKOSTROJ.

Uspešno je začel s proizvodnjo tudi tozd RICOMAG, ki je bil ustanovljen z novim letom. V njem izdelujejo v sodelovanju s tujim partnerjem štiri tipe dvojno vibracijskih cestnih valjarjev. Vse te valjarje prodajo

doma. Razen tega delajo še nekatere dele za valjarje, ki jih izvažajo.

V tem tozdu je trenutno zaposlenih 14 ljudi, predvideno pa je, da bo delalo kasneje celo 65 ljudi. Tozd RICOMAG nam-

reč zdaj gostuje v največji hali tozda RIKOSTROJ, v kateri zaseda približno četrtno prostora. Ko bo RIKOSTROJ del svoje proizvodnje preselil v novo halo, bo RICOMAG dobil še nekaj prostora oz. skupno približno tretjino hale.

RICOMAG je tozd RIKO, ki je bil ustanovljen na osnovi skupnih vlaganj. Tuji partner Bomag iz Zahodne Nemčije vlagajo po pogodbi v ta tozd 49 odstotkov sredstev, RIKO 33,5 odstotka, Commerce Ljubljana pa preostalih 17,5 odstotka. Na osnovi te pogodbe je RIKOSTROJ tudi odstopil del proizvodne dvorane, Bomag pa je v glavni sam oskrbel za to tovarno skoraj vso potrebno opremo oz. stroje, kar v sedanji, prvi fazi predstavlja vrednost okoli 10 milijonov dinarjev, v končni pa okoli 40 milijonov.

J. PRIMC

Kako do pravih stanarin?

S samim podržavljanjem ne bomo nikoli dosegli ekonomskih stanarin – V stanovanjskem gospodarstvu uveljaviti samoupravo in kontrolo

Poročali smo že, da je izvršni svet občine Ribnica razpravljal o predlogu samoupravne stanovanjske skupnosti (SSS) Ribnica, po katerem naj bi do leta 1982 uveljavili ekonomske stanarine. V praksi to pomeni, da bi se stanarine od letos pa do leta 1982 podražile za okoli trikrat oz. za povprečno enosobno stanovanje od 370 na 1.108 din, za povprečno dvosobno stanovanje od 535 na 1.600 din in za povprečno trisobno stanovanje od 698 din na 2.088 din. Dejanska stanarina znaša letos za kv. meter 9,59 din, v letu 1982 pa naj bi bila 28,67 din.

bolj zainteresirani, da bodo učinkovito vzdrževali stanovanjske stavbe.

J. PRIMC

RIBNIŠKI OKTET – Pred kratkim je začela nastopati nova pevska skupina „Ribniški oktet“, v katerem poje tudi znani pevec Tone Kozlevčar. Oktet je z uspehom nastopil na nedavnem koncertu v Ribnici, nazadnje pa na prazniku kovinarjev v Itasu Kočevje, od koder je ta posnetek. (Foto: Primc)

RIBNIŠKI ZOBOTEREBCI

GREMO V KINO – V kinu doma JLA v Ribnici bodo ta teden naslednji filmi: danes, 19. oktobra, „Prluškovanje“; 21. in 22. oktobra „Goldfinger“ (matineja „Pustolovščine nekega velikana“); 25. in 26. oktobra „Močnejši od strahu“.

SRNJAK V ZANKI – Pri vasi Lipovec so 5. oktobra popoldne našli otroci, ki so se tam igrali, v zanko ujetega srnjaka. Ujet je bil že 3 do 4 dni. Lani so našli v zanko ujetega srnjaka v Makošah. Krivolov se ni izumrl.

NOČNI IZPOSODJEVALEC – Ivan Poje iz Trubarjeve ulice v Ribnici je 8. oktobra ob 4. uri zjutraj sporočil postaji milice, da mu je izpod balkona izginil avto. Dve uri kasneje pa je sporočil miličnikom, da je avto spet tam, v njem pa je vse razmetano, kontaktne žice pa so pretrgane in prevezane. Na tem območju je to v kratkem že druga stara „škoda“, ki je bila tako „izposojena“.

KDO JE BREZ COPAT? – Ribniški miličniki imajo 12 parov copat znamk Adidas in Puma, ki so jih odvezli šolarjem, ki so copate kradli soščem. Tisti, ki so torej znani, okrađeni pa lahko dobe copate pri miličnikih. Te copate so bile ukradene že spomladi.

NAŠLI MRTVEGA – 46-letnega Viktorja Zabukovca iz Vinic 36 so našli 28. septembra zjutraj mrtvega pri domačem skednju. Bila so razna ubijanja, kako je nastopila smrt. Uradni zdravniški izvid pa pravi, da je umrl zaradi podhladitve v vinjenem stanju“.

TELEFONIČNA TATICA – Iz Lazov 6 v občini Ljubljana-Moste-Polje se je 30. septembra pripeljala v Ribnico Marija Ana Cerkevnik, stara 41 let. Med 9.30 in 10. uro je zagrešila kar 5 tatvin. Najprej je v trgovini Železnina ukradla lonce, vredne 100 din, nato pa v trgovini Izbara jopo in gomolje za rože ter še nad 100 din iz denarnice prodajalke Marije Tanko in iz denarnice Anice Turk. V trgovini Sadje-zeleznjava je iz denarnice prodajalke Angelce Vidervol vzela bankovce za 1.000 din. Medtem ko se je pečevala proti domu, so jo miličniki sneli iz avtobusa v Velikih Laščah. Povsode je kradla tako, da je zaprosila, če gre lahko telefonirati, nato pa je kradla v prostoru, kjer so pustili samo pri telefonu.

Čeprav smo že davno izglašovali samoprispevek, fasade še vedno krase parole „Glasujmo ZA“ in druge, ker so napisane z oljnato barvo.

Razpišimo še en samoprispevek za odstranitev teh napisov.

medved odgovarja

Zakaj kočevski ribiči na plovilih doma in drugod ne lovirajo le zato, ker žele imeti naravo in predvsem

HALA RIKO BO

V Loškem potoku je RIKO Ribnica že pred več leti nameraval zgraditi proizvodno dvorano, a še danes ne stoji, ker je vedno prišlo kaj vmes. Zdaj pa pri RIKU zatrjujejo, da je ves potrební denar zagotovljen in da bo hala zgrajena že v prihodnjem letu. V njej bo v prvi fazi delalo 35 ljudi. To bodo v glavnem domačini, ki se vozijo zdaj na delo v RIKO v Ribnico.

»Dolenjski list« v vsako družino

KOČEVJSKE NOVICE

ZAHVALA

V 81. letu starosti nas je nenadoma za vedno zapustila naša dobra botra in teta

MARIJA SAJE

z Dol. Kamenc 26

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in vaščanom za pomoč, izrečeno sožalje, podarjene vence in cvetje. Posebna hvala zdravniškemu osebju pljučnega oddelka bolnice Novo mesto, župniku za poslovilne besede in opravljeni obred ter vsem, ki ste pokojno spremili na zadnji poti.

Žalujoci: Joži z možem Jožetom in ostalo sorodstvo

V SPOMIN

Boleč je spomin na 22. oktober 1977, ko smo za vedno izgubili ljubljene sina in brata

DUŠANA KERKA

iz Vrbine pri Krškem

Še vedno mislimo, da si med nami vesel in nasmejan, toda neizprosna in kruta je resnica, da je to le še spomin. Tvoja mnogo prerana smrt je v našem domu napravila praznino, ki je ne bomo nikoli zapolnili. Hvala vsem, ki se ga spominjate ter obiskujete in krasite njegov prerani grob.

Žalujoci: mama Veronika, sestra Karmen, brata Boris in Stani ter Zorica

ZAHVALA

Ob smrti naše drage žene, mame in sestri

ANTONIJE ŽVEGLIČ

iz Stržišča pri Sevnici

se vsem sosedom, sorodnikom in znancem iskreno zahvaljujemo za izraženo sožalje, za podarjeno cvetje in vence, za obisk v mliški vežici in za udeležbo na pogrebu. Še posebej gre zahvala sodelavcem Kmetijskega kombinata Sevnica za veliko pozornost in za podarjene vence, duhovnikoma za opravljeni obreda in poslovilne besede, delavcem Komunalnega podjetja za dostojno delo ob pogrebu in vsem ostalim, ki ste nam kakorkoli izkazali pozornost v teh težkih trenutkih.

Žalujoci: mož Miha, brat Ivan, hčerka Mija in sin Srečko z družinama ter vnuka Franci in Srečko z družinama

ZAHVALA

Ob nenadomestljivi izgubi brata in strica

JOŽETA KRAVCARJA

iz Novega mesta

se zahvaljujemo delovnemu kolektivu in političnim organizacijam LB-Temeljna dolenska banka Novo mesto, vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so nam stali ob strani in nam kakorkoli pomagali in sočustvovali z nami. Zahvaljujemo se vsem za podarjeno cvetje in vence ter duhovniku za opravljeni obred.

Žalujoci: sestra Milka z družino, bratje France z ženo, Stane in Lojze

V SPOMIN

21. oktobra bo minilo pet let, odkar nas je v 68. letu starosti zapustil skrbni mož, oče, stari oče, stric in svak

IGNACIJ HRASTAR

iz Poljan pri Mimi peči

Pust in prazen je zdaj naš dom brez tebe. In bolečina bo večno ostala v naših srcih.

Vsi tvoji

ZAHVALA

Ob tragični izgubi našega dragega moža, očeta, starega očeta, tasta, strica in svaka

ANTONA NOVAKA

iz Dvora 39 pri Žbk.

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so nam stali ob strani ob tem težkem udarcu, spremili pokojnika na njegovi zadnji poti, mu darovali vence in cvetje in nam izrekli sožalje. Posebno se zahvaljujemo za pomoč vaščanom Dvora in Jame, tov. Romanu Vovku ml., Nadi in Stojanu Jakovljevič, govorniku Ivanu Božiču, župniku za opravljeni obred in govor, stanovskim tovarišem - gozdarjem, ki so ga ponesli v njegov prezgodnji grob ter pevcem in upokojencem za spremstvo umrlega.

Iskrena zahvala za darovane vence GG-tozd Gozdarstvo-Straža, Sindikalni organizaciji in sodelavcem „Iskre“ tozd KE-KO Žužemberk, sostanovalcem iz Žužemberka ter sindikalni organizaciji TVT „Novoles“ Straža. Vsem še enkrat iskrena hvala.

Žalujoci: žena Marija, hčerki Anica in Boža z družinama ter drugo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta, starega očeta, brata in strica

JULIJA JAKLIČA

iz Šentruperta

se najiskreneje zahvaljujemo vsem sorodnikom sosedom in prijateljem za izraženo sožalje in podarjene vence in cvetje. Posebno zahvalo smo dolžni dr. Ostojiču in strežnemu osebju ožiljnega oddelka kirurške bolnice Novo mesto, SOB Trebnje, IMV Mirna, krajevnim organizacijam ZB NOV, ZVVI, DP Šentrupert in org. internancev z Mirne, govornikom tov. Maksu Kurentu, Jožetu Bizjaku in Jožetu Zakrajšku za poslovilne besede, pevcem, župniku za opravljeni obred in vsem, ki ste dragega pokojnika spremili do njegovega zadnjega doma.

Žalujoci: žena Fani, sin Julij in hčerka Fani z družinama, bratje in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob nenadni in boleči izgubi dragega moža, očeta, starega očeta in strica

ANTONA KELVIŠARJA

iz Novega mesta

se najiskreneje zahvaljujemo sorodnikom, sosedom in znancem za podarjene vence ter vsem, ki ste nam izrekli sožalje in sočustvovali z nami. Hvala vsem, ki ste pokojnika v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti. Zahvaljujemo se godbi in pevcem ter govorniku tov. Zagorcu za poslovilne besede ob odprtem grobu. Posebna zahvala internemu oddelku bolnice Novo mesto, ZZB NOV Novo mesto, sodelavcem tovarne zdravil Krka, SGP Pionir, Industriji obutve Novo mesto, družini Burgar in Horvat.

Žalujoci: žena Manja, sinova Toni in Miran z družino, hčerka Danica, brat Jože, sestra in brata z družinama ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Po dolgi in mučni bolezni nas je v 43. letu starosti za vedno zapustil naš dragi mož, oče in sin

ZVONKO KODEH

iz Sel pri Zburah 3

Najlepše se zahvaljujemo sosedom, sorodnikom in prijateljem za vsestransko pomoč, za izrečeno sožalje in podarjene vence. Posebno se zahvaljujemo internemu oddelku bolnice Novo mesto za lajšanje bolečin.

Žalujoci: vsi njegovi

ZAHVALA

V 81. letu starosti nas je za vedno zapustil naš dobri ata in stari ata

VALENTIN MIHELIČ

Stara cerkev 18

Zahvaljujemo se vsem sosedom in znancem, ki so ga med težko boleznijo obiskali in mu nudili kakršnokoli pomoč. Hvala delavski godbi ter župniku za opravljeni obred in vsem, ki ste ga v tako velikem številu spremili k zadnjemu počitku. Zahvaljujemo se za podarjene vence LIK Kočevje in TOZD žage, GD Stara cerkev, sosedom iz ulice, OŠTO in sodelavcem štaba TO in LO Domžale.

Žalujoci: sinova Franc in Tone z družinama ter hčerki Ivanka in Micka z družinama

V SPOMIN

Boleč je spomin na 23. oktober, ko bo minilo leto dni, odkar je v cvetu mladosti, star komaj 16 let s svojo tragično smrtjo zarezal neizbrisno globoko rano v naša srca naš nepozabni sin in brat

DUŠKO PRAZNIK

z Vrhovega pri Žužemberku

Daleč si, a vendar živiš z nami, mi pa se tiho sprašujemo, zakaj te je usoda iztrgala sredi neutrudnega dela, polnega načrtov, želja in ljubezni po življenju. Ne moremo verjeti, da te ni. Tvoji koraki se še slišijo, tvoj glas odmeva, oči še žarijo in usta kot da govori. Skratka, tvoj lik je še živ pred nami, a tvoj grob nemo priča, da si se za vedno poslovil. Nemo priča, da smo te imeli radi, ker te še vedno obiskujemo. Ti pa molčiš in ne slišiš naših klicev, ne čutiš prelitih solza, ne vidiš potrlih src, vonj tisočih cvetov te ne prebudi, ker je usoda tako kruta. Vsem, ki prihajate na njegov mnogo prerani grob in se ga spominjate ter mu prinašate cvetje in sveče, najlepša hvala!

Za vedno neotolajživi: mama, ata, sestra in brata

HOTEL METROPOL

vas vabi, da obiščete

• sauno

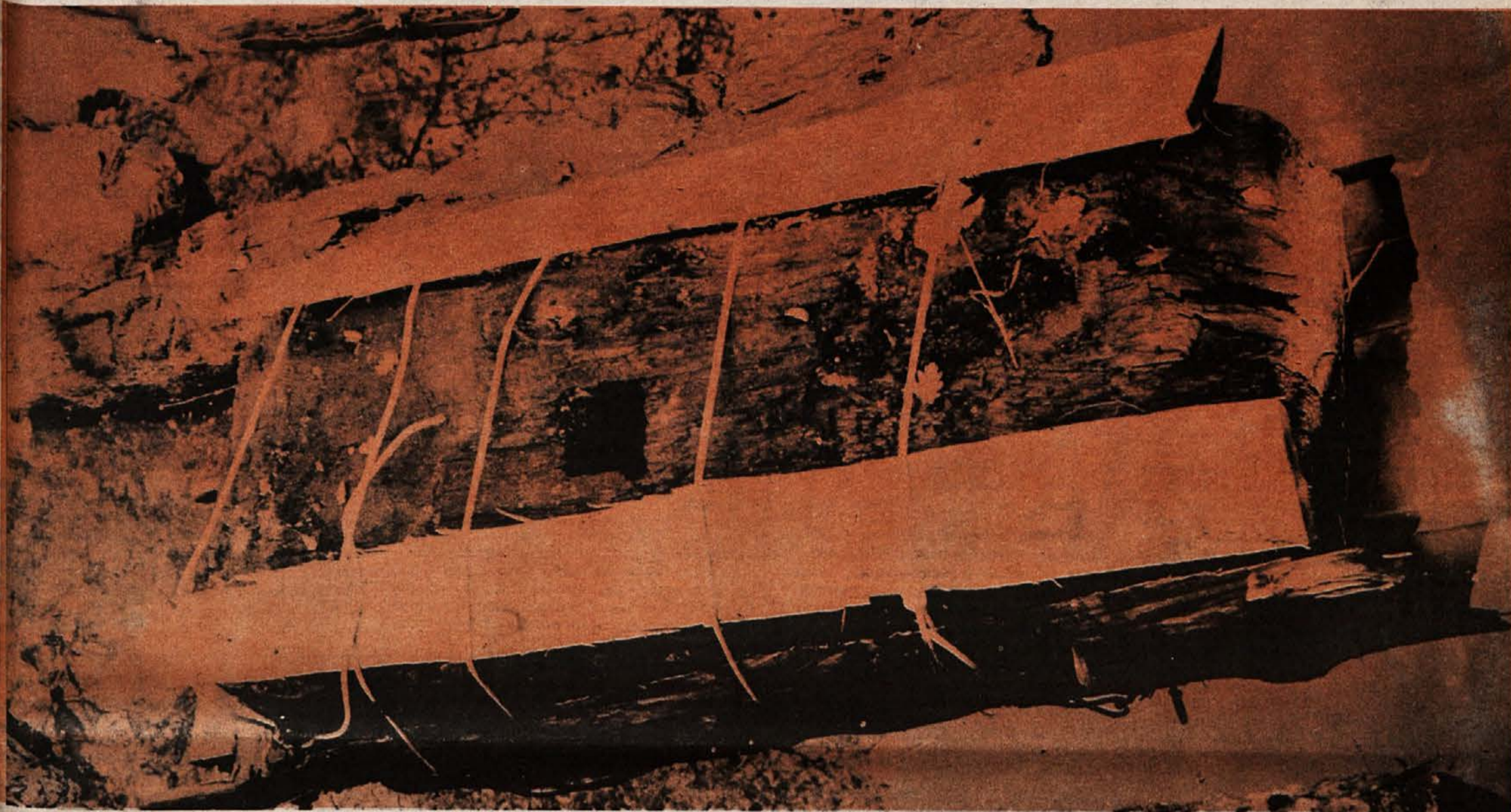
• kozmetični salon in

• pedikuro

v prostorih novega hotela v Novem mestu

REZERVACIJE:

☎ 22 226, 21 447

RIMSKI LES
IZ CISTERNE

7. oktobra so se za letos končala arheološka izkopavanja v rimski naselbini, znani kot Ajdovski gradec, nad vasico Vranje pri Sevnici. O teh delih poročamo že vrsto let, kot se pač odvijajo glede na razpoložljivi denar in čas naših arheologov (sprva so jim pomagali tudi nemški vrstniki).

Vasica Vranje je le borih pet kilometrov daleč od Sevnice. Pot do tja se odcepi na drugi strani Lončarskega potoka ob gostilni Kragelj (cesta Sevnica - Brestanica). Do Lončarjevega dola je sedaj cesta razen manjših presledkov asfaltirana. Sevniški planinci so 455 metrov visoko osamelo kopo vključili v tako imenovano občinsko trimo pot. Na hrib je mogoče naravnost po strmini, ki so jo uhodili dodobra že arheologi, domačini in vse številnejši obiskovalci. Kdor si vzame malo več časa, lahko pride tja tudi po kolovozu okrog hriba. Po tistem, kar bo tod videl od pokrajine, mu zaradi nekoliko daljše poti prav gotovo ne bo žal.

Dr. Peter Petru je za obiskovalce vse nazorno popisal v 52. zvezku Vodnika po kulturnih in naravnih spomenikih Slovenije leta 1975.

Arheologi - akcijo je spet vodil dr. Petru - ravnatelj Narodnega muzeja iz Ljubljane, so letos med enomesečnim delom opazili, da prihaja kar precej obiskovalcev iz vseh vetrov opremljenih s to knjižico. Kot smo poročali že

lani, je tudi letošnja pozornost pri izkopavanjih veljala velikanski vodni cisterni, ki so ji tokrat tudi prišli do dna. Lani so morali namreč dela zaradi slabega vremena prekiniti. Marsikaj od dosedanjih najdb bo 11. novembra na ogled ob prazniku sevniške občine na priložnostni razstavi na sevniškem gradu, kjer je že manjša razstava. Celó za današnje pojme velikanska cisterna (4x5 metrov, z globino 7 do 8 metrov) vzbuja spoštljiv vtis, saj je držala kar tisoč kubikov vode. Strah je moral vsekakor že tedaj imeti velike oči. Rimskim velikašem, ki so si ob propadu rimskega imperija in prihodu naših prednikov skušali v tej samoti ohraniti življenje (kar jim seveda ni uspelo), vsaj pitne vode ni zmanjkalo. V dolini ne manjka bistrih potočkov, kopasti hribček pa je res brez vode.

Timotej Knific, arheolog s filozofske fakultete ljubljanske univerze, ki je bil tam s študenti tudi zadnji dan letošnjih del, ni skrival radosti ob letošnjih najdbah. Kot je povedal, sicer ne gre za velike najdbe, kakršne si radi zamišljamo kot bolj ali manj naključni obiskovalci arheoloških najdišč. Po vsej verjetnosti bo znanosti največ povedal najdeni les, kot rečeno, iz časov okrog 6. stoletja našega štetja. Nadrobne preiskave tega lesa - celo s pomočjo tujih dragih naprav utegnejo trajati tudi tri leta - bodo omogočila, kot pravi Knific, pristen stik s ta-

kratnim človekom. Ob pogledu na te črno ožgane, neobgljene kose - če bi se osušili, bi se v pretežni meri precej sesuli v neraben prah - se zdi laikom kaj takega skoraj neverjetno. Vešče oko arheologov seveda marsikaj razbere iz takega lesa. „Na podlagi tega lesa je mogoč sila natančen postopek datiranja. Obdelava - spoji so bili opravljeni z lesenimi klini, ki so npr. bolj odporni, kot bi bili železni žebelji, ker ti na zraku oksidirajo - kaže na dobro znanje tedanjih tesarjev. Izkopavanja so naše domneve potrdila, da je bila celotna cisterna narejena po enotnem načrtu. Medtem je bila že enkrat porušena, to lepo ponazorujejo izkopene plasti. Čudoviti omet je bil tisti čas zato obnovljen. Cisterna nikoli ni bila povsem polna,“ je povedal Knific.

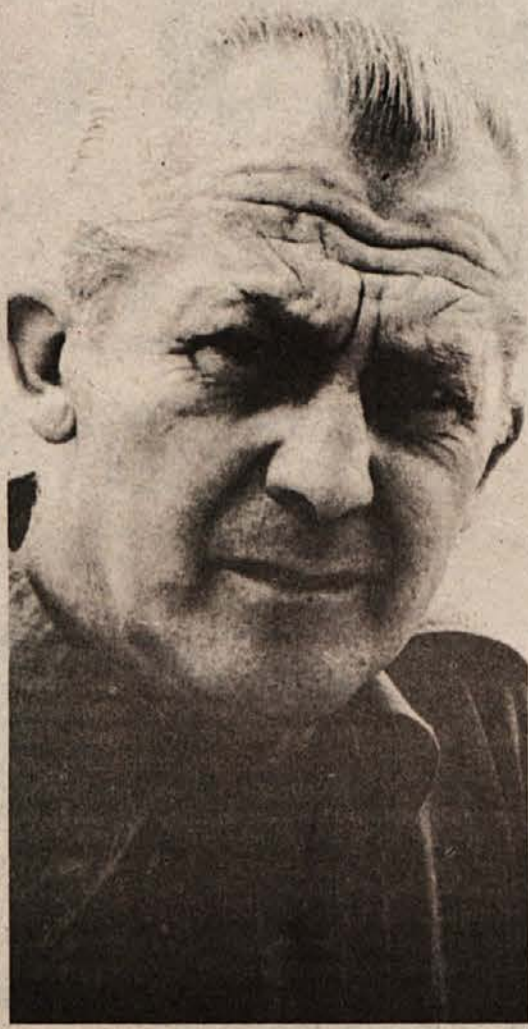
Ob pogledu na sedanji škripec, s katerim so delavci in študentje iz cisterne dvigali material in leseno kolesce iz rimskih časov, vidimo, da tehnika pravzparav ni storila tako neznanskega napredka. Našli so ostanke lestve, vedrice, (ena je bila izdolbena iz enega samcatega kosa lesa), pa tudi vitro za dodajanje vedrice. Raznih drugih drobnih lesenih najdb je bilo še na pretek. Blizu kmetije Kozmusovih se je za priročno zajezitvijo namakalo v vodi večje leseno korito iz tistih časov, kamor so zlivali vodo iz te cisterne, ki so jo dvignili, kot rečeno, s škripcem. S študijem ožganih delov ostrežja, ki so ob naskoku naših prednikov popadali v vodo, bodo arheolo-

gi in drugi strokovnjaki po vsej verjetnosti lahko rekonstruirali nekdanje ostrežje. Takšno naj bi zatem tudi postavili nazaj namesto sedanjega provizorija, ki šteti najdbo pred propadanjem, arheologom pa je omogočalo delo v letošnjem deževnem septembru.

Med drugimi najdbami je ob Kozmusovi kmetiji vzbujalo občudovanje več kamnitih najdb. Našli so nagrobnike s štirimi lepimi portreti, vse v kamnu. Rimljani so jih - očitno je, da že takrat ni bilo pravega čuta za spomeniško varstvo - vgradili kot gradbene elemente, saj so starejši od same naselbine. Najdeni kamniti ostanki so nasploh predstavljali močno plast v izkopanih ostankih. Zanimiva je tudi nagrobna arhitektura, ki je pripadala nekemu pisarju. Ostanki pričajo, da je bila cisterna skrbno pokrita. Kot rečeno, je ob naskoku naselbine in spremljajočem požaru vsa strešna konstrukcija in ostalo zgrmelo v vodo, in tako se je vse kupaj do danes ohranilo.

Prihodnje leto bodo nadaljevali z izkopavanji na vzhodnem pobočju. Tam se namreč kažejo ostanki hiš in stolpa. Takrat bodo dokončno očistili okolico vodnjaka, da bo tudi na zunaj vidna struktura zidu. Vsekakor zanimivo „zaklonišče“, ki pa, ko so padala cela mesta, ni moglo uiti srdi prihajajočih slovanskih in avarskih plemen.

DOBER DAN, DOLENJCI

JANEZ MAJNIK - DŽEMS

„Življenje pripada drznim,“ je kot posvetilo v knjigi napisal Janezu Majniku pisatelj Tone Svetina. Najbrž se ni slučajno domislil tega izreka, ampak kot dober poznavalec Majnikove mladosti in drznosti, ki mu je res nikoli ni manjkalo. Prav za prav moramo govoriti o Džemu, ker je Janez Majnik pod tem vzdevkom znan kot partizanski komandant in kot drznega Džemsa ga omenjajo tudi v več knjigah o NOB. Zakaj si je v Žužemberku rojeni Novomeščan,

doma iz nekdanje Kresije (zdaj Študijska knjižnica) nadel ameriško ime?

„Vzdevek se me je prijel že v peti gimnaziji, ko smo novomeški dijaki drli na ogled ameriškega filma o boksu. Ko smo potem tudi sami preizkušali večšine junaka na platnu, mi je prijatelj Miloš Hočevar začel praviti James. Nedolgo zatem me nihče od sošolcev ni drugače poklical. V partizanih sem obdržal vzdevek, ki sem

ga že imel, samo da smo ga začeli pisati fonetično.“

Eдинствен razgled na Piran in ves morski zaliv ima danes Janez Majnik iz svojega prav tako enkratno lepega, vendar brez razkošja urejenega doma, pa vendar pravi:

„Toži se mi po Dolenjski. Tam so tekla moja najlepša leta...“ Že se je začel spominjati vrstnikov iz gimnazije, s katerimi so bili najprej dijaška klapa, potem pa tovariši in sodelavci, aktivisti in soborci. „Imel sem srečo, da sem imel kot fantalin s še neoblikovano osebnostjo tako družbo, kot so bili Miloš Hočevar, Maks Petrič, Niko Šilih, Nada Midorfer in drugi, vsi napredno usmerjeni. Že od 16. leta dalje smo bili zavestno usmerjeni proti tedanjemu režimu, še bolj pa je to prišlo do izraza ob razpadu starojugoslovanske vojske. Začeli smo organizirano zbirati orožje. V Novem mestu so bile takrat kar tri take skupine: ena naša, levičarska, druga nacionalistično usmerjena in še neka tretja. Mi smo nosili ukradeno ali odvzeto orožje najprej k Sv. Ani (današnji Graben), od tam pa smo ga prenašali v šmihelsko hosto, kasneje še v Brezovico. Nekaj orožja smo imeli tudi na Marofu v Klemenčičevem grabnu. Te skupine so ena drugo kradle orožje, vendar smo ga imeli mi največ.“

Že takrat smo bili dobro organizirani, saj smo obiskovali tudi sanitetni tečaj v novomeški bolnišnici. Vodili so ga patri, ne da bi vedeli, zakaj se mladi tako zanimamo za prvo pomoč. Vse to je bilo v organizaciji partije kot priprava na oboroženo vstajo.“

Če bi drzni Džems, danes predsednik Socialistične zveze v občini Piran, vsaj glavne in najbolj pretresljive dogodke iz svoje partizansčine hotel opisati, bi lahko nastala še ena Ukana. Toda na kaj takega za zdaj ne pomisli. Sploh pa ima veliko tovrstnega današnjega pisanja (s tem ni mislil ravno na Ukano) bolj v želodcu, kot pa v čisljih.

„Čudno je, koliko partizanskih dnevnikov se danes pojavlja in na tej osnovi objavlja v partizanski literaturi, ko pa stari borci vemo, da nihče ni mogel vsa leta borbe pisati dnevnik, razen tega je bilo še prepovedano. Tudi jaz sem ga pisal prve čase, kot še marsikdo drug, toda maja 1943 sem ga v Zburah zažgal. Je bilo prenevarno, da bi kaj takega nosil s seboj in tudi ni bilo časa za pisanje. Jezi me, ker si skušajo nekateri danes v pisani besedi postaviti spomenik, ko pa dobro vem, da posameznik takrat sploh ni bil

drugega kot člen in verigi in da je bilo pomembno le delo celotne ekipe, kjer je deloval. Naj pišejo ali čisto zgodovino ali pa romane! Če pa je meja med obema zavrstema zabrisana, tega ne cenim. Tudi čas je danes že tako odmaknjen, da pisci ne morejo biti povsem objektivni. In tudi resnica ni nikdar črno-bela! Pisanje o NOB v stilu Karla Maya se mi naravnost upira. Včasih je tudi tako črno-belo pisanje odbijajoče za mladino, ker temu ne verjame. Zakaj bi se sramovali danes priznati, da smo partizani večkrat bežali in da je bila to celo naša taktika: napadi in beži! Sploh pa je značilno, da komandanti malo pišejo, več pa mulovodci o tem, kaj je takrat neki komandant mislil in storil... Če ima to kakšno ceno?“

Janez Majnik je šel januarja 1942 v partizane skupaj z Maksom Petričem. S sanmi sta se preko Soteske peljala do Jelenice na Rogu. Ker je že prinesel s seboj puškomitraljez, je postal puškomitraljezec, toda prej kot v letu dni je bil že komandant Belokranjskega bataljona. Njegove vojaške dolžnosti so se menjavale v brigadah, bil je načelnik obveščevalne v IV: operativni coni, namestnik komandanta slavne 14. divizije pa nazadnje komandant Tomšičeve brigade.

Z orožjem, večkrat lačen kot sit, premražen, je prikrižaril domala vse slovenske hoste in kolovoze in bil v teh letih šestkrat ranjen. Od tega samo v prvem letu partizansčine trikrat! Dvakrat so bile rane tako hude, da so ga mnogi soborci že odpisali, toda Džemsova mladost in volja do življenja sta bili močnejši.

— Pa ste bili res tako neustrašni? „Mlad sem bil in zaletav, pa tudi zares predrzen. Kar izzival sem smrt, vendar sem imel neverjetno srečo. Nekoč so me s strelom skozi trebuh, kar štejejo za smrtno nevarno poškodbo, borci nosili ves čas s seboj in me niso dali v bolnišnico. Tako sem sam hotel da bi ostal z njimi. Izlital sem se, ohranil pa spomine na neverjetno tovarštvo in nesebičnost borcev.“

Po težki prometni nesreči, ki jo je doživel že po letu 1960, ko je spet postal civilist, je moral kar za tri leta v bolnišnico. Spet je imel srečo, toda klima v osrčju Slovenije z zimo in mrzom ni bila več zanj. To ga je privedlo k morju. Zaradi posledic zmrznjenih nog v Rogu mora večkrat v naše Toplice, zaradi vsakoletnega srečanja s sošolci prihaja v Novo mesto, zaradi črnine in spominov pa k prijateljem v Belo krajino...

RIA BAČER

VOJAŠKI KOTIČEK

površinske ladje. Podmornice odlikujejo dobre manevrske sposobnosti, velika zanesljivost in udobje.

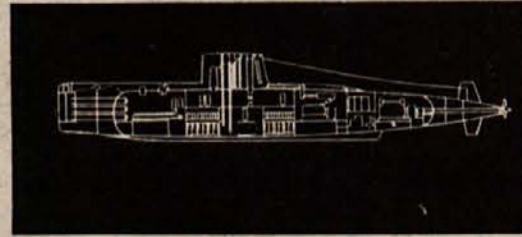
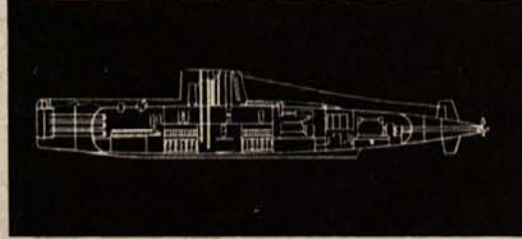
Ta 1500-tonska plovila so opremljena z naj-sodobnejšimi hidroakustičnimi napravami, ki odkrivajo cilje na morju in tudi pod gladino.

Podmornice te vrste se lahko spuste do 300 metrov globoko. Imajo po tri dizelske generatorje, dve akumulatorski bateriji s po 148 elementov in elektromotorje, ki delujejo zelo tiho.

Vsaka podmornica ima po šest torpednih cevi in 12 torpedov kalibra 533 mm. Torpede vodijo iz centrale za avtomatsko vodenje proti cilju preko kablja, v zadnjem delu poti pa se „zbudi“ v njihovih konicah glava za samousmerjanje. Torpede je moč uporabljati proti površinskim ladjam in podmornicam — glede na globino in hitrost nasprotnikovega plovila.

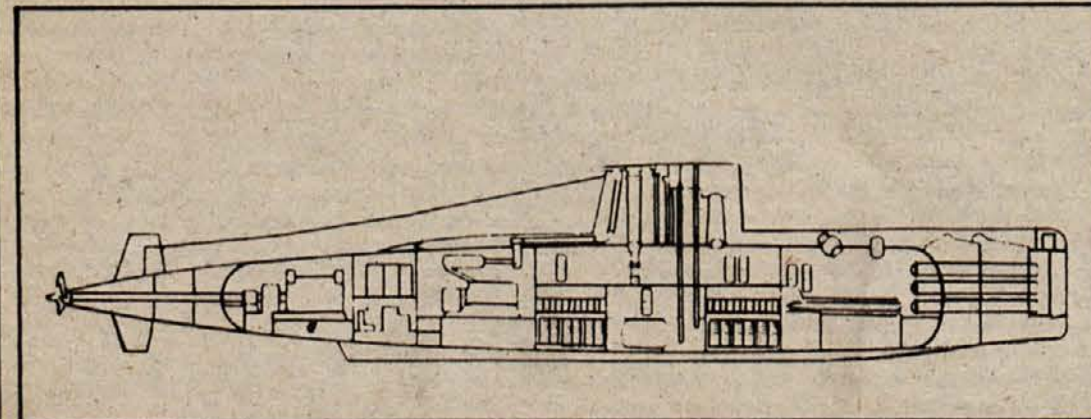
Posadka najnovejših italijanskih podmornic šteje 45 moških (7 oficirjev, 8 nižjih oficirjev in 30 mornarjev). Izpodriv podmornice na površini je 1450 ton, pod vodo pa 1631. Dolga je 64, široka 7, visoka pa 12 metrov.

G. T.

NOVE ITALIJANSKE PODMORNICE

V tržaških ladjedelnicah izdelujejo štiri podmornice novega tipa, od katerih so prvo „Nazario Sauro“ že splovili, kmalu pa bodo tudi drugo, ki ji bo ime „Cesare Battisti“. Gre za klasične podmornice, vendar se odlikujejo po tem, da lahko delujejo na območju, ki je pod močno nasprotnikovo kontrolo, usposobljene so za protipodmorniško delovanje in za napade na

MORNARIŠKI KOLT

Med najbolj razvpita orožja vseh časov šteje prav gotovo „legendarni“ mornariški kolt. Coltove tovarne so začele izdelovati mornariški model leta 1850 ali 1851, proizvodnja je tekla vse do uvedbe modela „P“, imenovanega tudi „pomirjevalec“. Ta je bil rojen leta 1873. V tem obdobju so izdelali v matični Coltovi tovarni v Hartfordu in Coltovi londonski podružnici več kot četrt milijona revolverjev M 1851, k temu pa lahko prištejemo še 40.000 nekoliko spremenjenih, izboljšanih mornariških revolverjev M 1861.

Ta samokres so enako radi uporabljali na prostanstvih ameriškega zahoda, v krimski vojni, na Japonskem, z njim je bila oborožena ruska tajna policija, predvsem pa sta ga ljubili obe strani v ameriški državljanski vojni. Zakaj?

Mornariški colt je bil šeststrelni, dober kilogram težak in z 19 centimetrov dolgo cevjo (19!) opremljen perkusijski revolver kalibra 9 milimetrov.

Ker je bil perkusijski, torej „na kapsel“, so ga morali polniti spredaj v bobnič, in to na dva načina: z razsutim smodnikom iz pločevinaste smodniške posode in ločenimi svinčenkami; bolj preprosto in hitreje pa ga je bilo napolniti s

papirnatimi naboji, pri katerih je nitratni papir združenal smodniško polnjenje s kroglo.

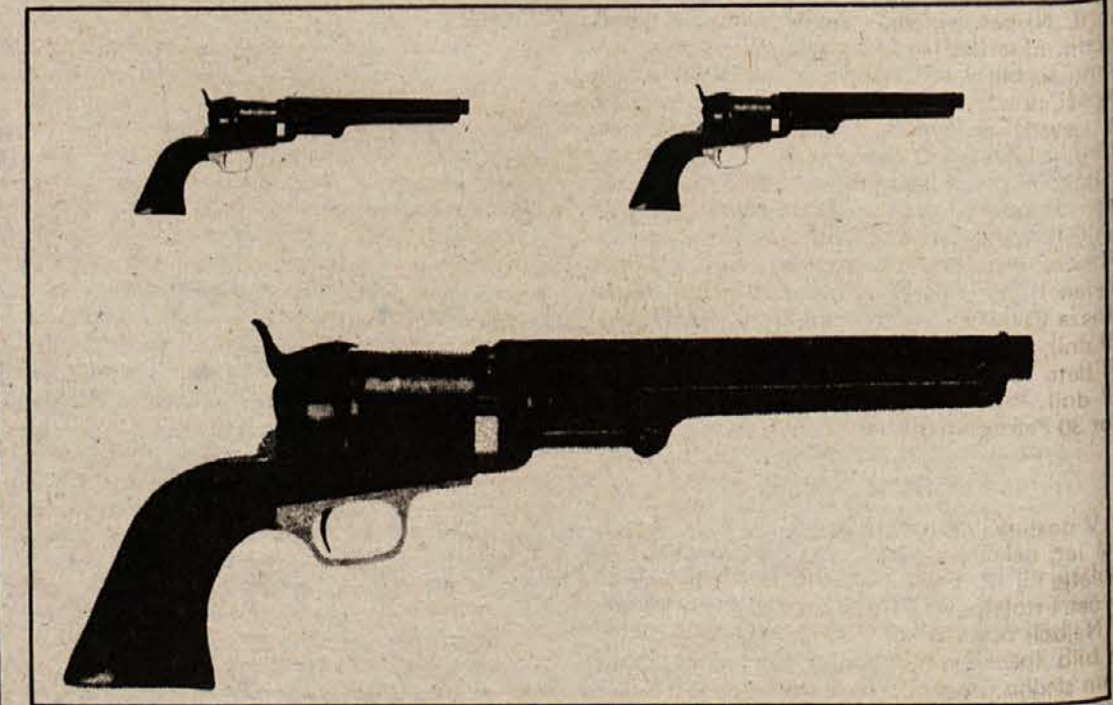
Po nabitju ležišč bobniča s smodnikom in svinčenkami (te so bile okrogle ali šiljaste), pričemer so si pomagali z nabijalnim vzvodom, nameščenim pod cev, je bilo treba namestiti še vžigalne kapice, sicer smodnika ni bilo mogoče vžgati.

Postopek, ki je očitno precej zamuden in siten. Precej hitreje je šlo, če je imel strelce pripravljene papirnate naboje. Ko pa je bilo orožje enkrat napolnjeno, je streljalo kot vsak današnji revolver s sistemom „enojnega delovanja“ (pred vsakim strelom je treba napeti udarno kladivce). Strelci so imeli zaradi počasnega polnjenja za pasom po več mornariških koltov. Tudi po tri ali štiri. Velja tudi omeniti, da je bil mornariški kolt v družini perkusijskih samokresov nesporen vladar.

Od kod revolverju ime? Zgodovinarji se o izvoru imena pripravajo še danes, čeprav so ta colt uporabljali tudi v mornarici, kar zadevo najlažje pojasni. Proizvajalec je namreč novorojeno orožje krstil za „rangersko pištolo nove velikosti“. Ime se ni obdržalo. Naziv „mornariški“ se je uveljavil kasneje, najbrž zato, ker ima večina mornariških coltov na bobniču gravuro-prizor iz pomorske bitke.

Naj bo tako ali drugače, nesporno je samo, da je bilo na svetu (gledano relativno) narejeno malo orožij, ki bi spravila na drugi svet tako veliko ljudi kot mornariški colt-pomirjevalec.

J. H.

Beseda papež izvira iz grške besede papas in pomeni oče. Doslej se je na prestolu Petra, Kristusovega apostola, zvrstil natanko 301 papež. V začetku je prebival v vatikanskem mestu v Rimu samo rimski škof, že v drugem in tretjem stoletju našega štetja pa so začeli rimski škofje stremeti za nadvlado nad drugimi krščanskimi škofi. Na temelju Nove zaveze so trdili, da je Jezus Kristus Petra edinega med apostoli imenoval za skalo svoje cerkve in nebeškega ključarja. Peter je bil škof v Rimu. Potemtakem imajo Rim in Petrovi nasledniki pravico do večje, vrhovne cerkvene oblasti.

Beseda papež je prišla v rabo z začetkom petega stoletja, ko je Rim še uveljavljaj svoj položaj svetega mesta. Najprej v devetem, nato pa dokončno v enajstem stoletju je prišlo do razkola med zahodno in vzhodno cerkvijo. Po razkolu je papež samo še poglavar rimskokatoliške cerkve.

VRHUNEC ZA KRIŽARSKIH VOJN

Za Inocenta III. je dosegla papeževa oblast vrhunec moči, kar se je posebej pokazalo v križarskih vojnah. Ko pa te vojne niso dosegle pričakovanega uspeha, si je Rim pomagal z inkvizicijo, ki naj bi ljudi držala v pokornosti cerkvi. Z Luthrom je prišlo v cerkvi do tretjega razkola, papeževi oblasti so se izmaknile predvsem nekateri germanske države. Proti odpadnikom so papeži ostro nastopili, izbruhnila je tridesetletna vojna (1618 do 1648). Po njenem koncu se je papeževa oblast v svetovnih razmerah precej zmanjšala.

Obdobje prosvetljenstva je zmanjšalo papežovo avtoriteto tudi pri duhovnih vprašanjih, Napoleon pa si je celo dovolil papeža Pija VI. zapreti v ječo, čeprav ga je prav ta papež okronal za francoskega cesarja. Vatikanski koncil leta 1869 je skušal papežovo avtoriteto spet dvigniti na najvišjo raven, in to z dogmo o papeževi nezmotljivosti. Velja ta dogma še danes, ko gre za verska in moralna določila ter vprašanja.

Kaj je pravzaprav papež, če je govor o naslovih. Papež je škof mesta Rim, metropolit rimske cerkvene pokrajine, primas Italije in patriarh Zahoda. Po učenju Cerkve je tudi Kristusov namestnik na Zemlji, samo papež lahko sklicuje cerkvene koncile, je vrhovni razsodnik v cerkvenih zadevah in vrhovni upravnik cerkvenih imetij. V mednarodnih odnosih ima status suverena, na temelju Lateranskih sporazumov je tudi suveren države Vatikan. Uradni naziv papeža je „Pontifex Romanus“ ali „Pontifex maximus“, sam sebe pa imenuje služabnika božjih služabnikov.

BILO JE TUDI 36 PROTIPAPEŽEV

Med papeži — doslej jih je bilo, kot že rečeno, eden več kot 300 — je bilo tudi 36 protipapežev. To se je zgodilo tedaj, kadar na volitvah novega naslednika na Petrovem prestolu ni bilo soglasja. Vsaka stran je izvolila svojega papeža. Cerkev pa je priznala le enega.

Zanimiv je primer Benedikta IX., ki je bil papež kar trikrat, od tega enkrat protipapež. Benedikt IX. so klicali tudi „otroški papež“. Prvič je bil izvoljen za Petrovega naslednika leta 1032, ko je bil star komaj enajst let. Vladal je do leta 1044, ko ga je zamenjal protipapež Sivester III. Leto kasneje je Benedikt spet sedel na stol, a le za leto dni, ko ga je zamenjal Gregor VI. Slednjega je leto kasneje nadomestil Klemen II., ki mu je bil naš Benedikt dve leti protipapež. Že kar zapleno!

Cerkve je 77 papežev razglasila za svetnike, zadnji svetnik med papeži je bil Pij X.

NASILNE SMRTI JIH JE UMRLO 24

V skoraj dveh tisočletjih papeževanja (apostol Peter je postal rimski škof leta 41) se je svetim možem pripetila še prenekatera zgoda in nezgoda.

V prvih tisoč letih rimske cerkve je na primer nasilne smrti umrlo 24 papežev. Sv. Petra so leta 67 križali v Rimu, njegov naslednik Lino pa je bil obglavljen. Četrty papež Klement I. je leta 100 kot suženj utonil v Črnem morju. Kalist I. je umrl od lakote v ječi; kar je ostalo za njim, so vrgli v studenec. Poncejano so leta 235 šibali do smrti. Njegov naslednik Anter je doživel enako usodo. Skratka: preganjanja kristjanov v starem Rimu so bili v več kot obilni meri deležni tudi papeži, pravzaprav rimski škofje. Zadnji papež, ki je (seveda po uradni zgodovini) umrl nasilne smrti, je bil leta 972 Benedikt VI.

Pokojni papež Janez Pavel I., prvi papež, ki o sebi ni govoril v množini („Mi, papež smo sklenili“), ni edini papež s kratko vladavino, pontifikatom. Najmanj časa je vladal cerkvi leta 752 Stefan II., ki je papeževal samo tri dni. Manj od Janeza Pavla I. so vladali tudi Sisijinj (leta 708 — 20 dni), Urban VII. (leta 1590 — 12 dni), Marcel II. (leta 1550 — 20 dni) in Leon XI. (leta 1605 — 17 dni). Približno po leto dni je papeževalo več kot 30 Petrovih naslednikov.

VODIJO JANEZI

V povprečju je vsak papež vladal okoli šest in pol let, najdlje, kar 31 let, pa koncem minulega stoletja Pij IX. Leon XIII. je bil na Petrovem prestolu četrto stoletja, Pij XII. 19 let, Pij XI. pa 17.

Najbolj pogosto ime med papeži je Janez. Teh je bilo (papežev in protipapežev) kar 24. Janezom sledijo Gregorji (16); Benediktov je bilo 15, Klemenov 14, Leonov 13, Pijev pa 12. Med

MOŽJE NA PETROVEM PRESTOLU

papeži je samo 90 različnih imen, zadnje novo ime si je izbral leta 1102 protipapež Albert. Imena prvega papeža Petra ni doslej uporabil še nobeden njegovih naslednikov. Skala je samo ena.

Njega dni so bili papeži tudi precej prešerni gospodje. Gostijam in dobri kapljici se niso odrekli niti v snu, ki ga je tako ali drugače lajšala lepa priložnost. Svojim otrokom so tu in tam podelili tudi kakšen kardinalski klobuk, seveda združen s posestvi. Iz te plejade papežev so najbolj znani Borgijci. Ta družina je dala dva papeža. Aleksander VI. je imel sina Cezarja in hčer Lukrecijo.

Zanimivo je nadalje, da so papeži nekoč lahko nosili tudi brado in brke, to so bili časi, ko je bil lahko kardinal star samo 12 let, škof pa šest ali sedem.

CESARJI ZOPER PAPEŽE IN OBRATNO

Naj iz dolge zgodovine mož na Petrovem prestolu omenimo še nekaj primerov sporov med božjo in posvetno oblastjo. Začel se je ta boj za časa Gregorja VII. v 11. stoletju. Z Gregorjem se je sprl nemško rimski cesar Henrik IV. Papež je namreč zahteval, da bo škofe in druge cerkvene oblastnike v prihodnje imenoval sam. Cesarskemu Henriku to ni bilo po volji, njegov politični vpliv bi bil s tem precej prikrajšan. Zgodilo pa se je, da je bil Henrik leta 1077 prisiljen ponižno in na kolenih prositi papeža za odpustanje. Gregor ga je najprej tri dni tlačil s pokoro, šele tedaj mu je dovolil poljubiti papeško copato. Cesarju! To se je zgodilo v Canossi. In še danes rečemo za nekoga, ki se je moral zelo ponižati, da je „šel v Canosso“

Tri leta kasneje so se Henrikove delnice dvignile, s poljubi in copato opremljenega Gregorja VII. je dal preprosto odstaviti. Gregor je kot begunec umrl v južni Italiji, Petrov prestol pa je zasedel cesarja Henrika protipapež Klemen III.

V bolj zgodnji zgodovini Cerkev (leta 304) je bil Rim kar štiri leta brez papeža, leta 687 pa sta bila dva preveč. En prvi in en protipapež! Celó po lateranskem koncilu, ko so dobili glasovnice samo kardinali in nekateri plemiči, se je pred drugo polovico XIII. stol. zgodilo, da je bil svet več kot dve leti brez papeža.

Pomemben datum za zgodovino papeških volitev je leto 1268. Klemen IV. je umrl, v Viterbu so volili novega papeža. Minevali so dnevi, tedni, meseci, eno leto, dve, še devet mesecev in dva dni. Takrat je prebivalcem mesteca prekipelo, volilce so morali namreč hraniti na svoje stroške. Koliko je takrat pojedel en dobro rejen prelat, še danes ni težko izračunati. Če bi meščani Viterba še kakšno leto čakali na novega svetega očeta, bi prišli na boben, zato so se raje razjezili in volivce zaprli v dokaj trdno poslopje, ki so mu prej razkrili streho (sonce in dež!), hranili pa so cerkvene kneze samo z vodo in kruhom.

Novi papež Gregor X. je rekel, da si to velja zapomniti, zato je izdal določila o strogi osamitvi volivcev novega papeža. Same volitve, prostor za volitve in zbor volivcev pa imajo od tedaj dokaj posrečeno ime „konklave“. V latinščini je „cum clave“ toliko kot „pod ključem.“

BREZ NEPOVABLJENIH GOSTOV

Po papeževi smrti obvestijo vse kardinale, ki živijo izven Rima, da lahko pridejo na volitve novega papeža. Čakajo jih 15 dni. Če ne pridejo vsi, lahko volitve odlože še za 3 dni.

V konklave lahko vsak kardinal vzame s seboj dva osebna služabnika, če mož boleha, tudi tri. Ob volitvah papeža Pavla VI. je bilo poleg kardinalov v konklavi še 75 služabnikov, 12 redovnic kuharic, en zdravnik, en lekarnar, en spovednik, dva brivca in prav toliko arhitektov.

Ko kardinali in pomožno osebje vstopijo, natančno pregledajo vse prostore, da ne bi kje tičal nepovabljen gost. Potem od znotraj in od zunaj zaklenejo vsa vrata, ključke dajo kardinalu komorniku rimske cerkve. Ven ne sme nihče, razen če je zelo bolan. Prav tako ne sme nihče vstopiti, izjema je lahko samo kardinal, ki je zamudil na volitve, ali kardinal, ki je začasnó odšel ven zaradi bolezni. V volilne prostore ne sme nobena pošiljka, prav tako ne ven.

Papeža lahko po določenih volijo na tri načine: po navdihu, z dogovorom in z glasovanjem.

Prvi način bi bil, če bi kateri od kardinalov še pred razpravo o kandidatu rekel: „Za papeža volim prečastitega gospoda N.N.“ To bi morali nato vsi kardinali po vrsti ponoviti. Izjem ne sme biti. Po drugem načinu bi vsi kardinali pismeno pooblastili troje, petero ali sedmero kardinalov. Ti naj izvolijo papeža, predlagalci pa bi odločitev potrdili.

Omenjena načina sta bila v zgodovini papeštva zelo na tanko v rabi, kar je tudi razumljivo.

ČRN IN BEL DIM

Najpogostejši je tretji način. Glasovanje ima več dejanj, katerim je skupno to, da vsak volivec na posebno glasovnico napiše svojega kandidata. Glasovnice zbirajo na posebnih pladnjih in jih dajejo v skrinjico. Glasovanje za samega sebe ni dovoljeno, morebitne zlorabe preprečuje posebna tehnika. Če vse poteka v redu, pregledovalci glasov ugotovijo, koliko je kateri od kardinalov dobil glasov. Če kardinal z najvišjim številom glasov ni dobil potrebne večine, je treba začeti znova.

Stare glasovnice zažgo na vlažni slami. Črnkast dim, ki se vije iz dimnika, pove rimskemu ljudstvu in vesoljnemu svetu, da papež še ni izbran. Če pa dobi eden od glasovalcev predpisano število glasov, zažgo glasovalne lističe na suhi slami, ki daje bel dim.

„Urbi et orbi“, danes bi rekli „Rimu in svetu“ je tedaj z belim dimom dano na znanje, da je papež izbran. V imenu kardinalskega zbora pristopi kardinal dekan in novega Petrovega namestnika vpraša, ali sprejema izvolitev. Če dobi pri-trdilni odgovor, ga pobara, katero ime si je izbral. Ko zve za ime, vpraša še za dovoljenje, ali sme z balkona obvestiti ljudstvo.

In ljudstvu je sporočeno. Habemus papam!

M. B.

GROB JANEZA PAVLA I.

Zemeljske ostanke papeža Janeza Pavla I. so po starem običaju položili v trojno krsto in jo shranili v grobnici pod baziliko sv. Petra. Krsta leži v bližini zadnjega počivališča papežev Janeza XXIII. in Pavla VI. Krsta Janeza Pavla I. je položena v kamniti sarkofag iz 15. stoletja, pokojnik je obrnjen proti ljudstvu.

Papež leži v krsti iz cipresovine, zaboje je brez slehernega okrasja, na njem je le križ iz ebanovine. Ta krsta je položena v svinčeno krsto, ki ima tri plošče. Na zgornji je križ in mrtvaško znamenje, na srednji papežev grb, na spodnji pa latinski napis: „Tuplo papeža Janeza Pavla I. Živel je 65 let, 11 mesecev, 11 dni. Vodil je katoliško Cerkev en mesec in tri dni. Umrl je 28. septembra v Gospodovem letu 1978.“ Prav take ploščice so na zunanji krsti, ki je iz hrastovega lesa.

Vatikanske grobnice ali kripte so v prostoru, ki je nastal, ko so pri zidanju sedanje bazilike dvignili tla za več kot 3 metre. Grobnice so stare in nove. V starih so predmeti in sarkofagi, ki so jih prinesli tja iz atrija Konstantinove bazilike, središče je tako imenovana Petrova kapela iz 9. stoletja. V novih grobnicah, ki se vrste okoli kraja, kjer je v baziliki glavni oltar (nad grobom apostola Petra), so razni, nagrobni napis, reliefi, mozaiki in oltarji. Tam je tudi grob Pija XII. in sarkofagi njegovih naslednikov. Tu sedaj leži Janez Pavel I., 147. papež, pokopan pod cerkvijo sv. Petra.

ŠTIRI LETA BREZ PAPEŽA

Kot že rečeno, je papeža v začetku volilo rimsko ljudstvo. Tretji lateranski koncil pa je leta 1179 sprejel nov pravilnik, papeža so pričeli voliti kardinali, ki so bili prej škofje. Slednje pa so postavljali posvetni vladarji.

Zveza med posvetno in versko oblastjo se ni smela pretrgati, vladarji so se še kako potegovali za vpliv na tiaro. Nikoli ni bilo prav lepih besed tudi o soglasju ali enotnem mnenju kardinalov. Nasprotstva med njimi so prešla celo v pregovor.

Moj prvi spomin na pesnika Župančiča seže za več kot pol stoletja nazaj, ko sem hodil v osnovno šolo. Najbrž smo obravnavali pri pouku kako njegovo pesem, pa nas je učiteljica vprašala, kdo je že videl Župančiča. Ker se nihče ni odzval, se je začudila: „Kako, da ga ne poznate? Vsako jutro, ko hodite v šolo, ga lahko vidite, ko se sprehaja pred dramskim gledališčem.“ Kako naj spoznamo med številnimi ljudmi, ki hodijo dan za dnem po ljubljanskem Gradišču, kateri med njimi je Oton Župančič, pa nam naša zanosita učiteljica, kolikor se spominjam, ni povedala. Res pa je, da mi je tedaj več kot Župančičeva pesem vilo spoštovanje do pesnika to, kar je učiteljica povedala zraven: „Župančič ne piše besede solnce z ‚l‘, kakor mi vsi, ampak kar sonce.“ In zato sem Župančiča še dolgo občudoval, ker si je lastil pravico, ki je mi šolarčki nismo imeli...

Leta so bežala in postal sem študent ljubljanske slavistike. Poslušal sem predavanja znamenitih profesorjev Prijatelja, Kidriča, Nahtigala in Ramovša in se kot večina takratnih članov slovenskega seminarja navduševal zlasti za sijajnega akademskega učitelja, slovstvenega zgodovinarja in esteta dr. Ivana Prijatelja, ki nam je na nedosežen način razkrival slovensko kulturno preteklost in nas seznanjal tudi s slovenskimi literaturami. Ko je maja 1937 umrl, nam je bilo njegovim učencem, kakor da nam je umrl oče. Prisluskovali smo pogovorom starejših slavistov, ki so poslušali pokojnega profesorja še prejšnja leta, ko je bil na vrhuncu svojih moči in so njegova bleščeča predavanja hodili poslušati v univerzitetno predavalnico tudi starejši ljubljanski gospodje in gospe, ki so se že davno poslovili od akademskih klopi ali pa sploh nikoli niso sedeli v njih, privlačila jih je pač Prijateljeva ribniška zgornost, oplojena s francoskim espijem v dobi njegovih pariških študij. Tako smo zvedeli, da je bilo med vzroki, da se je profesor zadnja leta povsem umaknil iz javnega življenja, poleg sinove smrti tudi to, ker mu družbi oponesel, češ kdaj boš že enkrat prenehal objavljati svoja plesniva pisanja. To se je baje zgodilo v gostilni Pri kolovratu, nasproti ljubljanske stolnice, kjer so se ob večerih shajali tako imenovani „penati“. Med njimi so bili poleg Prijatelja in Župančiča še pesniki Albreht, Golia in Gruden, pisatelj Juš in Ferdo Kozak, dr. Glonar in svojevrstni, med Ljubljančani zelo popularni zdravnik dr. Šerko. Vso to zanimivo družbo je kasneje na nedosežen način opisal v svojem nemara najboljšem delu „Georgesova maska“ Juš Kozak.

Najbrž so prav te govorice privedle do tega, da sva s prijateljem Vuogo, ki sicer ni bil slavist, pač pa dovteten za vse lepo in zanimivo, 10. julija 1937, torej dober mesec po smrti dr. J. Prijatelja,

Hinko Smrekar: Oton Župančič

Oton Župančič 1936

DROBEN SPOMIN NA OTONA ŽUPANČIČA

sklenila ogledati si znamenito družbo Pri kolovratu. Na žalost se mi je ohranil le droben, nekaj vrstic obsegajoči zapisek o tem večeru, naslednja viharna štiri desetletja pa so v spominu zabrisala marsikatero podrobnost.

Ko sva stopila v krčmo, je bila pri veliki mizi nasproti sobnih vrat že zbrana družba penatov. Ker je bila manjša miza takoj za vrati prazna, sva sedla tja in imela lep pregled na celotno omizje.

Pri gornjem koncu je sedel nekako pogreznejn vase Oton Župančič, ki tisti večer ni bil posebno razpoložen in ni posegal v debato, pač pa je le poslušal. Na njegovi desni strani je sedel nama neznan človek s košatimi brki, star kakih štiri-deset let, torej precej mlajši od ostalih. Ugotovila sva, da je trenutno samo na obisku v Ljubljani, ker živi sicer v Zagrebu, kljub temu pa je Slovenec. Imel je ves večer glavno besedo v družbi, bil je najbolj živahen citati in deklamacije so kar pršeli iz njega. Vse do danes mi ni uspelo dognati, kdo bi bil ta človek; očitno pa je bilo, da je dober znanec družbe in izvrsten poznavalec knji-

ževnosti. Imel je prijeten, sonoren glas. Ni izključeno, da je njegova bučnost in zgornost potisnila Župančiča v nekaj kljubujoč molk.

Kolikor se spominjam, so bili za mizo še: brat pesnika Golie, dr. Šerko, dr. Pavel Grošelj, prof. Martin Majcen in še ta ali oni. Pili niso iz skupne steklenice, vsaj za Župančiča pomnim, da je pil iz svojega dvodecilitrskega kozarca, menda brizgance.

Pogovor je bil zelo razvnet in glasen, dotikal pa se je sprva splošnih evropskih političnih razmer. Takrat je bilo namreč že čutiti bližino grozečega drugega svetovnega spopada. Hitler je čedalje bolj kazal osvajaške težnje, saj je že naslednje leto napravil konec avstrijski samostojnosti, ko je deželo enostavno priključil Rajhu, začel pa je ogrožati tudi že Češkoslovaško. Medtem je v svoji državi uvedel krvav teror, preganjal zlasti Žide in napredne ljudi, dal sežigati knjige naprednih pisateljev in mislecev.

Tako je tisti večer družbo pri Pri kolovratu pogovor o Hitlerjevih grozodejstvih privedel na

enega največjih nemških lirikov – Žida Heinricha Heineja in njegove balade in končno preskočil na Levstikovo balado Ubežni kralj. Že omenjeni zagrebški Slovenec, ki je netil debato z recitiranjem raznih pesmi, je tedaj začel občuteno deklamirati uvodne verze Levstikove pesmi:

Noč je temna, podkve jeklo poje; čuj, po gozdu kralj ubežen jaha...

Ko je recitator začutil, da je njegovo izvajanje pritegnilo ostalo družbo, je začel pripovedovati: „Da, pokojnemu dr. Prijatelju sem zameril, ko se mi v debati nekoč ni dal prepričati, da Aškerčev Mejnik po svoji umetniški moči ne dosega Ubežnega kralja.“

Ob teh besedah kakor da se je zamišljeni Župančič predramil. Dvignil je pogled in spregovoril počasi in s poudarkom: „Kje pa! Levstikova balada je kot iz kvadra. Nobena beseda preveč, vsaka na svojem mestu.“ In se je spet zatopil v svoje misli.

Temperamenti vodja debate je morda zato, da bi ponovno pritegnil Župančiča, ali pa iz resničnega spoštovanja do navzočega pesnika, čez čas spet povzdignil glas in, obrnjen proti njemu, zanosito dejal: „Vendar pa ne smemo pozabiti na poeta, ki je v naši sredi in je zapel čudovito Belokranjsko balado:

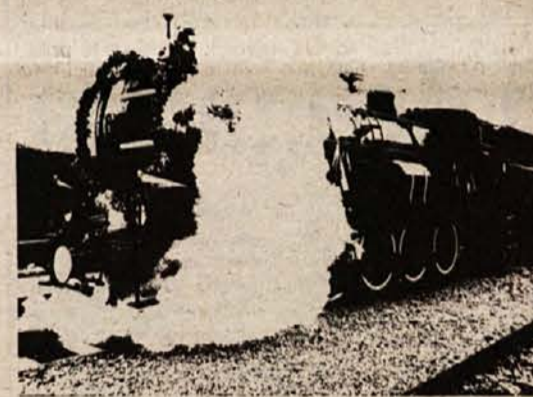
Tam na belem snegu je črni vran zakrakal, tam na gazi potnik je žalosten zaplakal.

Kdo bo nosil čiznice, čemer novi k maši, kdo bo sviral v muzike zvonke si na paši...

Ob teh besedah je Župančič ravno plačeval natakari zapitek. Očitno v svoji skromnosti ni bil prav nič hvaležen bučnemu častilcu, ampak je, ne da bi dvignil pogled od odprte denarnice, nekam nejevoljno odmahnil z roko in odločno dejal, kakor da gre za delo koga drugega: „To sploh balada ni!“

Dejstvo, da te pesmi ni v antologiji Mlada pota, ki jo je Župančič sam priredil, bi potrjevalo, da je bila sodba, izrečena Pri kolovratu, resničen izraz kritičnosti velikega poeta od lastne pesmi in globokega spoštovanja do Levstikove nesmrtna balade, ne pa zgolj teatralna gesta.

DRAGO PELIKAN

85 LET KOČEVSKÉ ŽELEZNE CESTE

28. 10. 1864 je ljubljanska trgovinska zbornica obravnavala osnutek gradnje železniškega omrežja v bivši Avstriji in ga dopolnila, da se osnutek razširi tudi na Dolenjsko, predvsem na traso Ljubljana – Grosuplje (z odcepom na Kočevje) – Žužemberk – Dvor – Straža – Novo mesto – Črnomelj – Karlovac.

Glavna zagovornika teh železniških povezav sta med drugim bila knez in vojvoda kočevski Karl Auersperg ter častni meščan Kočevja baron Jozef Schwegel, znani in ugledni ministerialni uradnik, dober prijatelj Kočevske. Auersperg je bil lastnik nepreglednih kočevskih in dolenjskih gozdov ter ugledne železnicarne na Dvoru pri Žužemberku. Ker so nastala med interesenti dolenjskih železnic velika nesoglasja in spori, se je gradnja teh železnic zavlekla za celih 29 let, šteto od dneva, ko je padla prva zamisel.

Karel Auersperg je bil prvotno zagovornik trase Grosuplje – Žužemberk – Dvor, kjer je imel veliko železnicarstvo; ko pa je uvidel, da primanjkuje rudniških surovin, se je premislil in uvidel, da je zanj najugodnejša povezava poleg trase Ljubljana – Kočevje trasa Grosuplje – Trebnje – Novo mesto – Straža. Tako si zagotovi odlične nakladalne postaje Kočevje in Straža, pozneje tudi Črnomelj. Ko pa je kočevski rudnik, ki so ga odkrili leta 1847, odkupila Trbovljska premogokopna družba (TPD), sta bila kar dva kapitalna interesenta za gradnjo proge Ljubljana – Kočevje. Na hitro sta sklenila z generalno železniško direkcijo tristransko pogodbo o gradnji in eksploataciji kočevske železnice. Ustanovila se je delniška družba za Dolenjske železnice s kapitalom 3,100.00 tedanjih goldinarjev. Od tega je prevzela

država 2,500.000, zasebniki pa 6.000 delnic po 100 goldinarjev; skupaj je bilo vložnih 3,100.000 goldinarjev. Poleg tega se je TPD ozir. kočevski rudnik zavezal, da bo za dobo 90 let dobavljala železnici po 92.000 ton po 4,57 goldinarjev, od tega gre po 2,37 gold. od vsake dobavljene tone v poseben sklad za odplačevanje anuitet na posojilo in odplačevanje kuponov delničarjev. Kranjski deželni zbor je 4. 3. 1891 sprejel poseben zakon o poroštvo za čisti dohodek dolenjskih železnic v znesku 296.953 goldinarjev letno. Poroštvo naj bi veljalo do leta 1966.

TPD je s tem skladom nameravala pomagati graditi dolenjske železnice, poleg tega pa tudi zgraditi železniško povezavo Kočevje z Rakekom, da bi imela najugodnejše pogoje za izvoz premoga v Italijo. Prav tako si je skupno s Auerspergom in baronom Schweglom zagotovila s to tristransko pogodbo odločujoči vpliv pri upravnem in izvršnem odboru delniške družbe. Na Auerspergov predlog je bil za predsednika delniške družbe izvoljen baron Jozef Schwegel, častni meščan Kočevja.

Ko so bile rešene vse zakonite formalnosti, sta knez Auersperg in baron Schwegel zaprosila za gradbeno koncesijo, ki je bila izdana 16. 12. 1891. Gradbena dela pa so se začela spomladi 1892. Gradbeni nadzor nad gradnjo je imel moj stric Pogačnik, višji železniški kontador, ki je pregovoril svaka Jožeta Riglerja, mojega očeta, da je na trasi od Velikih Lašč s krampom delal na progi do Kočevja, kjer se je nato s svojo družinico tudi naselil.

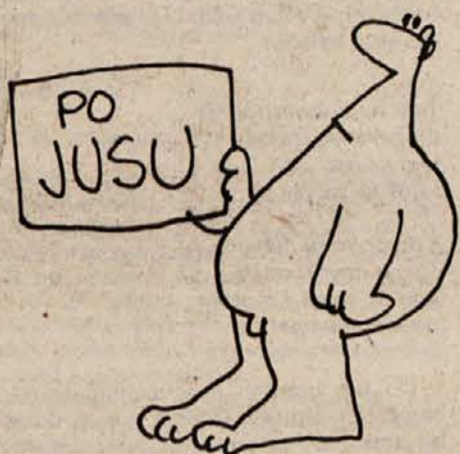
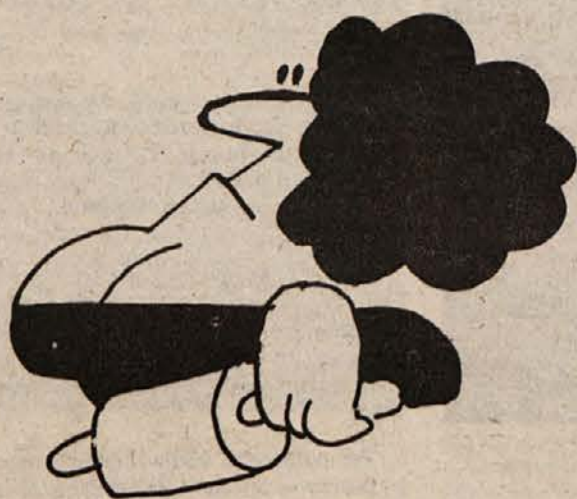
28. 9. 1893 je bila v okrašenem Kočevju slovesna otvoritev prve Dolenjske proge Ljubljana – Grosuplje – Ribnica – Kočevje, leto dni pozneje pa tudi proga Grosuplje – Trebnje – Novo mesto prav tako na slovesen način. Belokranjci pa so se morali boriti za svojo progo še celih 20 let.

Z dograditvijo kočevske proge se je naglo širil gospodarski razvoj celotne Kočevske in Ribnice. Rudnik je delal s polnim zamahom, tudi do 1200 delavcev je tu našlo vsaj borni kruh. Turjaški knez je iz svojih nepreglednih gozdov na veliko izvažal v Italijo svoje zelene bogastvo, močno so se razvijali trgovski posli, ustanovljale številne parne žage v celotni zahodni Dolenjski. Prebivalstvo, pa tudi Ličani so dobili zaposlitev v rudniku, gozdarstvu kakor tudi v žagariji. Zanimivi so statistični podatki iz leta 1929. Po teh podatkih je bilo odpremljeno: z železniške postaje Ljubljana 72.598 ton. Trbovlje 589.099 t, Brestanica 72.598 t, Šentjanž 57.918 t. Kočevje 56.381 t, Kranj 48.886 t, Straža pa 41.128 t blaga.

Iz tega pregleda je razvidno, da sta bili tedaj na Dolenjskem najmočnejši odpremni postaji Šentjanž in Kočevje. In danes, po 85 letih? Kočevska proga močno peša, poleg tega je ustroj zastarel. Promet pa se preusmerja na razvijajoči tovorni in osebni transport po cesti. Vprašanje je, kaj bo s kočevsko železnico. Je kaj upanja na njeno rehabilitacijo?

KAREL RIGLER

ropotarnica

O OBLASTI

— Prva in poslednja beseda je oblast.

Ivan Cankar

— Čim manj je strahu pred oblastjo, tem bolj je mogočna.

Lao Ce

— Često sedi blato na prestolu, često tudi prestol na blatu.

Nietzsche

O ENAKOSTI

— Slabo pri enakosti je to, da se želimo izenačiti samo s tistimi, ki so nad nami.

Becque

— Vsi ljudje se rode enaki, le redki pa so tisti, ki jim uspe premagati to pomanjkljivost.

Mancroft

— Če natančno premislimo, smo le vsi goli v svojih oblekah.

Hudtwalker

O SVOBODI

— Največji sovražniki svobode so srečni sužnji.

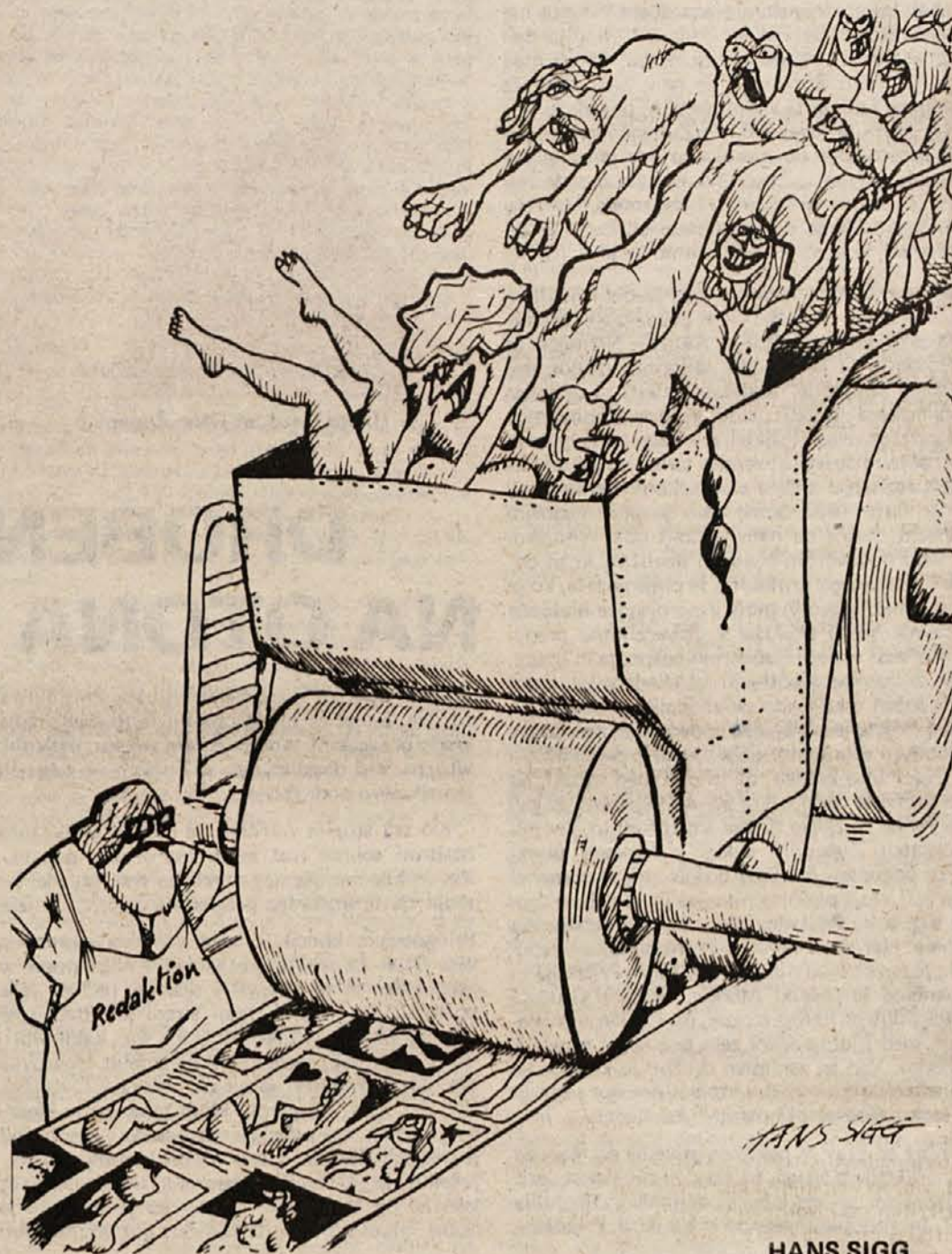
Marie Eschenbach

— Svoboda je edina stvar, ki jo imate samo, če jo dajete tudi drugim.

White

— Velika svoboda je sestavljena iz več malih svobod.

brez besed

HANS SIGG
Švica

bluze, take in drugačne

Kaj je za v službo bolj primerne kot krilo in bluza? Večina hodi tako oblečena na delo. Pri tem poklic ni pomemben, saj se v taki kombinaciji dobro počutijo zdravnice, direktorice in delavke pri stroju, pa če hočete tudi gospodinje. Zadnja leta smo nosile bluze kot moške srajce, včasih zataknjene v krilo, včasih čez in prevezane s pasom. Čeprav je tovrstnih bluz na izbiri in so lepe, se vseeno naveličša domala enakega kroja pri sebi in vseh, ki jih vidiš okrog sebe.

Glede tega je letošnja moda

mного bolj radodarna z izbiro. Bluze še vedno lahko nosimo kot moške srajce, le da jim zadnji modni pečat damo s kravato, ki ustreza barvam ostalih oblačil. Novo pa so romantične bluze iz tankega mohair blaga v cvetličnem vzorcu ali iz mešanice bombaža in sintetike. Značilno za take bluze so poudarjena ramena, širši rokavi, mnogokrat se pri zapetju končajo na elastiki. Bluza ima lahko majhen ruski ovrtnik ali pa nekdanje tako znani bubi ovrtnik, okrog katerega se kiti drobna volana.

Bluzo s cvetličnim vzorcem prav tako lahko nosimo v krilo ali pa čez. V tem primeru imamo glede dolžine več možnosti. Če ste tenki v pasu, lahko to poudarite s primerno širino okrog bokov.

Tudi k cvetlični bluzi imate lahko kravato iz enakega blaga, lahko pa jo okrasite tudi s kvačkanim čipkastim ovrtnikom. Še eno dobro lastnost imajo romantične bluze: so mladostne, zaradi drobnocvetličnega vzorca pa se jih dolgo ne naveličamo.

R. BAČER

domaca bibernica lekarna

Pravijo ji tudi divji janež, veliki žabečjek ali madrovc, je pa od 30 do 80 cm visoka rastlina z debelo vretenasto in mleček vsebujočo korenino, ki se včasih razcepi na več delov. Iz nje zraste popolnoma golo, le spodaj dlakavo in po rebrih belo, nad koreniko pa temnordeče steblo s pernatimi listi. Spodnji so pecljati in večji, zgornji manjši. Veje in vejice se končujejo v kobil, cveti so beli ali rožnati, zbrani

v žarkastih kobilčkih. Plod je od strani stisnjen. Cvete od junija do septembra, najdemo pa jo po suhih travnikih, tratah, obrežjih, na kamnitih pobočjih in ob cestah.

Spomladi ali jeseni nabiramo koreniko, ki je zdravilna, vse rastlina močno in neprijetno diši, vendar je zlasti korenika te rastline uporabna kot sredstvo zoper težave pri vnetju grla, kašlju, hripavosti,

prehladu v pljučih, pri angini, naduhi in motnjah v želodcu. Prav tako priporočajo čaj iz bibernice bolnim na mehurju in ledvicah pa za revmatične.

Čaj skuhamo iz 2 do 4 gr drobno narezane korenine na skodelico vode. Vodo, v kateri smo kuhali koreniko bibernice, pa koristno uporabimo za izmivanje gnojnih ran, lahko pa jo grgamo pri vnetju grla in škrlatinki.

zvitki po roško

Ljubo Murn

Meso je, zvito je, polnjeno je in zelo dobro, to bi bile glavne lastnosti zvitkov po roško, ki so posebnost novomeške restavracije „Pri vodnjaku“ in za katere nam je povedal recept kvalificirani kuhar Ljubo Murn:

„Na osebo potrebujemo 16 dkg pljučne pečenke, košček šunke in sira ter hamburgerja, pa začimbe: sol, poper, gorčič-

co, malo kisle kumare. Iz kosa 16 dkg mesa naredimo dva tanka zrezka, ju z obeh strani potolčemo, solimo in popopravimo, premažemo z ene strani z gorčico in položimo v sredino kos sira, šunke in slanine hamburger ter košček kumarice. Zrezek zvijemo, ga z zobortrebcem zašilimo in na vroči maščobi na hitro opečemo z obeh strani.

Zraven serviramo riž ali

krompir v kosih pa solato, kakršna nam je najbolj všeč. Zvitki po roško so hitro pripravljene, zelo okusni, predvsem pa malo drugačna mesna jed, kakršne smo sicer vsak dan vajeni.“

Kuhar Murn je povedal še, da lahko gospodinje namesto pljučne pečenke uporabljajo tudi rostbif, ki je precej cenejši.

R. B.

Obzorja

prebrali smo cenene sanje

Z romanom „Sanje imajo svojo ceno“ je Michael Burk, ki piše v nemškem jeziku, dokazal, da zna streči bornemu literarnemu okusu dandanašnjega, v zmehanizirane potrošniške spone vkljenjenega bralstva.

Dvomilne umetniške kakovosti, sploh pa za najmanj polovico predolga (kar 494 strani) pripoved o zapravljenem Robertu in razočarani Veri je postala literarna uspešnica širom po svetu najbrž zato, ker ni nič lažjega, ko ob knjigi sanjati o trpljenju, dvomih, pogumu, odpuščevanju, iskanju in po-

**MICHAEL BURK
SANJE
IMAJO
SVOJO
CENO**

dobnem. In če je vse to začinjeno še z napetostjo, nepričakovanimi preobrti in srečnim koncem junakov, potem je trud, vložen v branje, poplačan s prikritim zadovoljstvom, saj svet (tako vendarle piše v romanu!) ni tako umazan in grd, z ljubeznijo je moč premagati vse.

V uteho mnogim, ki radi sanjajo na zapečku o brezmadežni ljubezni, sta Burkovo delo prevedla Klara in Jože Hočevar, založba Lipa pa napoveduje tudi izid romana „Hrepenenje ostane“ istega pisca. Tistim, ki ne bodo nikoli segli po Durellu, Lowryju ali Marquezu, torej ne bo zmanjkalo pogrošnega branja.

Hvala, Jeeves

Pred leti umrli (star je bil 93 let) angleški pisatelj Pelham G. Wodehaus je eden najbolj znanih humoristov tega stoletja, njegova literarna zapuščina pa obsega 25 zbirk humoresk, 39 gledaliških del, nekaj scenarijev, dve življenjepisni knjigi ter 71 romanov, zvečinoma humorističnih.

KURENTI NA PLATNU

Z dolgimi jesenskimi večeri so postale kinodvorane za mnoge vabljuje, zato v kinematografih poskušajo obogatiti filmski program z novostmi, da se začetek sezone ode ne v svečanejši oblačilo. Med takimi novostmi je letos tudi slovenski celovečerni film „Praznovanje pomladi“. Film je prvi krst sicer že doživel na puljskem festivalu, od koder se je vrnil z zlato areno za sce-

Wodehausova dela, že dolga desetletja prevajajo v številne jezike, na Slovenskem pa je došla neznan, saj je Mladinska knjiga šele pred kratkim izdala njegov roman „Hvala, Jeeves“ (za zbirko „Odisej“ ga je poslovenil Avgust Petrišič).

Gospodar Bertie Wooster in njegov strežaj Jeeves sta glavna

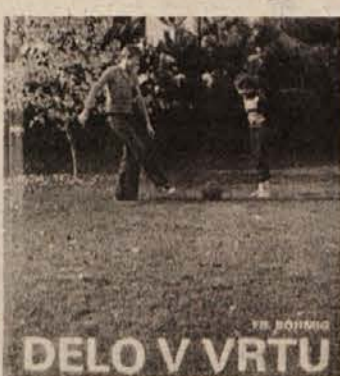
junaka mnogih Wodehausovih romanov. V pričujočem Wooster pripoveduje, kako ga je bistrin in domisljeni Jeeves vselej rešil iz kočljivih, največkrat pa nerodnih in smešnih položajev. Woosterjeva muhavost in nerodnost Jeevesa tudi jezi, gospodarja celo zapusti, toda ko mu je treba pomagati iz nevspešnih zapletov, je zmeraj pri roki.

Wodehaus je znal tako prepričljivo opisati dobre in slabe lastnosti junakov, da bralci zlahko prepoznajo v njih delčke sebe, še več, na Angleškem je dovolj, da komu rečeš Bertie, Jeeves, Mulliner ali Psmith, pa se ve, kakšen značaj mu prisojajo.

knjige

DELO V VRTU

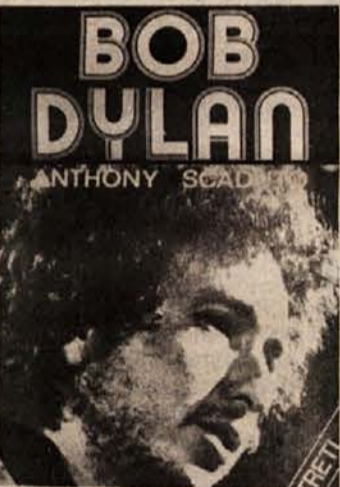
Zeleni košček vrta ob hiši je v življenju sodobnega človeka pogosto edina še pristna vez z naravo. Vendar zgolj veselje in pridnost pri delu v vrtu nista dovolj, da bi „okno k materi naravi“ dalo od sebe vse tisto, kar sicer zmora dati. Za delo v vrtu je poleg veselja potrebno tudi nekaj znanja. In če veselja ni mogoče kupiti, je znanje mogoče. Na policah knjigarn se je med vrtnarskimi priročniki pojavila knjiga Franza Boehmiga, izkušenega vrtnarja. Priročnik „Delo v vrtu“ je domiselno razdelil na mesece v letu ter za vsak mesec napisal, kaj je treba

postoriti v vrtu splošnega, kaj v zelenjadem vrtu, kaj v sadovnjaku in kaj pri okrasnih rastlinah v hiši. Navseti so napisani zgoščeno ter opremljeni še z nazornimi ilustracijami, kjer je to potrebno. Posebno poglavje v knjigi je avtor namenil vrstvarstvom rastlin. Na koncu je dodal nekaj tabel in seznamov. Knjigo je izdala založba Obzorja.

BOB DYLAN

Več kot tri desetletja po nastanku izvirnika je Pomurska založba lani izdala delo „Zapisan slavi“, to je lastni življenjepis Woodyja Guthrieja, očeta sodobne ameriške ljudske glasbe. Z neprimerno manjšo zamudo pa je omenjena založba nedavno tega poslala na knjižni trg tudi knjigo, ki jo je o znamenitem pevcu Bobu Dylanu pred sedmimi leti napisal ameriški pisatelj in časnikar Anthony Scaduto, poslovenil pa Tomaž Domicelj.

Malo je glasbenikov, ki bi s svojim delom tako vplivali na miselnost poslušalcev kot Dylan. Zlasti besedilom njegovih pesmi gre zasluga, da se je v začetku šestdesetih let pri mladih Američanih vzbudila socialna vest, nezadovoljni z obstoječo družbo so začeli živeti v komunah, iskali so rešitev v

čili iz enega predala v drug, filmsko uresničitev pa odlagali iz leta v leto. Dolgotrajno „medenje“ teksta, ni omedilo dovolj, kar je škoda, saj obravnava zares našo, pravo slovensko tematiko. In kaj naj bi bila drugega naloga slovenskih scenaristov?

Franček Rudolf je scenarij zasnoval na starodavnem slovenskem običaju kurentovanja, ki se je ohranil v naši domovini še iz časov, ko so naši predniki živeli po starih šegah in navadah. Kurenti, mitična bitja, naj bi po starem verovanju pregnali zimo in prebudili pomlad, odprli bogata nedra zemlje za novo rast in življenje. Kljub preganjanju se je poganski običaj obdržal zelo dolgo.

V ta etnološko obarvani okvir sta scenarist in režiser vstavila baladno ljubzensko zgodbo med siromašnima bajatarka. Režiser Štiglic pravi, da film kljub zgodovinskemu ozadju ni in nima namena biti zgodovinski film. Zgodovinski dekor in okoliščine le pomagajo, da se ljubzenska drama (torej sodobna temati-

PREDSTAVUJAMO VAM

Pri založbi Borec je konec poletja izšla začetna knjiga „Vodnik po partizanskih poteh“. Novinarjem so jo predstavili na seji tiskovnega sveta pri republiški konferenci SZDL, na kateri je med drugimi sodeloval tudi predsednik Mitja Ribičič.

Sedemčlanskemu uredniškemu odboru je načeloval Albert Jakopič — Kajtimir, knjiga pa je plod truda 28 avtorjev. Z našega območja so sodelovali za občine Brežice, Krško in Sevnica pokojni prof. Stanko Škaler, belokranjski občini je popisal Anton Štampohar

(skupno z Božidarjem Zakrajškom in Milanom Brezovarjem so obdelali še Novo mesto), Brezovar in Zakrajšek sta pregledala tudi trebanjsko občino, Matija Žgajnar pa občine Grosuplje, Kočevje in Ribnico, da navedemo le nekatere.

Pred izidom te zajetne knjige je bilo opravljeno nemalo terenskega dela. Izkazalo se je

mamilih in vzhodnjaških filozofijah. Dylan je tako nehoti postal prerok, nekakšen odrešenik, četudi si je sam želel biti le „večji kot Elvis Presley“, njegov vzornik in učitelj pa je bil vseskozi Woody Guthrie.

Scadutova knjiga je doslej najbolj popoln opis življenja in dela glasbenika, ki zanikuje, da je socialno zaveden in dober poznavalec svetovne literature, dasi prav to dokazujejo njegove pesmi. Na osnovi časnikarskih poročil, Dylanovih izjav in razgovorov s pevčevimi prijatelji, sodelavci, nasprotniki, vzorniki, ljubitelji in še kom je Scaduto v štiriindvajsetih poglavjih razčlenil življenjsko pot pevca od rojstva (1941) do 1971, od tedaj do lani pa je njegovo početje na kratko opisal prevajalec.

KRATKA PROZA

Kot 173. knjige zbirke „Kondor“ je pri Mladinski knjigi izšel izbor „Jurčičeva kratka pripovedna proza.“ S pojmom kratka proza je moč označiti najmanj petindvajset besedil, ki jih je Jurčič pogosto imenoval povesti, uporabljal pa je tudi izraze pripovedka, obraz, črta in druge.

Ne le v romanih in daljših povestih, tudi v kratki prozi je Jurčič dokazoval svoj veliki smisel za fabuliranje, pronicljivo očitovanje značaja ter prikazovanje posebnosti iz kmečkega in malomestnega okolja. Pričujoči izbor (pripravil ga je Gregor Kocijan, ki je napisal tudi obsežno spremno študijo in opombe) bo ko nalašč za srednješolsko rabo, saj so besede

JURČIČEVA KRATKA PRIPVEDNA PROZA

dila „Nemški valpet“, „Božidar Tirtelj“, „Lipe“, „Pipa tobaka“, „Telečja pečenka“ ali „Vrban Smukova ženitev“ dostopna le v Jurčičevih „Zbranih delih“, po teh pa šolarji običajno ne segajo, pač pa se zadovoljijo zgolj z naslovi.

balada o boru

V bohinsko lesenjačo se pred mestnim vrvežem zateče prileten pisatelj. Bere, premišljuje in piše, njegov mir pa nenadoma zmoti malce čudaški, a razgledni domačin Klemenov Nace. Prek njega pisatelj začne spoznavati okoliščane, vzljubi mlado Cilko, njegova mestna prijateljica pa najde oporo v Nacu.

To je najbolj skop oris vsebine „Balade o boru“, romana Nade Maticičeve, ki ga je v zbirki „Lestviki hram“ izdala Mladinska knjiga. Dogajanje se odvija v časovnem razponu sed-

koru lahko prepričljiveje in močnejše zavnela. Nespretnost scenarista in scenarija sploh, katerega izrazita slabost so predvsem dialogi, sta tu in tam spodrezala krila Štiglicu, da ni mogel ustvariti zares dobrega filma. Režiser je morda kriv le toliko, kolikor ni znal s podobo dovolj poudariti bogastvo simbolov, ki jih nudi okvir zgodbe: prebujenje narave, vključenost v usodo, prvinskost ljudstva in civiliziranost oblasti, tesna povezanost z zemljo in njenim utripom, magičnost žrtve ipd. Vse to bi moralo zaživeti močnejše (naslov filma!). Tako bi filmska pripoved dobila nove razsežnosti, sporočilo filma pa bi bilo večplastno in bogatejše.

Kljub omenjenim pomanjkljivostim lahko zapišemo, da je sicer skromna filmska bera Slovencev s filmom „Praznovanje pomladi“ bogatejša. Ne sicer s plodovi vrhunske ustvarjalne moči, pač pa s stvaritvijo, ki je iz bogate zgodovinske zakladnice slovenskega naroda v film prenela zanimiv in pisan kamenček.

M. MARKELJ

mih let, v osnovi pa gre za prikaz korenitega spreminjanja plansarskega načina življenja in vsega, kar je povezano z njim. Ljubezen, spomini, sploh pa s starimi izročili prepleteni opisi pokrajine — to so glavne značilnosti dela, ki se po rusojevskem

Nada Maticič BALADA O BORU

pojmovanju narave navezuje na pisateljčin prvi roman „Gozd je onkraj hriba“, s prikazovanjem sodobnih stisk bohinskega kota pa tudi na delo „Mojih pet bičev“.

novele

Četudi je ob pokojnem Ivu Andriću prav Miroslav Krleža najpomembnejši jugoslovanski književnik tega stoletja, se na Slovenskem ne moremo hvaliti s številnimi prevodi njegovih del. To še posebej velja za Krleževe novele, zato je toliko večji knjigotrški dogodek izid knjige sedmih novel, ki so jih poslovenili Gitica Jakopin, Janko Moder in Viktor Majdič. „Veliki mojster podležev“, „In extremis“, „Smrt Toma Bakrana“, „Smrt grešnice Marije“, „Tisoč in ena smrt“, „Vetrovi nad provincialnim mestom“ in „Škrat za slapom“ so besedila, v katerih je Krleža opisal Zagreb iz časov svojega otroštva

miroslav krleža novele

in mladosti ter skozi težave svoje generacije prikazal lastno dozorevanje. Knjiga je izšla pri Državni založbi Slovenije, v spremni besedi pa je Rad Dabo zapisal tudi, da so te Krleževe novele, ki imajo izrazito antologijsko vrednost, „zasnovane na prikazu razcepa, antagonizma na levi, protislova, destrukcije, poskusov vzpostavljanja medčloveškega funkcionalnega dialoga, medčloveške solidarnosti, usmiljenja, spreobračanja ali spoznanja“.

LADISLAV LESAR
OBRAZI

**RASLI SMO
MED STELJO
IN GLOGOM**

Skodrani, plavalasi deček je molčal. Vas je dišala po pogorišču in na ožganih drevesih so visela pečena jabolka. Hudobni čas vojne je zapustil nepopravljive sledi in še dolga leta potem, ko je zelenela trava, nismo imeli občutka miru. Vas je bila kakor težak, na smrt bolan ranjenec. Bila je puščobna in med požganimi domačijami smo preživljali svoje otroštvo.

Spominjam se Mežnarjevega Francija, ki po letih nekako ni sodil v našo generacijo, a je bil po zrelosti in samostojnosti svojih dejanj v prvi vrsti. Rasli smo na gmajni med steljo in glogom, delali na slabih kamnitih njivah, nabirali tršliko, pobijali s kamni vevice in se pretepali med seboj.

S Francijem sva imela veliko tihih in nežnih ur. Takrat nas je bilo kar za celo četo in se nismo balo nobene klape. Imeli smo lesene puške, frače in posebne metalce kamnov, da o jajcih, ki so nam služila namesto bomb, ne govorim.

V šolo smo hodili z enim samim zvezkom in polomljenim svinčnikom. Toda znali smo vse. Učiteljica se nas je bala. Bili smo potomci najbolj bojevitnega plemena na tem koncu sveta. Naši predniki so pred stoletji premagali strahotnega Mindorfa na Mehovskem gradu, v naši vasi pa je kar naprej gorela lučka. To je bilo znamenje puntarjev. Lepi časi so bili tudi, kadar smo šli v Vinareber. Mežnarjev vinograd je bil še kar plemenit in tudi vina je bilo zmerom dovolj. Potikali smo se po trtju, ko so starejši delali. Ponoči pa smo v mesečini ali v popolni temi rinili domov čez minska polja — tako smo pravili gmajni, kjer so bili večni manevri. V samotnih dolinah je strašilo in bili smo običajno vsi potolčeni po nogah od noči in strahu, da ne bi zauštali.

V vasi ni bilo skoraj nobenega odraslega moškega. Bili so otroci in matere in potrebno je bilo živeti naprej. Taki zelenci, kakršni smo bili, smo kosili in orali, po cel teden mlátili s cepmi in furali. Jedli smo bolj slabo. Toda pri Mežnarjevih je bilo zmerom dovolj koruznega kruha. V stari kmečki izbi je v kotu visela slika na steklu s podobo sv. Barbare in v latvicah v omari je bilo zmerom dovolj pregretega mleka.

Nekega dneva pa se je tudi Mežnarjev Franci ali Franc Cimermančič znašel v Novem mestu pri Pionirju v mehanični delavnici, in to je bilo

nekaj, kar je pomenilo zanj nov svet. Takrat je bilo še malo avtomobilov. Sem in tja je bil kakšen motor znamke Jawa in moped. Franci je hodil peš iz Jurne vasi čez zaraščene doline. Že ob šestih zjutraj je moral biti v delavnici. In ko je tam poslušal brnenje motorjev, se je počutil kakor v nebesih. Tudi če ne bi jedel tri dni, ne bi zamenjal tega poklica za nič na svetu. Tudi ponoči je sanjal o motorjih in leta 1961 je napravil pomočniški izpit. Velika ljubezen do poklica, osebna skromnost in nenehna želja po znanju so ga gnali naprej. Že od leta 1962 je zaposlen pri Viatorju v Ljubljani, takratnem Transportnem podjetju.

Bil je mehanik. Pozneje je končal šolo za skupinovodje in postal mojster v servisni delavnici, nato skupinovodja negovalnice za mestni promet v Ljubljani. Leta 1972 pa je prišel v TOZD — Tovorni promet za referenta avtoparka. Zdaj je že šesto leto šef avtoparka za tovorni promet in je odgovoren za preko 200 vozil — težkih prikolničarjev, ki potujejo po celi Evropi, na Bližnji vzhod in v ZSSR.

Deček iz Jurne vasi pod Gorjanci je, kakor mi je zatrdil, dosegel svoj življenjski cilj. „Ljubim svoj poklic in svoje delo,“ pravi. Zraščen je z ustrojem motorja kakor zdravnik s svojim pacientom. Pozna vse nianse delovanja avtomobilskih motorjev, in da ne bi bil prikrajšan za pravo mehanično delo, si je v Senožečih pri Ljubljani, kjer si je zgradil hišo, napravil mehanično delavnico. Kadar ga ni nikjer, je tam. Ljudje, ki ga poznajo, pravijo, da je odličen mehanik. Franci pa je še zmerom nekam molčeč, samozavesten in odločen kakor takrat, ko je bil še otrok in so padale bombe.

DOLENJSKO SONCE

Zgodovinsko je potrjeno, da so žlahtno trto na Dolenjsko prinesli okoli leta 280 Rimljani, čeprav ni izključeno, da je vinska kaplja krepila tudi duha in predvsem telo po dolenjski deželi že veliko prej naseljenih Keltov. Naj bo tako ali drugače, Rimljani so zagotovo imeli vinograde v osrčju današnjih leskovskih gorcih, trta pa je bila zelo v čislih tudi ob pobočju Gorjancev, predvsem pri današnji vasi Groblje, nekdanjem rimskem mestu Crucium.

Vino na Dolenjskem torej ni od včeraj, kralj dolenjskih vin pa je cviček. Po svojem sestavu je cviček ena najbolj svojiskih in blagodišečih vinskih dobrot v Sloveniji. Cviček je zelo prijetnega in značilnega vonja, ima odlično vinsko cvetico, aromatičen, svež in značilno kiselkast okus. Je zelo harmonično vino rubinaste barve, kot da bi se v kapljico utekočinili žarki dolenjskega sonca, rosa in vsi sokovi dolenjske zemlje.

Od kod cvičku te plemenite lastnosti, ko vendar vemo, da cviček še zdaleč ni vrhunsko vino?

Najprej je bila zemlja. Strokovnjaki pravijo, da dajo mešanici modre frankinje, žametne črmine in kraljevine svojevrsten okus ravno trnske laporne plasti, na katerih te trte rastejo. Dolenjske laporne plasti so sestavljene iz vulkanskega pepela in izbruhov porfirja.

Zanimivo je, da ima opevano in svetovno znano vino „lacrimae Christi“, ki ga pridelujejo na vzhodnem pobočju vulkanskega Vezuva, s cvičkom osupljivo sorodnost. Ni razlike v pogledu alkoholne stopnje ne v pogledu skupnih kislin ne v ekstraktu in pepelu. Ločita se le po okusu in vonju, to pa zaradi različnega sortimenta ter različne sončne energije, ki bogati vinsko armo.

Ker Dolenjci nekako sklepamo, da vemo o cvičku tako rekoč vse ali pa še malo preveč, naj bodo na tem mestu omenjene samo nekatere manj znane cvičkove posebnosti.

Po mnenju učenih mož je cviček nekakšna alkoholna mineralna voda. Raste namreč na plasteh vulkanskega izvora, ki so po stopnji radioaktivnosti za človeški organizem najbolj primerne. Nekaj te zdravilne radioaktivnosti, ki pa jo mora biti ravno prav, vsebuje tudi cviček. Poleg radioaktivnosti so pri cvičku velikega zdravilnega pomena kisline, ki jih je v znamenitem dolenjskem vinu več: vinska, jabolčna, jantarjeva, očetna in mlečna ter nekaj citronove. Kislost cvička ima na človekov organizem zdravilni učinek, cviček je namreč po naravi stvari ali pa po božji volji, kot pravi dolenjski kmet, ravno tako kisel kot želodčni prebavni sok.

S tem pa se prebavne zasluge cvičke še zdaleč ne nehajo. V tem vinu edinstvene sestave je namreč tudi čreslovina, ki zelo pospešuje prebavo, obenem pa zadržuje škodljivi učinek alkohola(!).

Velike važnosti so v cvičku tudi rudninske sestavine ali pepelnine. Teh je v litru cvička do 2,5 grama na liter, kar je več kot v mineralnih vodah. V cvičkovem pepelu so kalcij, kalij, magnezij, natrij, železo, žveplo, fosfor, bor itd. Vse te malenkosti, ki jih merimo na miligrame, človekov organizem neogibno potrebuje za presnavljanje.

Cviček koristi tudi pri zdravljenju sladkorne bolezni, kar so prvi ugotovili ameriški znanstveniki, omaga proti skorbutu, vsebuje vitamine in antibiotike. V cvičku je nekaj več, bi rekla zguljena reklama. In se ne bi zlagala, cviček namreč pijejo tudi kronane ali na pol kronane glave, Švicarji, ki po preudarnosti niso ravno zadnja zmes ljudstev na svetu, pa ga radi in veliko uvažajo.

Nespametno pa je o cvičku govoriti samo s stališča zdravilstva, izvoza, stopenj alkohola, rudninskih snovi, podobnosti z nekim vinom z zelo oddaljenega Vezuva.

Cviček je Dolenjcu tudi življenjska hrana, čeprav si vsak dan ne natoči ravno tistega iz kota. Brez cvička ni praznika, ni setve in pletve, ni košnje, žetve in mlačve. Ni veselja in ne žalosti.

Dober cviček ne prinaša glavobola, nespečnosti, pobitosti. Ko se ta ali oni prebudi iz pravega cvičkovega sna, dobi neugnan apetit, svež in zagnan je za umsko delo, sovražniku odpušča, prijatelja pozdravi.

Ne prav kratka je tudi cvičkova zgodovina. Valvasor poroča v „Slavi“, da se vino, ki raste na Dolenjskem, imenuje „Marwein“ ter da je prav zdravo in veselo. Pretiravanja navajeni baron je mimogrede zapisal tudi, da „ako dolenjsko vino tri, štiri leta ali pa še kaj dalj leži in počiva ter ga nato zlijemo na ogenj, gori kakor žganje.“ Poudarja pa, da velja to le za dobro in močno vino. Kljub temu pa se po Valvasorju iz „najslabšega, najbolj kislega in najšibkejšega dolenjsca pripravljata desetkrat močnejše žganje kakor iz najboljšega vipavca ali laškega vina.“

Kljub dobronamernemu pretiravanju znamenitega zgodovinarja je bilo dolenjsko vino v tistih časih zelo čislano in zahtevano. Zelo pridno so ga, kot tudi danes, dostavljali v Ljubljano. K slovesu dolenjskega vina je pripomogel tudi gorski zakon Ferdinanda I. iz leta 1543. Tako imenovane Gorske bukve so neizprosno in dolgih 300 let določale, kako je treba vinograd saditi, gojiti in kdaj obirati, kako je treba paziti na vinogradni red in kakovost vina. Kdor je vinograd zanemarljivo, takega so zbrisali iz kroga vinogradnikov in vinograd dodelili dedičem. Hude kazni so bile tudi za tatvino in prezgodnje obiranje grozdja. Slabo vino je bilo vinogradniku v veliko sramoto. Sramota pa je takrat imela težo.

Gorske bukve so nehale veljati s prihodom Francozov, po obnovi Avstrije jih niso obnovili. Stara vinogradniška šega je šla v zaton in z njo tudi dobro dolenjsko vino.

Dolenjskemu vinu so se tedaj odrekle celo ljubljanske srajce, ki jim še danes lahko prodaš za cviček katerikoli 10-odstotni alkohol kislega okusa in rdečkaste barve. So pa Ljubljančani, ki so tedaj pridno predli po nemško, zaslužni za cvičkovo ime. Rekli so, da „zwieckt“, to je ščiplje in črviči.

Od tega je danes ostalo samo ime — cviček. Poleg terana najbolj iskano, priljubljeno in zdravilno slovensko vino. Ščiplje samo po denarnici. V kozarcu pa vsaj na Dolenjskem sije kot sonce...

M. B.

